ПОЛИТИКИН
ЗАБАВНИК

8 динара

БРОЈ 1459

14.12.1979. ● ИЗЛАЗИ ПЕТКОМ ● ГОДИНА XL

ПОКЛОН ЧИТАОЦИМА:

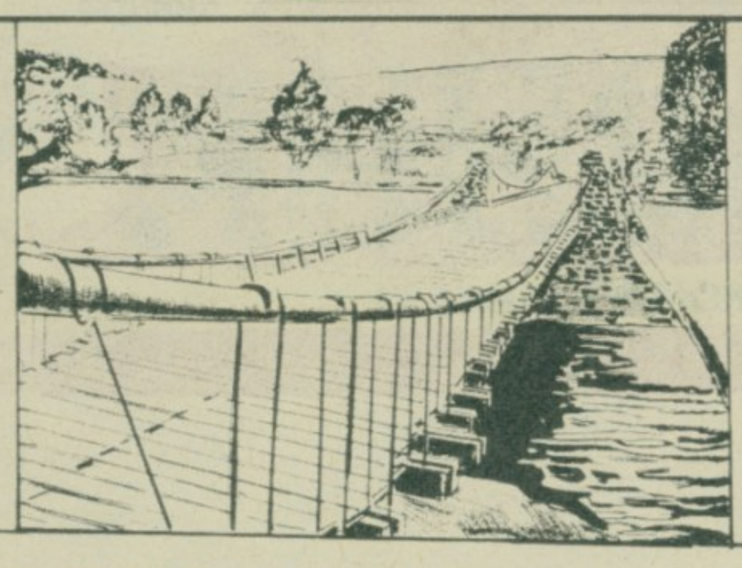
ВЕЛИКИ ЗИДНИ КАЛЕНДАР ЗА 1980.

Веровали или не!

КАМЕНЕ ГЛАВЕ

ИСКЛЕСАНЕ ПРЕ 3.000 ГОДИНА, ТЕШКЕ 20 ТОНА, ОЛМЕК ИНДИЈАНЦИ, ИЗ МЕКСИКА, ПРЕНЕЛИ СУ НА УДАЉЕНОСТ ОД НЕКОЛИКО КИЛОМЕТАРА КРОЗ ЏУНГЛУ, ИАКО НИСУ ЗНАЛИ ЗА ТОЧАК.

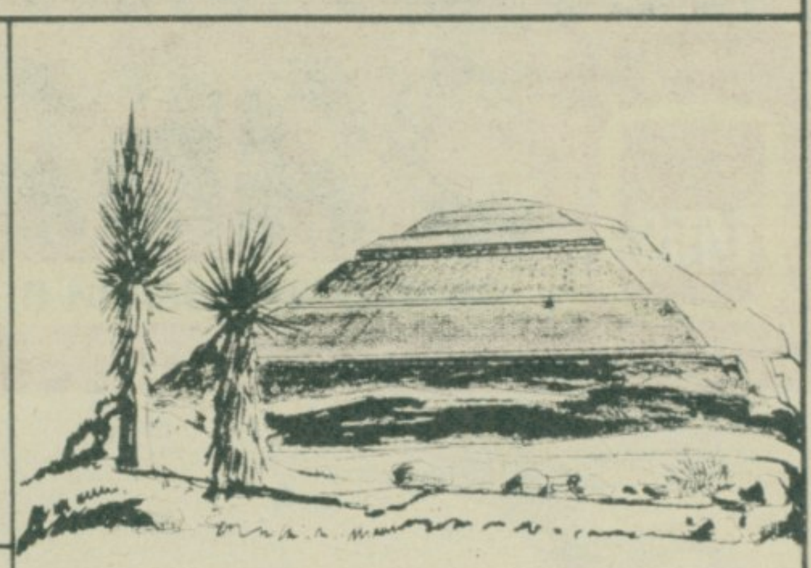
ЛЕКАВЕКСЕН МОСТ

ИЗМЕЂУ ДРЖАВА ЊУЈОРК И ПЕНСИЛВАНИЈЕ, КОЈИ ЈЕ 1849. ГОДИНЕ ИЗГРАДИО ЏОН РЕБЛИНГ ПРЕКО РЕКЕ ДЕЛАВЕР, ЈЕ НАЈСТАРИЈИ МОСТ У АМЕРИЦИ.

У ПАРИСКОМ РЕСТОРАНУ ТУР ДАРЖАН,

КОЈИ ЈЕ ОТВОРЕН ЈОШ 1582. ГОДИНЕ, ПРВИ ПУТ СУ СЕ У ФРАНЦУСКОЈ ПОЧЕЛЕ УПОТРЕБЉАВАТИ ВИЉУШКЕ.

НА ПИРАМИДИ СУНЦА

У ТЕОТИУАКАНУ (МЕКСИКО), ОДРЖАВАЈУ СЕ СВЕТКОВИНЕ ВАТРЕ КАДА СЕ СЛАВИ ВЕК АЦТЕКА КОЈИ ПО КАЛЕНДАРУ ОВИХ ИНДИЈАНАЦА ТРАЈЕ 52 ГОДИНЕ. (ГОДИНА ИМА 260 ДАНА)

КЛИКТАВИ ЖДРАЛ

ИЗ САД И КАНАДЕ, ИМА КОСТИ КОЈЕ СУ СЕ НЕКАД КОРИСТИЛЕ ЗА ПРАВЉЕЊЕ ФЛАУТА.

ЈЕСТЕ ЛИ ВЕЋ ЧУЛИ ДА...

● жители малог шпанског села Ла Риера штите своје краве и волове од кише и јаког сунца стављајући им на главу неку врсту капа израђених од овчјег крзна.

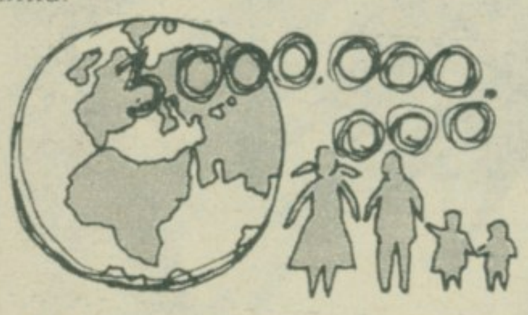

● хазардне игре биле су веома омиљене међу старим Римљанима. Закон их је, додуше, забрањивао, али су у време Сатурналија, свечаности у част бога Сатурна, могле да се играју. Један од највећих поклоника хазардних игара био је и сам император Август.

● једна врста палме са Сејшелских острва даје плодове кокосовог ораха који су у просеку тешки осамдесет килограма.

● године 1800. на Земљи је било милијарду становника. 1930. два пута више, а данас има око четири милијарде. Рачуна се да ће 2000. године бити око седам милијарди становника.

● Монтес Сулоага, студент из Колумбије, године 1955. прешао је на бициклу 1775 километара без одмора. Непрекидно је возио 120 часова и у току вожње узимао је само течну храну.

● највећи врх Средње Азије је Памир (7 496 м) и први пут се помиње у делу Марка Пола „Милион".

● један двадесетогодишњи Либанац сваког месеца порасте један сантиметар. Сада је висок два метра и петнаест сантиметара, а лекари сматрају да може да расте још пет година и да достигне висину од два метра и седамдесет пет сантиметара.

● један мађарски одгајивач кокошака решио је да у храну за живину ставља паприку и на тај начин добије црвена жуманца која су, по његовом мишљењу, много укуснија од жутих.

МИЛИЦИОНЕР НА ДУЖНОСТИ

САМО ДА ОСТАНЕ ЖИВ!

ДОК СЕ НА ЗАДЊЕМ СЕДИШТУ МЛАДИЋ ГУШИО У ШОКУ, »ЗАСТАВА 101« У ПУНОЈ БРЗИНИ НАЛЕТЕЛА ЈЕ НА ЛЕД. ЗА ТРЕНУТАК ЈЕ ИЗГЛЕДАЛО ДА ЋЕ ПРОБИТИ ОГРАДУ МОСТА ...

Човека који се посвети опасном позиву милиционера, сем предвиђених радних обавеза, очекује и још понешто. Ако затреба, биће дадиља, бабица, ватрогасац, водоноша, утешитељ, саветник и ко зна шта још. И то у време и кад јесте, и кад „није у служби. Шта то значи, говори и доживљај четрдесет трогодишњег Петра Зораје и његовог друга Србољуба Мишића из Станице саобраћајне милиције у Пироту.

— Не сећам се више датума, али тај јануарски дан прошле зиме никад нећу заборавити. Било је хладно, толико да ми се дах ледио. Зато се и нисам чудио оним намргођеним погледима возача које смо заустављали да бисмо извршили уобичајену контролу. Себе сам, док ми је мраз штипао образе, тешио да се ближи крај данашњем дежурству. Још само тридесетак минута и — већ сам себе замишљао поред топле пећи. Одједном, приметио сам „фићу“ који нам се приближавао великом брзином. „Овај ће завршити у неком јарку“, помислио сам и таман сам хтео да подигнем стоп-таблицу кад је возач дао жмигавац: очигледно, хтео је да скрене на паркинг на којем смо се налазили.

— Предухитрио те! — добацио је Србољуб насмејавши се.

— Тако изгледа — одговорио сам кратко и пошао ка аутомобилу који се уз шкрипу гума зауставио на само неколико метара од нас. Врата су се, и с једне и с друге стране, нагло отворила и напоље су искочила два младића. Већ сам изглед њиховог лица натерао ми је срце да брже закуца: дешавало се нешто необично.

ДАЈ ГАС!

Пре него што сам направио следећи корак, она двојица су из кола извукла трећег младића. Коса му је била разбарушена, лице зајапурено, а тело немоћно да се држи на ногама.

— Друже, помозите нам, Зорану је страшно зло, превезите нас до најближе болнице, ваша кола су бржа од наших — замолио нас је возач „фиће“.

— Од чега ти је позлило? — упитао сам Зорана док сам му помагао да седне на задње седиште наше „заставе 101“. Он је само одмахнуо главом: није био у стању да говори.

— Пре сат или два примио је инјекцију пеницилина — објаснио је један од његових другова.

„Шок! Пеницилински!“, синуло ми је. „Ако за неколико минута не успемо да стигнемо до болнице, с младићем је готово!“

— Србо, дај гас! — повикао сам.

Србољубу Мишићу није требало ништа ни рећи: и њему је било јасно шта се са младићем догађа и да му живот зависи од наше брзине и спретности. Притиснуо је до краја папучицу за гас. Аутомобил је поскочио и појурио. „Само да не налетим на поледицу!“, шапутао је очију прикованих за пут. А догодило се баш то чега се и прибојавао: на мосту код села Клисурице брзином од 110 km на сат налетео је на лед.

ЧУДО СЕ ДОГОДИЛО

За тренутак Србољубу је изгледало да ће пробити ограду моста. „Застава“ је с десне стране склизнула на леву, па опет на десну, па на леву. „Не дај се!“, наредио је сам себи млади милиционер и, као неким чудом, успео да задржи контролу над воланом... На задњем седишту Петар Зораја се трудио да се не прекине танка нит која је студента Зорана Цветковића још држала у животу. Тело му се трчило, а груди надимале да удахну ваздух. Изгледало је да ће жиле, набрекле од напора, попуцати.

— Прозоре, отворите прозоре! — рекао је Петар Зорановим друговима. Али, младићу није било ништа боље. По лицу и врату избијали су црвени печати. „Па он ће ми умрети на рукама!“, помислио је Зораја масирајући руке и груди младића из кога је истицао живот. И сам је, мада му није било први пут да гледа како неко умире, осећао да му дах постаје краћи а грло сушти од страха. Хоће ли стићи на време? И — стигли су. У последњи час. Да је вожња потрајала још са минут, лекари више не би могли да помогну Зорану Цветковићу.

Уморни, узбуђени али и задовољни Зораја и Мишић се нису вратили у Пирот да на време предају „дужност“. Због тога их нико није критиковао.

»ВАТРИЦА« ЗА ГРЕЈАЊЕ

Ништа мање драматичан доживљај имао је и њихов командир Владимир Павловић.

— Двадесет шестог фебруара ове године изненада је долином Нишаве дунуо јак, топао ветар. Обрадовао сам се јер је снег почео да копни. Какве ће ми невоље приредити, то нисам знао док сам возио ка Пироту.

Таман сам прошао путоказ који је означавао скретање за село Црвенчево, кад сам у једном дворишту, поред самог пута, приметио дечачића како између стогова сена прави покрете, налик на оне кад се креше шибица. Да он то не пали ватру? Морао сам да проверим. Нагло сам прикочио. И док сам још окретао аутомобил, сукнуо је пламен. Потрчао сам што ме ноге носе. У једном скоку прескочио сам ограду и, штитећи лице рукама од дима и јаре, улетео међу стогове. Ту је, склупчан на земљи, лежао дечак.

— Шта радиш то? — дрекнуо сам.

— Ништа, грејем се — одговорио ми је дечачић од отприлике 4 године.

У међувремену, пламен ношен ветром захватио је сва четири стога која су се налазила око нас. И таман сам зграбио дечака питајући се где да покушам да се пробијем, кад се зачула шкрипа аутомобилских гума. Људе који су нам се приближавали нисам могао да видим, али сам им препознао гласове: били су то Драгољуб Јанковић и Милисав Николић. Враћајући се из уобичајене патроле, угледали су пожар. Чврсто стегнувши малишана у наручје, погнуте главе, јурнуо сам према њима. Знао сам да ће ми помоћи ако ми пламен захвати одело. Срећом, све је добро прошло: само сам се мало „опрљио“. Ни дечаку ништа није било.

— Бежи у кућу! — подвикнуо сам му, а онда се придружио Драгољубу и Милисаву који су покушавали да локализују пожар како не би захватио околне помоћне зграде и куће. Кад је ватра савладана, приметили смо да је малишан нестао! Његова бака се тек сада успаничила.

— Нек' ђаво носи кућу, само да дете не страда! — вајкала се.

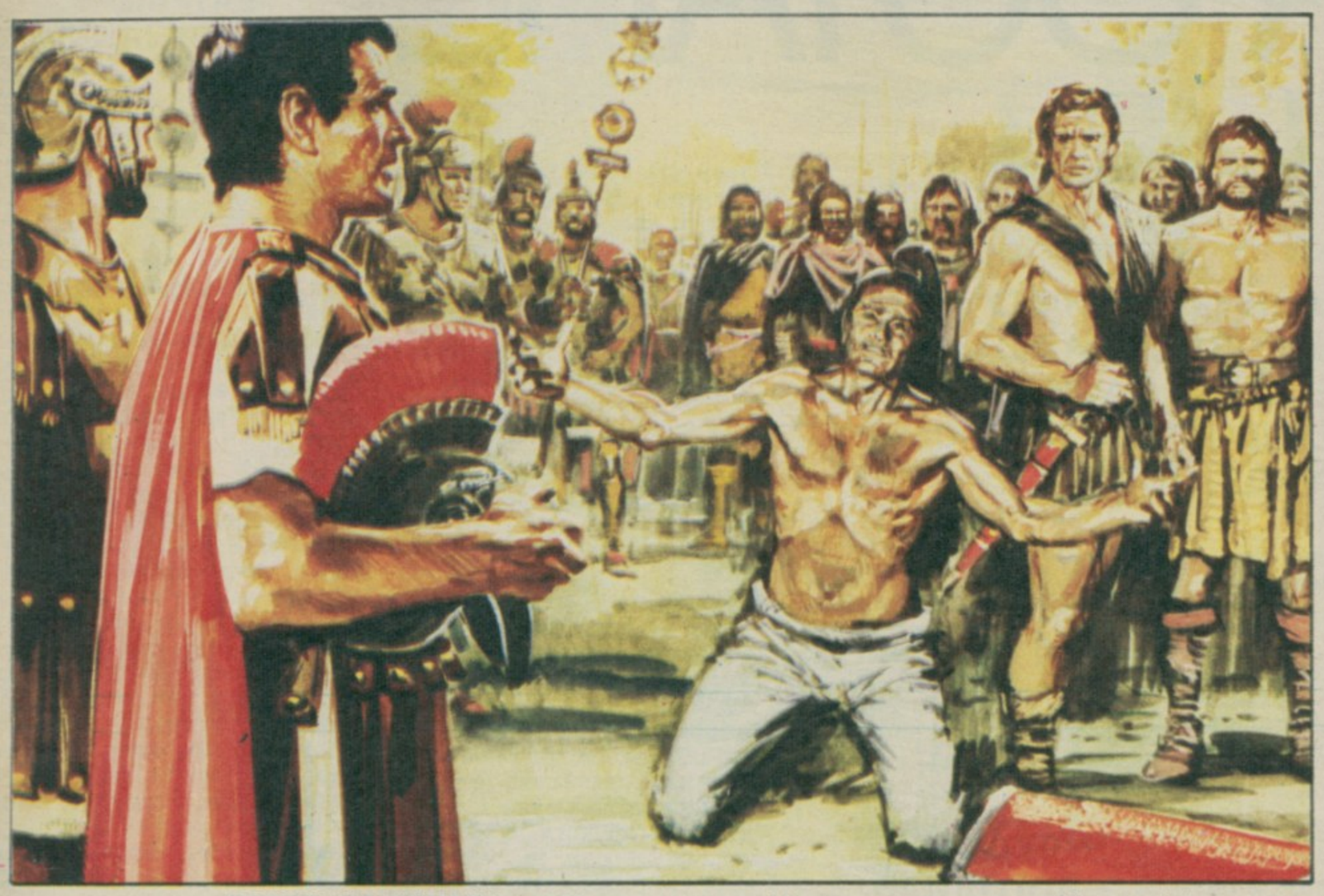
Требало је да прође добар сат пре него што је дечак пронађен. Преплашен од свега што се догодило — завукао се под кревет! Ваљда се на том скровитом месту осећао најсигурнији. Од ватре и од батина.

О. Вукадиновић

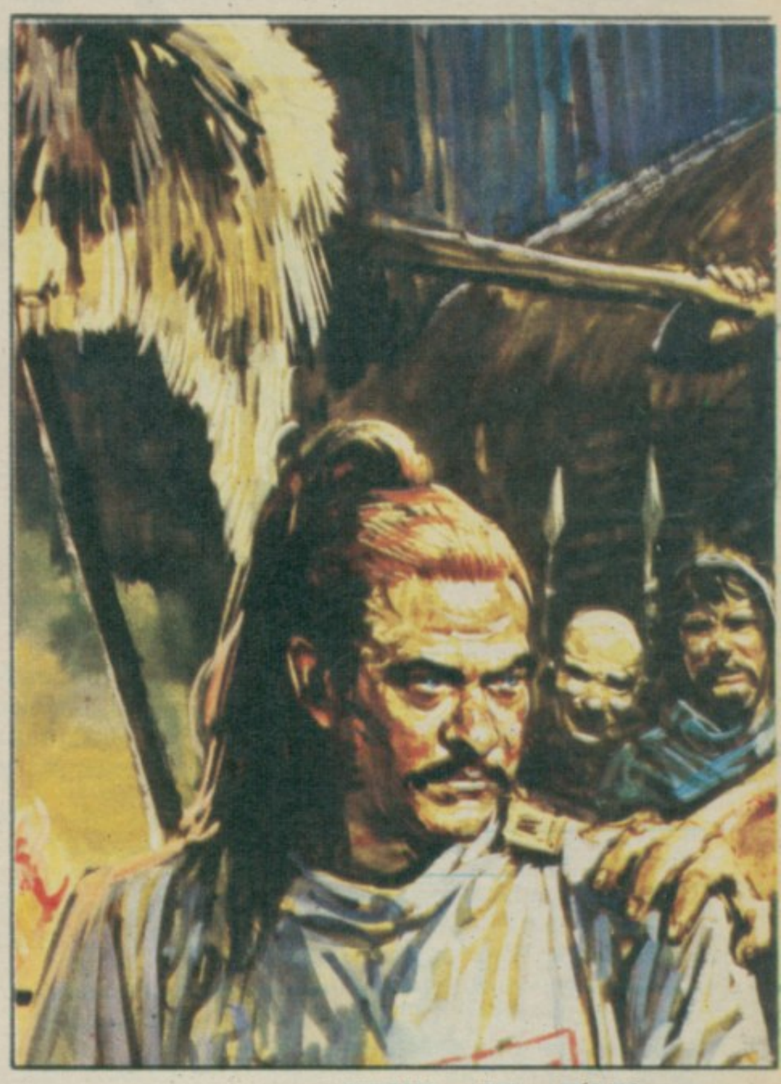

БИТКА у Тевтобуршкој шуми

ЛУКАВ

1 **ЧОВЕК ОД УСПЕХА** — Цезарова смрт 44. године пре н. е. узбуркала је духове у Риму: одмах се појавило неколико претендената на положај диктатора. Међу њима били су и частољубиви Марко Антоније, амбициозни Лепид, до тада заповедник коњице, и млади Октавијан, унук диктаторове сестре Јулије. Показало се да је овај последњи био најумешнији — успео је да истисне све „противкандидате“ и приграби власт. Под његовом управом нашли су се и Рим и најважније провинције: Северна Шпанија, Сирија, Египат и Галија. Али, Октавијан тиме није био задовољан. Желео је да стакне нове провинције, прошири власт на области које се простиру од Црног мора до горњег тока Рајне и биле у рукама Германа.

2 **КРИВ ЈЕ ВАР!** — Ратне операције биле су поверене Октавијановим пасторцима Тиберију и Друзу. На челу својих добро увежбаних и дисциплинованих легија, они су успели да покоре готово све германске земље између Рајне и Лабе, али не и дух

4 **САМО ЈЕДАН ПРОБЛЕМ** — Арминије је знао да има велике изгледе на победу ако успе да непријатеља намами у густу и мочварну шуму у којој је кретање било изузетно тешко. И још нешто. Знао је да су Римљани непобедиви на отвореном пољу: на скученом и готово непроходном терену они су немоћни. А баш је ту лежала његова снага. И Арминије је намеравао да је искористи. Једини проблем био је како Римљане, предвођене намесником Варом, намамити у шуму? Најбоље је, одлучио је херулски кнез, послати им у сусрет неколико јединица чаркаша. И, како је претпоставио, Вар је загризао мамац. Када је неколико германских племена напало римске постаје, намесник је одлучио да их казни.

5 **ЗНАК ЗА НАПАД** — Вар је одлучио да казни дрске Германе и крајем августа 9. године наше ере, на челу три легије, кренуо је на побуњенике. Међутим, ови су почели да се повлаче. Да они то раде по неком смишљеном плану, Вару није било ни на крај

ПРОТИВ ПОХЛЕПНОГ

народа који је ту живео. За намесника тек освојених провинција именован је Вар, похлепан и суров човек који је завео управу гвоздене руке. Непоштовање основних права и ускраћивање сваке слободе, револтирало је ратоборне Германе. Притајена мржња и повређени понос учинили су своје: покорена племена почела су да припремају устанак. За вођу је изабран Арминије, храбар и енергичан младић.

3 **ОРУЖЈЕ СЛАБИЈЕГ** — Германско име херулског кнеза, вође устаника, није познато. Зна се да је име Арминије узео док је, као и многи Германи, служио у римској војсци. Захваљујући својој неустрашивости и ратним заслугама, добио је и ранг витеза. Римски војник, а духом и телом син свог народа, Арминије је радо прихватио да води устанике. Знао је да ће му од велике помоћи бити познавање организације и тактике римске војске. Исто тако знао је да римској сили неће моћи да одговори — силом. Римљани су били бројчано надмоћнији, боље наоружани, па је зато одлучио да прибегне лукавству и постави им замке. Као најпогодније место за то учинила му се Теутобуршка шума.

памети. Зато се није нимало колебао кад је са својим јединицама зашао у полумрак Теутобуршке шуме. Крију̇ући се иза стена и столетних стабала, Германи су стрпљиво пратили напредовање римских легија. Тек кад су ове зашле на нераван и мочваран терен, Арминије је дао знак за напад, тако силовит и неочекиван да је међу Римљанима изазвао хаос.

6 **ПОД ЗАШТИТОМ НОЋИ** — Изненадни напад везао је руке Римљанима: једино што су могли било је да се — бране! У томе их је и ноћ затекла. Борба је прекинута. Следећег јутра Вар је констатовао да је не само претрпео тешке губитке, већ и да су из његових редова нестали готово сви германски војници. Нови дан није донео ништа добро Римљанима. Германи су још жешће нападали, не штедећи ни себе ни непријатеље. После само неколико часова немилосрдне борбе, било је јасно да су легионари изгубили битку. Многи од њих, знајући за обичај Германа да заробљенике живе одеру, одлучили су да изврше самоубиство. Међу њима био је и Вар. Тиме је била окончана битка у Теутобуршкој шуми.

Из анала Федералног истражног бироа

ПОТРАГА ЗА НЕПОЗНАТИМ

ТРАЖИТИ У ОСМОМИЛИОНСКОМ ЊУЈОРКУ НЕМАЧКОГ ШПИЈУНА О КОЈЕМ СЕ НИЈЕ ЗНАЛО НИШТА БИЛО ЈЕ ГОТОВО НЕМОГУЋЕ. ЈЕДНОМ АГЕНТУ ПАЛА ЈЕ НА ПАМЕТ НЕОБИЧНА ИДЕЈА.

Ноћ 20. фебруара 1942. године споро је одмицала, бар тако се чинило једном од поштанских цензора у Њујорку. Није му се радило, али је ипак пажљиво прегледао сваку пошиљку за иностранство. Поглед му се задржао на писму за Португалију. Отворио га је и прочитао. Ништа нарочито: извесни Фред Луис писао је пријатељу. Помињао је да је ожењен, хвалио се сопственом кућом, жалио на изненадно обољење пса љубимца, вели да је променио стакла на наочарима и да је стражар противавионске заштите и ... то је било све.

— **Тја!** — процедио је цензор кратко и вратио писмо у коверат.

Рутински је бацио поглед на листу адреса које су биле означене као места пријема порука немачких агената и тргао се: адреса примаоца писма у Португалији налазила се на листи!

Није прошло ни пола часа, а писмо Фреда Луиса већ је било у рукама стручњака Федералног истражног бироа (ФБИ) који су лако утврдили да је откуцано на писаћој машини марке „Арнолд". Специјална анализа, међутим, показала је да је између редова невидљивим мастилом исписана порука. Шифранти су прионули на посао и открили да се порука односила на конвој који је требало да ускоро исплови из њујоршке луке. Поред података о терету и броју чланова сваког брода, у њој је било наведено и колико ће разарача пратити конвој!

ЗАМРШЕН СЛУЧАЈ

Сједињене Америчке Државе су све учесталије слале помоћ савезницима у Европи, а немачке подморнице су их сачекивале на Атлантику и десетковале.

Шпијун је морао да буде пронађен. Само како? Где живи, под којим именом, како изгледа? Име Фред Луис било је измишљено. Писмо? Оно је могло да буде написано у било којем граду, а у Њујорку само спуштено у поштанско сандуче. Чак да шпијун и живи у Њујорку, како у осмомилионском граду наћи човека о коме се ништа не зна?

Шефови ФБИ тврдили су, много година касније, да се током читавог рата нису нашли пред замршенијим случајем, мада им је од самог почетка било јасно да пред собом немају обавештајца међународног калибра, већ малог човека кога су Немци завербовали, обучили техници и ништа више. Превејани шпијун не би драгоцене податке слао писмом користећи се таквим ризичним средством као што је невидљиво мастило.

Следећих дана шпијун је послао у Португалију још два писма. Оба су доспела у руке ФБИ. И ова, као и прво, обавештавала су о испловљавању конвоја.

Агенти су се ухватили једине нити — писаће машине марке „Арнолд". Отпочели су проверавање свих таквих писаћих машина продатих у последњих неколико година, али су убрзо дигли руке схвативши да је то чисто губљење времена

А онда је неки агент изашао пред шефа са необичном претпоставком: пишући о околини, атмосфери и сопственом животу, немачки шпијун измишља да би заварао контраобавештајну службу. Али ... није немогуће да му се спонтано омакне истина приликом описивања безначајних детаља. Можда је стварно стражар, или има пса љубимца који је оболео, можда је одиста недавно променио стакла на наочарима!

98 ХИЉАДА СТРАЖАРА

Претпостављени је уморно климнуо главом. Теорија специјалног агента није му звучала уверљиво, али је вредело покушати. Започето је од шпијуновог казивања „пријатељу" у Португалији да је стражар противавионске заштите. Опет су агенти натоварили себи на врат циновски посао јер је ваљало проверити све такве стражаре у Њујорку, а њих је било више од 98 хиљада! Код шездесет хиљадитог су стали — опхрвао их је умор.

На хитно одржаном састанку шефова одељења и специјалних агената ФБИ закључено је да се у откривању шпијуна Икс, како је непознати обавештајац назван, није макло даље од почетка и да је случај тако рећи нерешив.

— **Нема нерешиве загонетке!** — плануо је један од шефова. — — **Још се момак и расписао, као да нас намерно вуче за нос! Те овде је топло и дрвеће листа, те пролеће га у Америци подсећа на Естрил, а сви знамо да је излетиште Естрил поред Лисабона база за размену обавештења немачких шпијуна, те ...**

— **Чекајте, шефе!** — нагло га је прекинуо неки стамени агент и лупио се шаком по челу. — **Тај шпијун Икс веома уверљиво описује свој живот овде у Америци. У дванаестом писму које смо ухватили 14. априла помиње листање дрвећа у својој башти и овдашње пролеће упоређује са оним у Естрилу, је л' тако? Он мора да има башту, откуд би знао да упоређује такве ствари, значи да живи као скроман грађанин, а није искључено и да је стражар противавионске заштите, то је добра маска!**

Шеф је таман хтео да га прекине, јер је агент понављао већ речено, али агент је наставио:

— **Ако је био у Естрилу, онда се вратио у Америку, а тада је морао да попуни листу пртљага за царину! Упоредимо рукопис на листама пртљага свих путника који су пристигли у Америку од почетка рата са рукописом којим је потписан Фред Луис и ту смо! Истина, он је рукопис намерно искривио, али знамо да се макар у делу облика слова задржава начин писања који је код сваког човека друкчији!**

Присутни су живнули. Како се тога раније нису сетили?

НАЈЗАД ТРАГ

Агенти су одмах „наоружани" сликама увеличаног потписа Фреда Луиса и упутили се у регистар њујоршке царинске управе. Нашли су се пред хиљадама царинских декларација! Требало је сваку прегледати, полако, стрпљиво.

Дани су пролазили, али успеха није било. Коначно, 9. јуна 1943, скоро годину и по дана после откривања првог писма, пронађен је формулар изјаве о пртљагу који је носио број 4881, потписан од неког Ернеста Ф. Лехмица. Поједина слова његовог рукописа одговарала су рукопису Фреда Луиса.

Прегледан је списак стражара противавионске заштите. Лехмиц, Лехмиц...

— **Ево га!** — радосно је ускликнуо службеник у картотеци. — **Ернест Ф. Лехмиц, Оксфордски трг 123, Томпкинсвил, Стејт Ајленд, Њујорк!**

У Федералном истражном бироу одлучили су да прате шпијуна јер је било много важније сазнати од кога добија обавештења о конвојима и с ким је у вези. Ернест Лехмиц, иначе висок, мршав и стар око 55 година, заиста је живео мирним породичним животом, имао лепу башту, оболелог пса и мењао стакла на наочарима! Радио је у ресторану у луци, и од брбљивих припитих морнара добијао податке који су га интересовали. У ствари, он их никада ништа није питао, само је прислушкивао њихове разговоре! Друге сараднике није имао.

У зору 27. јуна 1943. Лехмиц је ухапшен. Притиснут доказима признао је све. Осуђен је на 30 година робије. Суседи нису могли да верују да је крив. Долазили су и изражавали симпатије његовој жени.

— **Невин је, сви знамо да не би ни муву згазио! Ерни шпијун? Смешно!**

М. Т.

ДА ЛИ САМО ЛЕГЕНДА?

ОРЛОВОМ ГНЕЗДУ

На Шетландским острвима и данас живе далеки потомци ограбљене Мери Андерсон и Роберта Николсона и поносе се својим пореклом. Виновник догађаја од пре 200 година није срећно прошао.

*

ИСТАНБУЛ, јун 1937: Док је мајка прала рубље у малој реци у јужној Анадолији, огроман орао пикирао је иза ње на обалу, канџама зграбио њену једномесечну бебу и одлетео.

*

ИСТАНБУЛ, јун 1950: Орао се обрушио на седмогодишњег дечака који је дирао његово гнездо високо у брдима централне Анадолије. Птица је одлетела носећи дечака у канџама.

*

СЕН МОРИС, август 1950: Швајцарски шумар нашао је дечји скелет на пустој стеновитој хриди. Претпоставља се да је дете ограбио и ту донео орао још 1947. године, када је један четворогодишњи дечак нестао из оближњег планинског села.

*

ДАМАСК, фебруара 1953: Орао је ограбио бебу док је мајка прала веш. Спасилачка екипа нашла је неозлеђено дете како спава, уз три орлића, у топлом гнезду на ивици амбиса.

Ово су само неки од сличних исечака из штампе.

Није немогуће

Приче о орловима који отимају бебе део су фолклора у свим крајевима где живе ове снажне птице оштрога вида. Колико у њима има истине тешко је рећи јер се „отмице" обично одигравају у забаченим планинским крајевима и до штампе долазе из ко зна које руке, добијајући уз пут и драматичност. С друге стране, ни за један од наведених случајева није установљено да је нетачан.

Године 1926. члан угледног Британског краљевског зоолошког друштва упутио је једном лондонском листу подуже писмо у коме је навео случај отмице једног детета. Огроман кондор ограбио је бебу из села у Андима. Професор је објашњавао да чињенице у вези са тим догађајем делују невероватно, али да никако нису немогуће.

Она спава

Била је 1790, годину дана пошто је почела француска буржоаска револуција. Европом су буктале побуне и ратови. Да је птичурина отела бебу било где, осим на повученом Шетландском острву Анст, ствар можда не би била ни примећена у општем хаосу који је владао. Овако, догађај је прерастао у локалну легенду.

Становници Анста представљали су малу изоловану острвску заједницу која је више марила за судбину бебе Мери Андерсон него за француске племиће који су завршавали под сечивом гиљотине.

Тако се догодило да је живот Мери Андерсон препричаван с колена на колено скоро 200 година и до данас није пао у заборав, нарочито за зимских вечери када се мештани окупљају око топлих камина и крате време причама из повести острва.

Породица Андерсон живела је на малој фарми суморног северног рта Анста, најсевернијег острва Велике Британије. Живели су тешко отимајући од ветрова и каменог тла мало плодне земље која их је прехрањивала. Лета су тамо веома кратка, а жетве тако драгоцене да су читаве породице радиле на пољима од јутра до мрака.

Једног од таквих кратких летњих дана Виљем Андерсон и његова жена секли су кукуруз док је беба Мери, умотана у топао шал, слатко спавала у заветрини иза стогова. Тако је протекло цело пре подне.

По подне је Луџза Андерсон пошла кући да за бебу загреје млеко, а њен муж се, скупљајући кукуруз, све више удаљавао од уснуле кћеркице.

Канџе упетљане у шал

Одједном је иза себе зачуо лепет крила. Окренуо се и угледао огромну птичурину како у канџама односи његову кћер. Андерсон је крикнуо и потрчао за грабљивицом чије су канџе биле упетљане у бебин шал.

Крик су чули суседи и сви заједно потрчали за птицом која због детететове тежине није одмах могла да се вине на већу висину. Људи су, јурећи за птицом и дететом, претрчали читаво острво по дужини, али нису успели да ухвате орла и спасу бебу.

Исцрпљени острвљани беспомоћно су гледали птицу како са својим пленом нестаје на хоризонту. Птицу су сви идентификовали — био је то морски орао, у оно време чест на Шетландским острвима, снажна птица с распоном крила од око три метра, јаким канџама и опасним шиљатим кљуном. Морски орао био је истребљен ловом у свим областима Велике Британије и на Шетландским острвима нашао је последње уточиште. Нападао је фарме, односио живину, па и крупније домаће животиње.

Шетланђани су људи жилавог кова. Када су видели да орао са бебом лети у правцу суседног острва Фетлар, Андерсон и остали мушкарци из хајке поскакали су у једини рибарски бродић који се налазио у малој луци и завеслали према Фетлару.

Превалили су три миље, колико их је делило од суседног острва и искрцали се у подножју огромних стена на чијим су висовима морски орлови правили своја гнезда. Становници Фетлара похитали су им у помоћ.

Дете и два орлића

Покупили су све конопце које су нашли у шупама и повезали их јаким чворовима. Започео је опасан успон. Орлово гнездо налазило се на испусту на супротној страни стене. Људи који су се попели на врх, могли су да виде само једну ивицу гнезда јер се над њим уздизала истурена хрид.

Неколико драгоцених минута гониоци су изгубили расправљајући како да се докопају гнезда пошто су конопци били стари и трошни да би издржали већи терет. Тада се међу њих умешао дечак Роберт Николсон који је живео на другом крају острва, а ту се налазио у гостима.

Он се понудио да га вежу за конопац и спусте низ стену до гнезда. Претходно су му ђонове намазали катраном да се не би оклизнуо. Затим су га везали и лагано, сантиметар по сантиметар, спуштали.

Када се нашао изнад самог гнезда, испод хриди која га је заклањала, угледао је чудан призор: беба Мери је спавала, умотана у шал, у средини гнезда, а поред ње, кљунова утутканих у шал, лежали су два поодрасла орлића

Дечака с бебом у наручју срећно су извукли на врх стене. Становници оба острва дуго су прослављали спасење бебе која је прошла без иједне огреботине.

Легенда о беби коју је ограбио орао има још један део. Годинама после догађаја Мери Андерсон и њен спасилац Роберт Николсон срели су се, заљубили једно у друго и венчали.

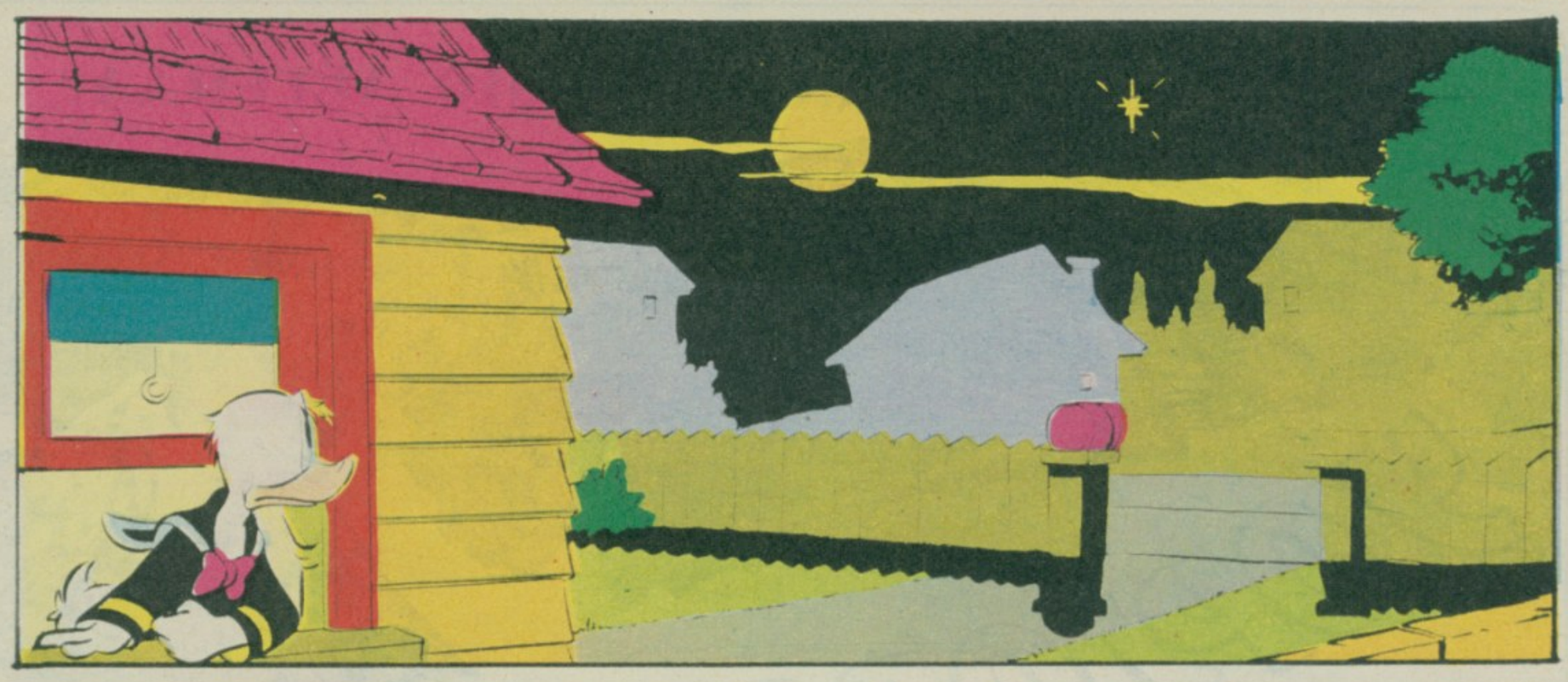
На Шетландским острвима и данас живе њихови далеки потомци и поносе се причом о свом пореклу.

Виновник догађаја — морски орао — није срећно прошао. Ова врста грабљивица повукла се, пред најездом ловаца и скупљача трофеја, у најзабаченије делове Шетланда. Ловци су били упорнији и врста је изумрла почетком 20. века.

J. M.

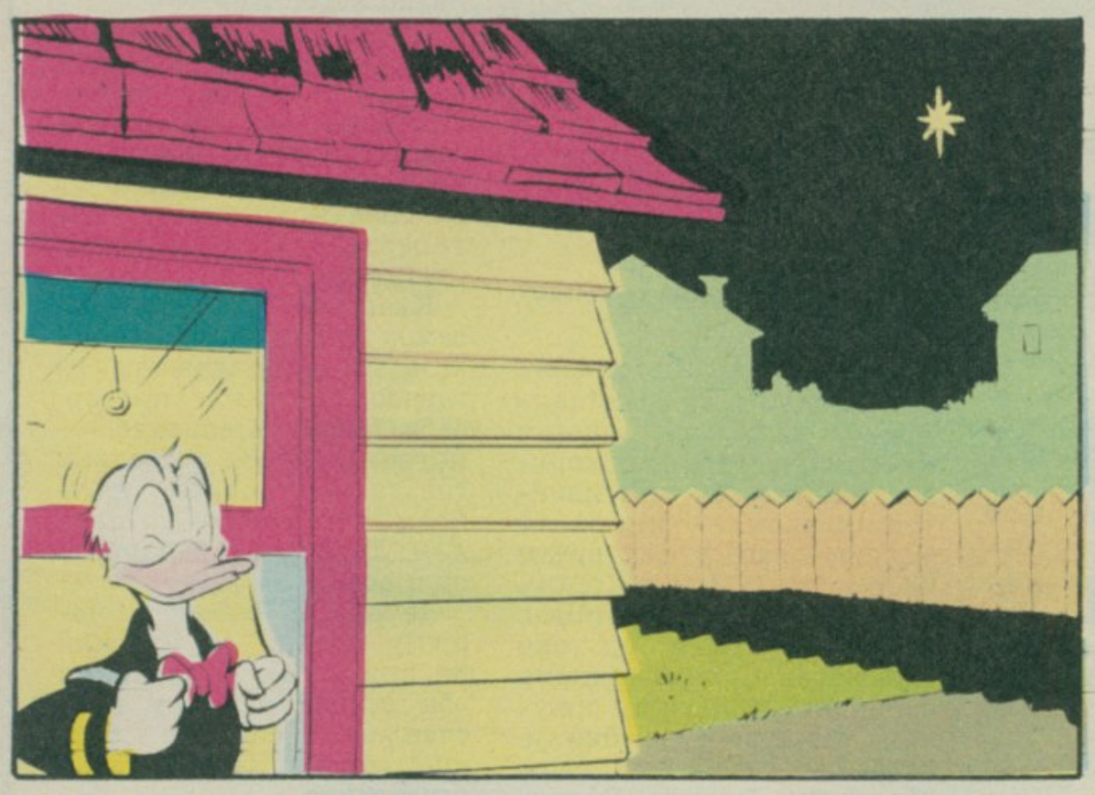
WALT DISNEY

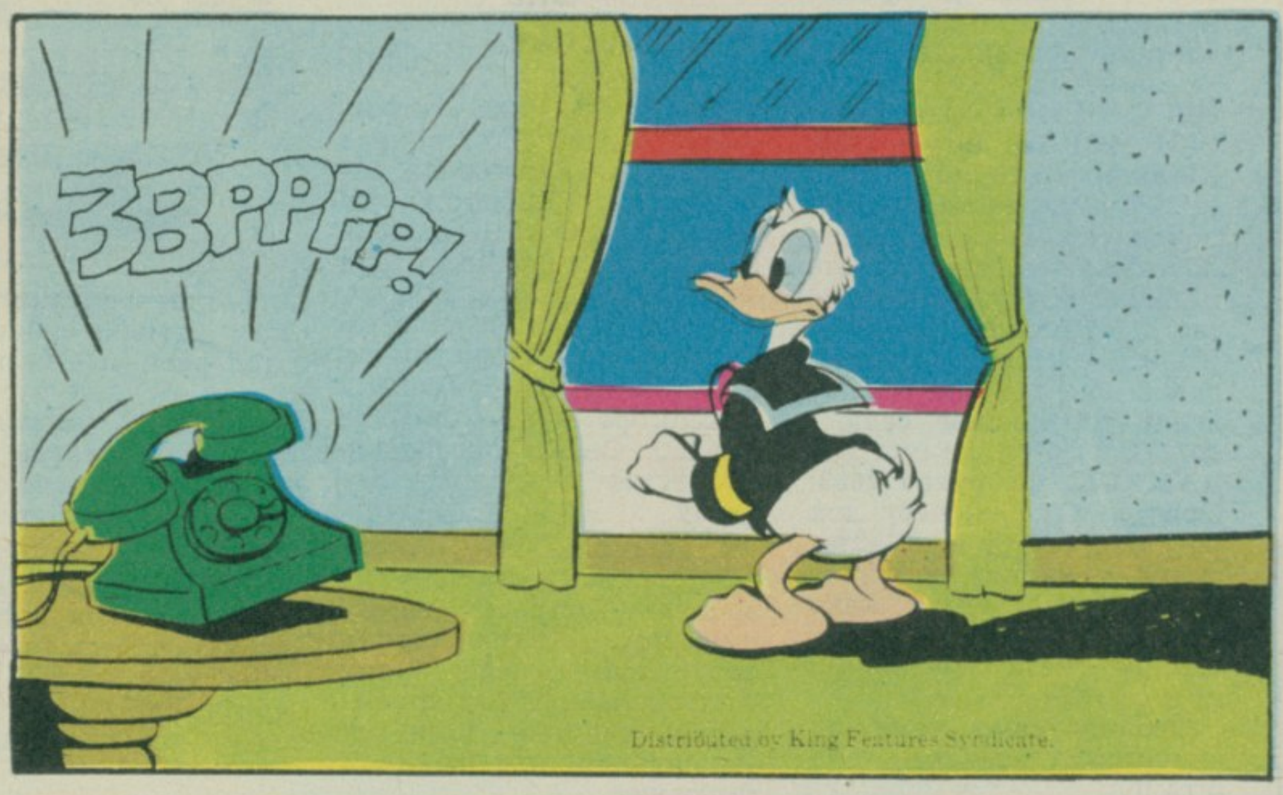
ПАЈА ПАТАК

Distributed by King Features Syndicate.

Copyright © 1979
Walt Disney Productions
World Rights Reserved

ВАГОНИ-КАО ПАПЕРЈЕ

— Сећам се да ме је нешто дигло увис, расплело косе и, на крају, треснуло о земљу — остало је забележено казивање седамнаестогодишње девојке о непогоди каква се не памти у нашим крајевима.

ТОРНАДО НАД НОВСКОМ

Било је четири часа и 17 минута после подне, 31. маја 1892. године, када је шеф железничке станице у Новској испратио воз са 29 вагона у правцу Нове Градишке. Чим је композиција кренула са станице нагло се смрачило. Мада последњи вагон није био удаљен ни сто метара од станичне зграде, шеф станице више га није видео. Слаба киша која је дотле падала, одједном се претворила у страшан град. Поједина зрна леда била су у пречнику и до осам сантиметара.

Чим се смркло, жена шефа станице упалила је петролејку у соби. Ушо је дотрчао послужитељ кога је шеф станице послао да јој помогне да затвори прозоре. Похитали су да их најпре затворе у оближњој соби — али ни уз велики напор нису могли да отворе врата. Зачула се стравична тутњава — торнадо је скинуо кров за станичне зграде. Нашли су се у средишту догађаја који ће добити запажено место у научним часописима широм Европе.

И ШКОЛА ЛЕТИ

Највише података о торнаду оставио нам је у свом извештају познати научник професор Андрија Мохоровичић кога је, као стручњака за метеорологију тадашња хрватска влада послала на терен да поближе испита деловање торнада и установи насталу штету.

Ево одломка из извештаја о том сензационалном, али већ заборављеном догађају:

„Дне 31. V 1892. у 4 сата и 16 минута дошао је мјешовити влак с 29 вагона од Јасеновца на колодвор Новска и отишао одмах даље према Новој Градишки. Чим се је влак макнуо с колодвора, дошао је нагло с југозапада торнадо и разбацао вагоне прије него што је влак превалио 150 метара пута. Стражња четири вагона влака била су откинута од композиције и бачена с трачница. Вагон број 25 такођер је био бачен с трачница. Вагони број 24-20 остали су, додуше, на трачницама али су били оштећени. Вагони број 19-9 оштећени су знатно и дигнути с трачница. На тим вагонима били су натоварени малени вагони за босанске ускотрачне жељезнице које је торнадо све дигнуо и разбацао као перје. Остали вагони од броја 8 до локомотиве остали су неоштећени.

Посљедњи вагон био је бачен преко жељезничке ограде и телеграфске жице 30 метара далеко. У том су вагону била два путника, начелник јасеновачки и један поручник из Кутјева, те кочничар у својој кућици на вагону. Ту је кућицу вјетар заједно с кочничаром отргнуо и однио заједно с њим још 10 метара даље од мјеста гдје је бачен вагон. Премда је орkан кочничара с кућицом однио 40 метара далеко, остао је неозлијеђен. Он тврди да је вагон прешао преко телеграфских жица.

Друга два вагона бацио је торнадо у јарак, али их није дизао знатно увис, јер су пробила ограду. Ова два вагона остала су и даље међусобно прикопчани, док се први вагон морао већ у први час отргнути од њих".

Према извештају проф. Мохоровичића, телеграфски стубови уз пругу били су оборени и разбацани на дужини од два километра од Новске према Рајићу. Вода која је навалила после торнада, разрушила је чврст железнички насип, тако да су шине остале да „лебде". На самој станици оркан је однео кров, главне зграде, магацин и две стражарнице. Дигао је и целу школску зграду и бацио је десетак метара далеко.

Да ли је ко видео наилазак торнада? Један страшар каже да је поврх шуме Греде, у непосредној близини станице, опазио ковитлаце како се из облака спуштају ка земљи и опет дижу... Небо је било црно, а у вихорима се све вртело и пискало, као пара из локомотиве. Видео је, каже, како се доњи, ужи крај вихора завија и превија, а у горњем, ширем све се врти. Њихов даљи пут није могао да прати, јер је све прекрила тама. Кад се разведрило, спазио је вагоне разбацане око пруге.

ВОЛОВИ У ЈАРКУ

Једна седамнаестогодишња девојка каже да је била у шуми Греда, где је кренула по гуске. Не зна откуд је црни облак наишао, сећа се само да ју је нешто дигло увис, расплело косе, са главе однело игле укоснице и потом бацило на гле. Колико високо и далеко је носило не зна, мада је остала неозлеђена. Већу укосницу нашла је касније на ливади неких 300 метара далеко. Када је пала, била је ошамућена.

Један сељак причао је да су му волови били у јарку поред пруге, а он с друге стране. Чим је наишао торнадо, попео се на пругу да види где су му волви, али је ту морао да легне и ухвати се за један стуб да га ветар не би однео. Тврди да је видео девојку у ваздуху коју је ветар три пута дизао и опет спуштао на земљу, а онда однео. Каже да није сигуран колико је високо носио, али било је високо...

Може се углавном рећи, закључио је проф. Мохоровичић, да су била два торнада, западни и источни. Западни је рушио станичне објекте и вагоне, а источни је своју снагу развио у шуми код села Стари Граховац. Удаљеност између торнада износила је око километар и по.

В. Глик

НИСКО ЧЕЛО — ИНТЕЛИГЕНЦИЈА

Обично се сматра да је високо чело одлика интелигентних људи. Па ипак, Чинук Индијанци никада не би пожелели да га имају. Ово племе одувек је ценило само људе са изузетно ниским челом.

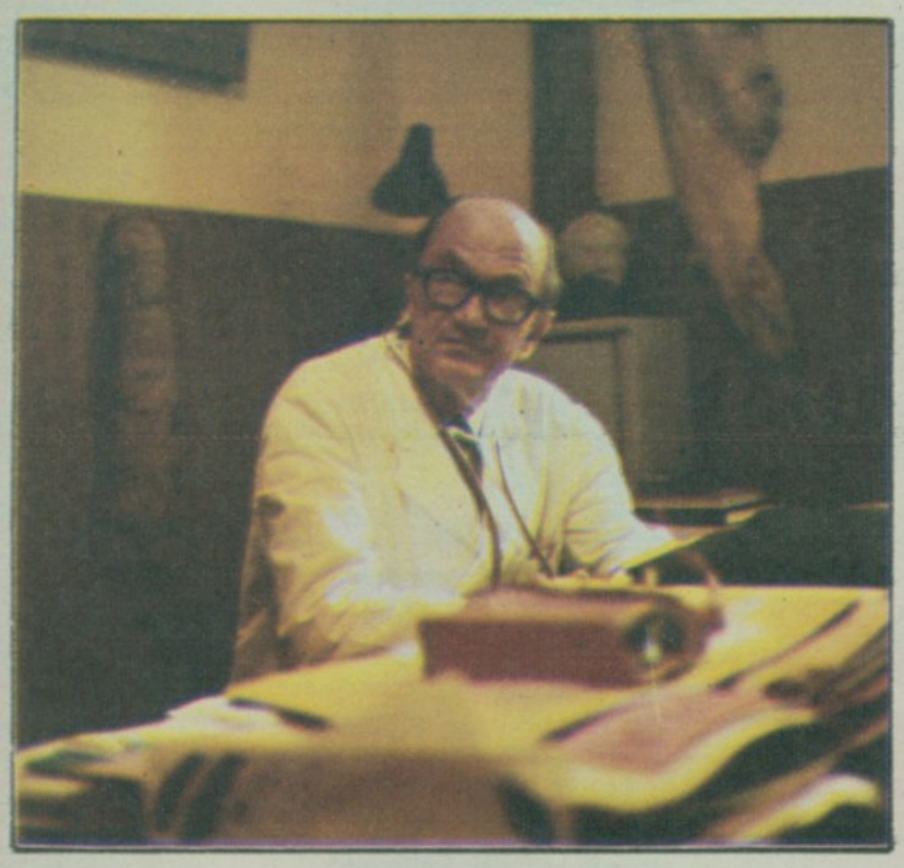
Све до почетка овог века Индијанци из овог племена имали су обичај да све бебе, одмах по рођењу, ставе у специјалну пресу која је требало да им, што је могуће више, спљошти мекане кости главе. После овакве интервенције дечија глава више никада није могла да прими нормалан облик.

Међутим, Чинукси се сматрају за најинтелигентније и најлукавије од свих индијанских племена која живе на северу Америке.

У КАБИНЕТУ НА ИНТЕРНОЈ Б

ДРУГИ ЖИВОТ ДОКТОРА БОЖО

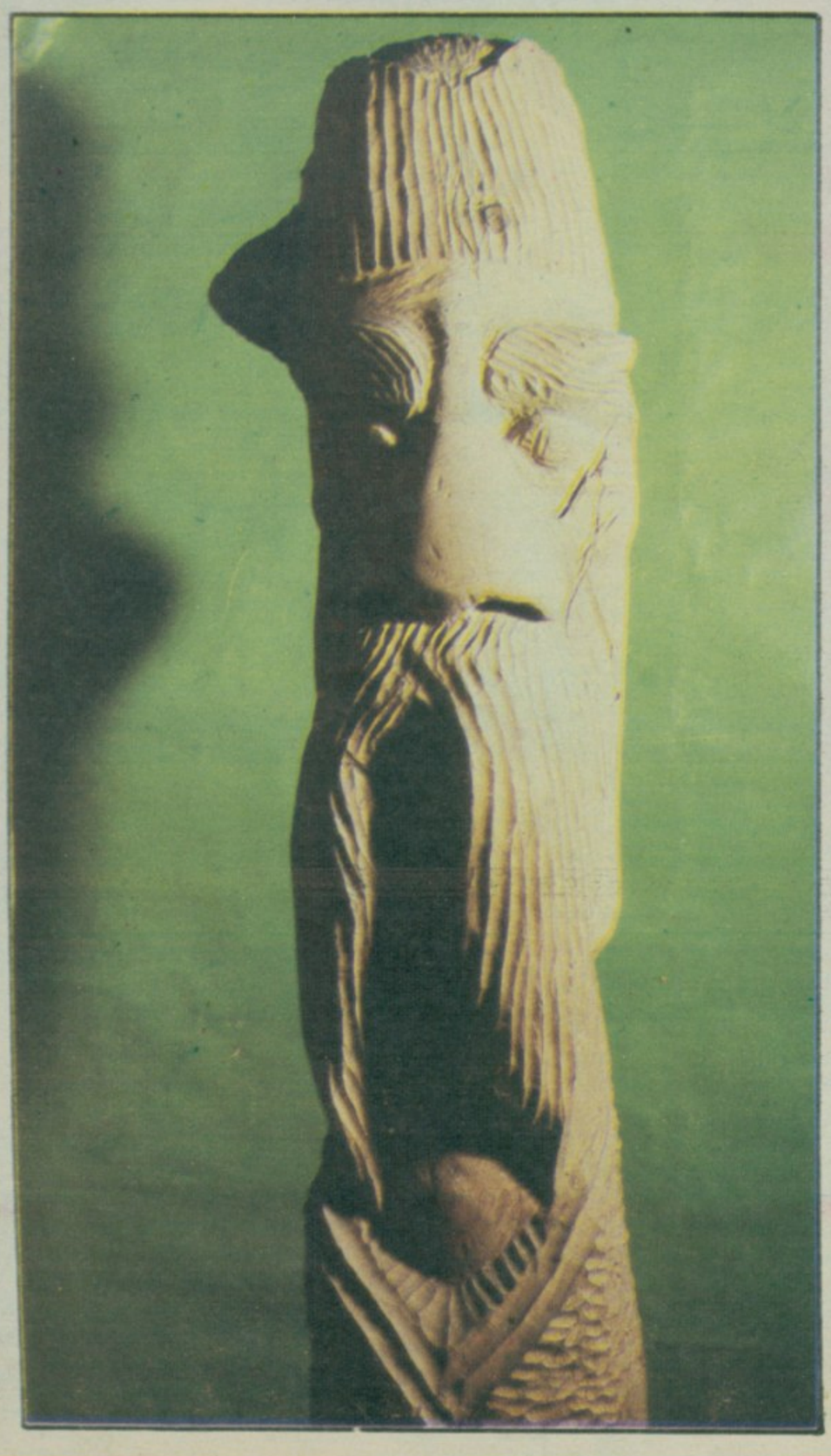
Ко год први пут уђе у скромни кабинет доктора Бориславa Божовића, професора интерне медицине на београдском Медицинском факултету и редовног члана Српске академије наука и уметности, за тренутак застане загледан у мноштво скулптура по тој одаји Интерне Б клинике, на длета и чекиће који леже на столу, заједно са научном литературом, инструментима, списима.

— Ја сам, пре свега, лекар — каже доктор Божовић. **— Моја основна преокупација је човек, коме увек треба помагати, лечити га. Кад бих се поново одлучивао на животни позив, сигурно бих опет био оно што сам сада.**

Међутим, доктор Борислав Божовић је човек чији је живот испуњен прогресивном мишљу и племенитим делом, човек који и у 66. години живота највећи део дана и ноћи ради тежак, одговоран посао и који, поред свега, стиже да обликује вајарска дела.

Доктор Божовић, носилац Партизанске споменице 1941, био је начелник санитета Главног штаба за Црну Гору, затим за Хрватску и Србију, управник Болнице пролетерских бригада, један од потписника позива за сазивање АВНОЈ-а 1942, управник партизанских болница у Италији. Доцније је лични лекар друга Тита и редовни професор Медицинског факултета.

Зналац неколико језика, објавио је преко 150 научних радова из области ендокринологије, алергије и малигних тумора, творац је прве наше монографије из ендокринологије и добитник високих домаћих и иностраних признања, међу којима је и награда АВНОЈ-а за 1974. годину.

СНАГА ЈЕ И У БРКОВИМА! — Целог живота, како каже професор Божовић, од првих слова која је научио од почасног чланства у неколико најугледнијих наших и иностраних научних институција остао је задивљен снагом Вукове мисли и величином дела. Годинама је покушавао да изради његов портрет у дрвету, али је често прекидао рад, у зебњи да неће успети длетом и чекићем да искаже Вукову личност. Тако је из крупног јаворовог дебла лагано израњао стилизовани Вуков лик. Нагласивши обрве и бркове, доктор Божовић је желео да тим детаљима укаже на дубину и грандиозност мисли, снагу и неуништивост дела овог великана.

СУЗЕ У ТОПЛИМ ОЧИМА — Од штаба Прве пролетерске бригаде, где је био шеф санитета, доктор Божовић је добио црног пастува којег је назвао Гавран. Ову племениту животињу партизански лекар јахао је само у изузетним случајевима: Гавран је већином носио санитетски материјал, све док у Фочи није оболео од опасне вирусне болести. Гавран се опорављао у Фочи, а доктор Божовић је у селу Бастасима, на саставку Пиве и Таре, лечио оболеле од пегавог тифуса. Радећи у школском дворишту, доктор је изненада чуо радосно њиштање и после два месеца угледао Гаврана. Коњ му је наслонио главу на раме и човек је у његовим очима видео крупне сузе. Опет су нераздвојни. Међутим, 1942, у Босанском Петровцу, где доктор Божовић оставља вранца да се прехрани и ојача, налећу немачки бомбардери и убијају пет коња. Међу њима је и Гавран: нашавши га на самрти, лекар је у његовим очима опет видео сузе. Много година доцније, длетом је покушао да га у дрвету овековечи.

ОВИЋА

КО ЈЕ МАРИСАВ? — Ово је мој Марисав — с осмехом и топлином показује доктор Божовић једну од њему најдражих скулптура. Наоко неспретан, али пун снаге, Марисав је оличење виспреног, честитог шумадијског сељака, увек спремног да се шали или благо наруга, али и да себе и друге брани рукама и урођеном мудрошћу. — **Један такав момак био је мој курир** — казује доктор. — **Нисам могао да одолим, а да не покушам бар овако што трајније да га задржим у сећању.**

СВЕТЛО СЕЋАЊЕ У ТАМНОМ ТРЕСЕТУ — На једном међународном конгресу угледних медицинских стручњака из готово целог света, доктор Божовић је упознао и тамнопуту госпођу Гилмор из Сједињених Америчких Држава, данас једног од најугледнијих научника који се баве испитивањем нуклеинских киселина, тако важних за сваки вид и облик живота. Одушевљен бистрином мисли ове изузетне жене, њеним научним радом и преданошћу да реши и оне тајне генетике које су још непознате, доктор Божовић је у тресету изрезао њен лик. Скулптуру је назвао „Енигма“: Испупчено чело овог женског лика симболизује напетост и снагу мисли у покушају да се разреше тајне људског битисања.

ГЛАВА НАУЧНИКА И ПРИЈАТЕЉА — Већину скулптура доктор Божовић израдио је у дрвету, што му је остало још од детињства, када је у родном црногорском селу Стијени ножем покушавао да направи што лепши пастирски штап, о чему сведоче ожиљци на рукама. Међутим, нека дела обликавана су прстима, од глине, као овај портрет научника Павла Савића, председника Српске академије наука и уметности. — **Он има главу коју је врло тешко вајати, у било ком смислу те речи, али ја ћу ипак покушати да га урадим и у дрвету** — каже доктор Божовић.

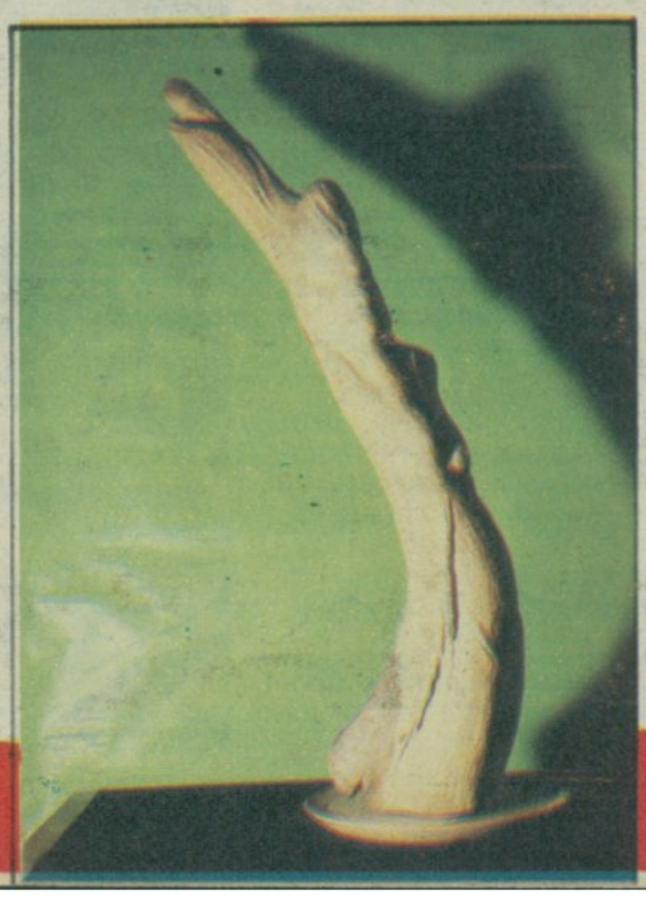

ПРОПАСТ ИЛИ НАСТАВАК ЖИВОТА? — Фантастична фигура на тањиру (лево), која се апокалиптично, претећи потпуном пропасти нашег света, надноси над Земљу, представља истовремено страх да човек неће моћи умом и снагом надјачати све тамне силе у животу и васиони. Међутим, већ следећа фигура („Свемирка“), са наглашеним грудима и трбухом, што симболизује репродуктивне органе без којих нема ни живота, носи у себи оптимистичну поруку: живот се наставља и побеђује. — **А добар лекар може бити само онај ко је помало и уметник** — сматра доктор Божовић.

★★★★★★★★★

Текст: **И. Лончар**
Снимио: **Љ. Патрногић**

У ПОТРАЗИ ЗА НЕСТАЛИМ БЛАГОМ

ИСПОД МИНА - ЗЛ

У 3 часа и 34 минута одјекнула је експлозија. У првим тренуцима панике нико од чланова посаде није схватио шта се догађа. А онда је вода, у све већим млазевима, почела да продире у унутрашњост брода.

Када је 1930. године, после једног судара у близини француске луке Брест, енглески трговачки брод „Египат" потонуо са својим драгоценим теретом, мало ко је веровао да ће његово благо икада бити пронађено. Па ипак, после неколико година, захваљујући новој, технички савршеној опреми, рониоци су успели да се спусте на дубину од 120 метара и открију олупину потонулог брода. За свега неколико месеци драгоцености са „Египта" поново су се нашле у рукама власника.

Овај догађај изненадио је светску јавност. Човек је успео да се спусти на дубину већу од 100 метара! Подухват је био веома опасан и већина ронилаца касније је изјавила да се ни за какво благо не би поново прихватила сличног посла. Међутим, у лето 1940. године енглески брод „Нијагара" потонуо је у близини Новог Зеланда и однео на морско дно 590 златних полуга од којих је свака тежила 13 и по килограма. Био је то нови изазов за рониоце.

ПОДМЕТНУТА МИНА

„Нијагара" је свој драгоцени терет требало да испоручи у њујоршкој луци. У новонасталим ратним условима, када је економска криза претила и земљама које су биле далеко од ратног попришта, америчка влада донела је закон по којем се ратна опрема продавала искључиво за злато. Пошто су енглеске националне резерве овог драгоценог метала биле мале, за трговину са Америком коришћено је злато из богатих колонија на југу Африке.

Почетком јуна 1940. „Нијагара" се из једне јужноафричке луке отиснула на своје кобно путовање. За марш-руту је изабран дужи, али безбеднији пут преко Индијског и Тихог океана.

Први дани пловидбе протекли су мирно. Тек у новозеландској луци Окланд посада се одлучила за краћи предах.

Рано изјутра 19. јуна „Нијагара" је поново испловила. Тачно у 3 сата и 34 минута одјекнула је страшна експлозија. У првом тренутку панике нико од чланова посаде није схватио шта се догађа. А када је вода, у све већим млазевима, почела да продире у унутрашњост брода, постало је јасно — налетели су на подводну мину.

Агонија „Нијагаре" трајала је скоро два часа. У 5.30 оштећени брод коначно је потонуо. Већина посаде успела је да се спасе јер је око 11 часова на место несреће стигао један спасилачки брод из оближње луке Вангарej.

Већ сутрадан су се у новинама појавили чланци који су жестоко осуђивали „потпуно непотребне нападе" немачких подморница. Никоме није било јасно зашто је обичном трговачком броду који је пловио далеко од жаришта рата подметнута бомба. Али, Немци су имали своју рачуницу. Потапањем овог брода енглеским војним снагама задат је тажак ударац. Златом које је носила „Нијагара" Енглеска је требало да купи нове, модерније авионе и топове.

ТАЈНИ ЗАДАТАК

Чим је сазнала за потапање свога брода, енглеска влада хитно је одлучила да предузме све мере потребне за проналажење потопљеног блага. Подухват није био једноставан, али је терет био сувише драгоцен да би заувек остао на дну мора. Зар није пре десетак година благо са „Египта" пронађено и изнесено са дубине веће од 120 метара? Сећање на овај догађај давало је Енглезима наде.

Две недеље после потапања „Нијагаре" образована је специјална комисија која је требало да руководи читавом операцијом. За вођу ронилачке екипе одређен је Џон Едвард Џонстон, један од најпознатијих аустралијских стручњака за подводна истраживања.

Како су у то ратно време сви већи бродови употребљени у војне сврхе, био је проблем наћи погодан брод са којег би се управљало операцијом спуштања ронилаца и багеровања морског дна. После неколико недеља упорног трагања пронађен је мали двестатонски пароброд „Клејмор" који је већ 14 година саобраћао само у приобалној зони.

Децембра 1940. године, пет и по месеци после потапања „Нијагаре", екипа стручњака укрцала се на „Клејмор" и испловила из луке Вангарej. Тражење је вршено на ширини од 15 квадратних километара. Али, прва пловидба завршила је потпуним неуспехом. Свега неколико часова пошто је „Клејмор" испловио, на мору се подигла олуја. У овако неповољним временским условима рониоци нису могли да се спусте на дно и брод се вратио у луку необављена посла.

Три недеље касније учињен је и други покушај. Овога пута у ланац сидра уплела се једна мина и посада је само вештим маневром успела да избегне експлозију.

НАЈЗАД УСПЕХ

Када се 31. јануара 1941. године Џонстон, у свом специјалном скафандру, најзад спустио на морско дно, требало му је пуних 15 часова да открије олупину потопљеног брода. „Нијагара" је лежала на дубини од 133 метра, десетак метара ниже од места на којем је пронађен „Египат".

Неколико часова после откривања олупине почела је операција спасавања „Нијагариног" блага. „Клејмор" се усидрио изнад по-

...ATO

тонулог брода, а Џонстон се, узбуђен, поново спустио на дно. Неколико пута обишао је и пажљиво разгледао олупину. Брод је лежао на боку и изгледало је готово немогуће продрети до драгоцене „коморе" — мале просторије у самом срцу брода у којој је било 590 златних полуга смештених у 295 сандука од белог дрвета.

Једина могућност да се продре до блага, закључио је Џонстон, била је да се са неколико слабијих експлозија пажљиво уклоне палуба и командни мост и тако ослободи пролаз у унутрашњост брода. Вратио се на „Клејмор" и са екипом детаљно проучио макету „Нијагаре", специјално направљену за ову прилику. Испланирали су разарање брода и ускоро почели са експлозијама.

За неколико следећих месеци извршено је више од 100 експлозија. Тек после последње, сто тринаесте, пред очима одушевљеног рониоца указала су се уска врата која су водила у скривени трезор.

Али, уследиле су нове невоље. Приликом првог покушаја да се продре у „комору" тешка врата искочила су из шарки, срушила се у унутрашњост собе и готово поклопила сандуке с благом.

Нашавши се пред новим проблемом, инжењери са „Клејмора" одлучили су да употребе специјалну вилушку — да подигне и помери тешка врата, а затим закачи дрвене сандуке и полако их, један по један, извуче на површину.

555 ЗЛАТНИХ ПОЛУГА

Први сандук извађен је предвече 13. октобра. Када је узбуђена посада отворила већ зарђали поклопац на палуби „Клејмора", заблистале су две златне полуге. Први „улов" тежио је 27 килограма.

Извлачење златних полуга трајало је пуних шест недеља. Иако суочена са многим опасностима и тешкоћама, Џонстонова екипа радила је данонoћно. Напор се стоструко исплатио. Другог децембра 1941. одлучено је да се радови обуставе и прорачунато је да се више не би исплатили јер је са морског дна већ било извађено 555 од 590 полуга драгоценог метала. Њихова вредност износила је 2.379.000 фунти стерлинга (око 9 и по милијарди старих динара).

М. Ш.

★★★★★ АВАНТУРЕ ЧУДЕСНОГ ЛЕКА ★★★★★

СПАСОНОСНА КОРА

Велике цивилизације Америке нису биле уништене само огњем и мачем шпанских завојевача, већ и болестима које су они донели и пред којима су били беспомоћни староседеоци Маје и Астеци — сматра амерички епидемиолог М. Бејтс. Ако је једна од таквих болести стварно била маларија, коју су у Нови свет донели још Колумбови морнари, онда је историја кинина веома драматична — испада да је Америка дала Европи лек за болест која је претходно убила милионе њених староседелаца!

Чудно је да Европљани који су умирали од маларије нису обратили пажњу на лековитост коре дрвета које расте у далеком Перуу. Кининово дрво, високо до 20 метара, потиче са јужноамеричких Анда, а од друге половине 20. века култивише се и у другим тропским крајевима, највише на Јави.

У многим европским земљама су се, међутим, према том леку односили с дубоким неповерењем и подозрењем које су пронели језуити — верне слуге католичке цркве. А тада су се у Европи водиле жестоке борбе између протестаната и католика.

Године 1645. језуит отац Тафур донео је кору кининовог дрвета на црквени сабор у Риму, где је владала епидемија маларије. Успех лечења кininом био је такав да су свештеници — језуити из Јужне Америке морали да пошаљу већу количину коре у Рим. Прашак коре кининовог дрвета кренуо је на пут по Европи, али није прихваћен у протестантским земљама, где је изазвао подозрење. Наиме, власти су се бојале да је то најновији трик озлоглашених језуита, па су забранили коришћење чудноватог лека. Тако је Оливер Кромвел, лорд — канцелар Енглеске, умро 1658. од маларије иако му је лек био, тако рећи, надохват руке!

Можда баш у тренутку док је умирао Кромвел, помоћник једног лондонског апотекара, извесни Роберт Талбор „изумео" је нови лек. Тај тајанствени лек био је у ствари прашак кининовог дрвета. Међутим, против Талбора је био краљевски медицински колец. И не би се лако извукао да краљ Карло II није оболео од маларије и обратио се баш њему за помоћ. Болест је била лако побеђена, а Талбор је за награду постао краљевски лекар. Тек после његове смрти постало је јасно чиме је он лечио своје пацијенте и тек тада кора кининовог дрвета у круговима лекара добија своје право и заслужено место.

Кинин, његова хемијска формула је $C_{20}H_{24}O_2H_2$, најважнији алкалоид коре кининовог дрвета, је безбојан кристал готово нетопљив у води, али лако у алкохолу и хлороформу.

Први пут је кинин издвојен из коре кининовог дрвета 1820. године у лабораторији француских фармацеута Палатјеа и Кавентуа. Формулу кинина поставио је Стрекер 1845, иако су тада молекули били још загонетка. Први важни подаци о састојку овог лека били су познати 1883. године, све до 1940. представе о структури молекула кинина много пута су исправљане. Тек 1945. године америчким хемичарима Вудворду и Дерингу успело је да коначно установе структуру молекула кинина и да га произведу синтетичким путем. За то су добили Нобелову награду.

Међутим, кинин се и данас добија екстракцијом коре кининовог дрвета, јер је тај поступак знатно јефтинији од производње синтетичким путем. Овај лек се данас употребљава за лечење маларије, али и великог кашља, затим у гинекологији, а делује и против назеба и грипа. Али кинин је и отрован — у већим дозама може да изазове сметње слуха и вида.

В. Г.

СЕНА-СА НЕДОУМИЦАМА

ИЗВОР — ПО ДЕКРЕТУ

Тешко је рећи, где би могао бити извор Сене, јер она настаје из већег броја потока и речица, а у свој ток често прима притоке које су веће него она (на пример, Марна и Јона). Како су речице и потоци који формирају Сену распрострти на већем подручју, Французи су вековима расправљали шта би се могло сматрати њеним правим извором. Све се завршило једним декретом императора Наполеона III којим је, половином прошлог века, један поточић, тридесетак километара западно од Дижона, проглашен за извор француске националне реке. На извору потока подигнут је споменик са представом пећине и једне женске фигуре испред ње, што је требало да симболизује и озваничи почетак тока Сене.

НЕИЗВЕСНО КУМСТВО

Постоје две верзије о томе како је Сена добила име. По једној, оно је дошло од имена водене нимфе Секване, дакле, везано је за римску митологију и за период римских освајања у некадашњој Галији. По другој, име Сене је изведено од келтске речи „скван", што приближно значи: упоран, сталан, константан... Гали, прастари становници данашње Француске били су једно од келтских племена (вероватно најбројније у читавој ондашњој Европи) и Сену су сматрали својом националном реком, баш као и данашњи Французи. Уз то, Сена је позната по спорости, уједначености количине воде и упорности којом се пробија према мору. Међутим, могуће је и да су се игром случаја оба термина, и римски и келтски, спојила у један дајући име Сена.

КАКО БРОЈАТИ МОСТОВЕ?

Веровали или не, али није познато колико мостова има Сена! Многи од мостова су ван употребе и имају само културно-историјску вредност, неки су руинирани, други пресецају више рукаваца одједном, па се не зна да ли те делове треба сматрати једним мостом или, пак, бројати сваки посебно. Више од тридесет их је у самом Паризу али се и ту не зна њихов тачан број, јер ни границе Париза нису прецизно одређене.

Најстарији од свих париских мостова је Пти пон (Мали мост) на кеју Сен Мишел. Кроз своју дугу историју био је више пута грађен и уништаван тако да је данашњи шеснаеста верзија (из 1858), а прва верзија потиче из времена римског освајања Галије. То је тада био дрвени мост, данас познат само из текстова. Најславнија верзија је она из времена грађења катедрале Нотр Дам (12. век) прослављене у песмама и хроникама средњег века.

П. М.

НАЈСТАРИЈИ УНИВЕРЗИТЕТИ

БОЛОЊА

СТУДЕНТИ БИРАЈУ

Ректор Универзитета у Болоњи могао је да буде само студент, бирале су га колеге, мандат му је трајао годину дана. Студенти су бирали и професоре код којих су желели да стичу знања... Ованав систем високошколског образовања канав и данас прижељкују студенти многих универзитета у свету, владао је у овом северноиталијанском градићу — пре више од 800 година.

Многи су мишљења да је Болоњски универзитет био прва високошколска установа у Европи, пошто се његов настанак назире у давном 11. вену. У сваком случају, мало је који средњовековни универзитет — или студиј, како се онда називао — доживео танав успон и сјај. По узору на болоњски »Студио ђенерале« и париску Сорбону основани су универзитети у Падови, Оксфорду и другим градовима Европе.

Захваљујући највише Универзитету, мала Болоња се удесетостручила, никле су палате и друга велелепна здања, а млади из свих крајева Европе укрстили су ту обичаје и културу. С друге стране, из Болоње је у Европу потекла италијанска реч и мисао — и почела да се шири будућа светска слава Дантеа и »Божанствене комедије«. Верује се да је Данте нено време провео на студијама у Болоњи, а поуздано се зна да је у 13. веку о његовом делу предавано на овом универзитету.

М. Крстуловић

ИЗВУЧЕНО ИЗ ПРАШИНЕ — Овде су сахрањени глосатори — оснивачи болоњског Студија. Били су то средњовековни правници који су тумачили старо римско право, нарочито Јустинијанов корпус. Ово дело — као и друге тековине велике римске цивилизације — лежало је заборављено у прашини векова, док га арапски преводиоци нису поново открили и донели у Европу. Глосатори нису могли да докуче сав домет Јустинијановог корпуса, али је њихов рад, у сваком случају, допринео да точкићи цивилизације полако крену ка хуманизму и ренесанси. Болоњски глосатори имали су звање доктора права, а први је био Ирнерије, за чије име многи везују оснивање Студија.

10 000 СТУДЕНАТА! — На степеништу и холовима Аркиђиназија налази се необичан украс: око 7 хиљада племићких грбова који су припадали студентима из тих давних времена! Додуше, када је по-

ПРЕДАВАЊА КОД КУЋЕ — У Болоњи је најпре почело да се изучава право, а доцније и медицина, затим филозофија, логика, реторика, математика, па језици: грчки, вавилонски, хебрејски... У почетку су професори држали предавања у својим домовима, а ако су ови били претесни, изнајмљивали би неку већу зграду. Касније је болоњска општина — једна од првих самосталних на италијанском тлу у то време — почела да прикупља допринос за плате професора, па је 1563. године сазидана и палата за наставу Аркиђиназио. Данас се у њој налази Градска библиотека.

ПРОФЕСОРЕ

дигнут Аркиђиназио Болоња је већ имала многе катедре, али никада више толико студената као у доба највећег сјаја Студија, у 13. веку. Тада је у њој боравило и по 10 хиљада из целе Европе и других италијанских градова.

НАПОЛЕОНОВЕ РЕФОРМЕ — Када је крајем 18. века Наполеон освојио северну Италију, спровео је и неке реформе високошколског образовања. Тако је Универзитет у Болоњи тада имао 3 факултета: правни, математичко-физички и медицински, са 30 катедри и 16 научних установа. Године 1826. добио је и посебан факултет за језичко-књижевне науке. Наравно, већ у Наполеоново доба зграда Аркиђиназија постала је сувише тесна, без обзира на своју величину — сама фасада дугачка је 139 метара и има 30 аркада — па је Универзитет премештен у палате Ђелези, Пођи и Малвеци у Улици Замбони. Доцније су подигнуте и нове зграде и институти. Данас Универзитет у Болоњи има 12 факултета.

ЗА ЗВЕЗДОЗНАЛЦЕ — Панораму Болоње красе многе куле. Једна од њих је Опсерваторија, подигнута између 1712. и 1725. године за потребе студената астрономије. Иначе, 18. век је време када у Болоњу, после неколико стотина година инквизиције која је прилично утрнула сјај научне мисли и смањила прилив студената, продире дух просветитељства. Од некадашњих 10 хиљада на Студију се у ово доба усавршава једва хиљаду, али они оснивају многе академије па ће једна од њих 1714. године прерасти у први Научни институт. Дух новог времена освојио је старо универзитетско језгро . . .

ДОМАЋИ „ПРОТИВ“ ДОШЉАКА — Сви ти бројни студенти делили су се на „ћитрамонтане“ — домаће и „олтремонтане“ — дошљаке. Ове две групе бирале су свог ректора, али су се и унутар група студенти делили на разна „друштва“. Између „ћитрамонтана“ и „олтремонтана“ увек је владало ривалство, али временом су постигнути споразуми који су довели и до стварања статута обе студентске организације. Међутим, када је у 16. веку Болоња потпала под власт папинске државе — престала је и самосталност Универзитета, а 1604. године студентски ректорат је сасвим укинут . . . Из времена ривалства потиче Шпански колеџ — на слици је његово унутрашње двориште — који је архибискуп Толеда подигао за шпанске студенте у Болоњи.

ЉУБАВ НЕ ЗНА ЗА ПРЕПРЕКЕ

СУСРЕТ У ОПАТИЈИ

Кћи белгијског краља Леополда II Лујза заволела је загорског грофа Гезу Матачића Кеглевића. Ни тамница ни лудница нису могле да их раздвоје.

Као већина девојака, поготово оних из 19. века, и Лујза Белгијска сневала је да ће једног дана срести „принца из бајке". Такав се заиста појавио и то на коњу, јер био је — коњички официр. Угледала га је у бечком парку Пратеру док се возила у кочији своје млађе сестре аустријске надвојвоткиње Стефаније. Млади официр био је витка стаса и веома наочит. Са задивљујућом вештином кротио је пунокрвног младог вранца. Лујза је била опчињена: следећег јутра провозала се у исто време истом стазом, па тако и свих преосталих дана боравка у Бечу.

Али... „принц из бајке" појавио се касно: Лујза је већ годинама била удата за правог, иако не много шармантног принца Филипа од Сакс-Кобурга и са њим имала двоје деце.

Принцеза је изгубила миран сан. Све је чешће тражила изговор да отпутује из суморног дворца у Сакс-Кобургу и да се, заједно са Стефанијом — удовицом аустријског престолонаследника Рудолфа који је изгубио живот у Мајерлингу — „мува" по монденским местима тадашње Европе. Тако су се фебруара 1897. године сестре нашле у Стефанијиној вили у Опатији где су се сваке вечери одржавале забаве са плесом и где се сакупљало друштво богатих боема.

Једне вечери појавио се — ОН, лепи официр из Пратера! Лујзи се срце попело у грло кад је крочио у салон. Био је представљен као гроф Геза Матачић Кеглевић.

СКАНДАЛ ЗА СКАНДАЛОМ

И лепо око Гезе Матачића засијало је када је угледао принцезу. Ту у Опатији, међу расцветалим рузмаринима и бадемима, водоскоцима и палмама, на благом јадранском ваздуху, ништа није подсећало на круту атмосферу и дисциплину бечког двора, па се брзо догодило да официр и принцеза изјаве једно другом љубав до гроба.

Он је постао њен нераздвојни пратилац. Када су се сестре вратиле у Беч, тамо је отпутовао и Геза. На скандал се није дуго чекало. Једнога дана Лујза је позвана код цара Фрање Јосифа. Владар ју је примио хладно и саопштио јој:

— Ваша краљевска висост, све ми је познато. Жао ми је што због грешака које сте починили ове године нећете моћи да присуствујете дворским свечаностима.

Истог дана Геза Матачић Кеглевић позван је у царев кабинет где му је речено да „једна веома висока личност не жели више да га види у Бечу". Другим речима, био је прогнан из аустријске престонице.

Лујза је била огорчена, па је и сама напустила Беч. Потражила је утеху у Ници, а ова је доста брзо стигла — у обличју лепог Гезе Матачића који више није могао да живи без ње.

ОТЕТА ИЗ КРЕВЕТА

Обрукани принц од Сакс-Кобурга ни у тражењу правде није имао више среће него у љубави: загорски гроф зачас га је „средио" окрзнувши му сабљом десну руку и то пошто се све за је остала у Ници да стрепи за живот вољеног.

Филип од Сакс-Кобурга који је до двобоја био само увређен, сада је постао разјарен. Заједно са Фрањом Јосифом сковао је план да се Лујза и Геза строго казне и заувек стане на пут скандалу.

У Лобор је стигла порука грофу Матачићу да се хитно јави на преглед војном лекару у Загреб. Не сумњајући ништа, јер био је у активној војној служби, Геза је пошао да изврши обавезу. Лујза је допутовала у Загреб заједно са њим. Одсели су у хотелу „Прукнер".

Следећег јутра Геза је пошао у касарну, а Лујза је остала у постељи да се одмара од пута. Изненада, врата њене собе су се отворила и унутра су банула три човека. Извукли су из кревета принцезу која се опирала из све снаге и одвели је на загребачку железничку станицу, где је већ два дана чекао специјални воз... Гези Матачићу стављене су у касарни лисице на руке и спроведен је у затвор.

Пошто је Лујза категорично одбила да се врати супругу у Сакс-Кобург, стрпана је у лудницу у Деблингу поред Беча. А официру Матачићу Кеглевићу суђено је на затвореном процесу, без сведока. Био је оптужен да је фалсификујући потписе принцезе Лујзе и надвојвоткиње Стефаније, подизао њихов новац из швајцарских банака! Никакав доказни материјал није поднет, али гроф је проглашен кривим. Осуђен је на 6 година робије и губитак грофовске титуле, као и војних чинова. Спроведен је у војни затвор у Малерсдорфу.

Тако се идила између непослушне принцезе и темпераментног коњичког официра наставила на Азурној обали. Трајала је скоро годину дана, а онда је пукао гром из ведра неба. Увређени супруг, владар мале немачке монархије Сакс-Кобурга, послао је у Ницу два своја човека да као његови званични изасланици затраже од грофа Матачића „задовољење путем оружја". Другим речима — двобој.

Дуел је требало да се одигра у Бечу, у коњичком манежу, па је Геза за ту прилику отпутовао у аустријску престоницу, а Луј- време двобоја трудио да поштеди живот недораслом противнику!

Вратио се у Ницу и принцезу овога пута повео својој кући, у Лобор у Хрватском загорју. Тамо се налазио дворац који су његови преци подигли век раније, на земљи коју су поседовали још од 1525. године и на којој се некада, у немирна феудална времена, налазио утврђени замак Кеглевића.

Гезини родитељи примили су незаконити пар, али су били довољно предострожни да се сами удаље из Лобора, како се не би рекло да саучествују у ка-

БИЦИКЛИСТА НА ПУТУ

Геза није клонуо духом. Није било лако ишчупати се из канџи пресуде коју су монтирале такве личности као што је сам владар моћне Аустрије али, после одлежане 4 године и 3 месеца, Геза је успео да издејствује помиловање.

Чим је изишао на слободу, дао се у потрагу за својом вољеном. Успео је да сазна да је Лујза премештена из Деблинга у Линденхоф, добро чувану лудницу у Саксу, забачену у густој шуми. Није губио ни дана: отпутовао је тамо, мада је у мајушној земљи којом је владао Лујзин муж лако могао да изгуби главу.

После 4 године заточеништва међу умоболним, несрећна принцеза добила је право на неке мале слободе. На пример, једном дневно могла је да се извезе кочијом у шетњу шумском стазом. Волела је сама да тера коње. Једнога дана на путу јој се нашао бициклиста. Кад га је угледала, прво је помислила да је стварно полудела и да је пред њом привиђење. Следећег трена нашла се у загрљају Гезе Матачића.

НЕ ДАЈ СЕ!

Из тог сусрета родиле су се смеле идеје о бекству. Али, срећа као да је сасвим окренула леђа кажњеној принцези и бившем официру. Стража луднице ухватила их је загрљене у шуми, па је њу сместа спровела натраг међу зидине, док је он успео да побегне.

Принц Филип обавештен је о инциденту. Ван себе од беса преместио је, у највећој тајности, своју жену у лудницу Бад-Елстер, у Баварској. Тамо је Лујза смештена у врх једне камене куле, а да јој „бубице" о бекству не би поново дошле у главу, сваке вечери када је одлазила на починак њено одело и обућа изношени су из ћелије.

ИЛИ

Пролазили су месеци. После чудесног сусрета са несрећним завршетком у Линденхофу, Лујзи се чинило да више никада неће угледати вољеног Гезу и да ће скончати у ужасној кули.

Али, Геза је био заљубљен, а љубав не зна за препреке. Успео је и овога пута да сазна где се налази Лујза и, не губећи време, допутовао је у Бад-Елстер. Сместио се у селу. Радио је много промишљеније и опрезније него у Линденхофу. Прво је успео да придобије једног ноћног чувара луднице и од њега сазна појединости о Лујзином дневном распореду. Када је све добро припремио, дотурио је принцези цедуљу на којој је написао само три речи: „Не дај се!“

У топлој ноћи 31. августа 1904. године, уз помоћ чувара, Геза се ушуњао у круг луднице. Пошао је право на капију куле и калаузом отворио браву, а затим јурнуо уз степенице према соби у којој је Лујза чамила, а од претходне ноћи дрхтала и — надала се. Чим је зачула кораке знала је да је по њу стигао Геза.

УЦЕНА И ПОТЕРА

Ушао је у собу и хитро, без иједне речи, умотао Лујзу у свој огртач, а затим је понео низ стрме, спиралне степенице. Брзо су изишли из куле и потрчали кроз парк. Срећом, ноћ је била без месечине те су неопажени стигли до капије коју је „њихов“ чувар оставио откључану. Шмугнули су напоље.

У жбуњу их је чекала скривена кочија. Ускочили су, навукли засторе, кочијаш је ошинуо коње. Тек сада је требало имати много среће јер, ако би их ухватили, Геза Матачић би био осуђен за отмицу а, по немачким законима, за то је следовала доживотна робија.

Наравно, глас о Лујзином нестанку из луднице одмах је стигао до принца Филипа и он је, у силном бесу, расписао награду од 75 хиљада круна ономе ко ухвати бегунце. Међутим, Геза и Лујза успели су да пређу границу, а затим да се домогну Париза где их рука немачко-аустријско-кобуршке правда више није могла стићи.

У „престоници света“ Лујза је добила писмено уверење тамошњих психијатара да је потпуно нормална и на тој основи одобрен јој је развод брака од Филипа Кобуршког. Тако се ова бурна и необична љубавна прича може закључити речима из бајки: „и живели су срећно до краја живота“.

М. К.

Тајланд (некада Сијам) једна је од најживописнијих земаља југоисточне Азије. Назив ове земље потиче од речи таи што дначи слободан човек. Простире су суптропском појасу где је природа веома бујна, а бројним рекама и каналима одвија се жив саобраћај.

Заборављено оговарање

Таи су пореклом из јужне Кине. Разна племена са севера, нарочито Татари у 13. веку, полако су их потискивала према југу. Тада су и населили подручје на којима и данас живе. Ту су затекли Моне, староседеоце индуског порекла.

Од Мона, или из Индије, примили су многе обичаје и веру — будизам. Можда због тога што живе у плодном суптропском појасу, Таи су задовољан и насмејан народ. Лепо су грађени и необично уредни.

Али, попут многих народа, и Таи су врло празноверни, слепо верују у разне знаке и предосећања. У Тајланду су астролози, затим „читачи судбине из длана“ и други „пророци“ веома бројни и уживају поверење становника. У не тако давној прошлости одлуке многих владара зависиле су од савета ових „стручњака“.

Ако оговарате своје родитеље, старатеље или друге особе које вам чине добро, у „другом“ животу, верују Таи, имаћете уста попут иглених ушију. О покојнику не смете да говорите лоше јер ће вас узнемиравати исте ноћи. Спотакнете ли се о праг, бићете лоше среће, отворите ли сунцобран у соби, ожалавићете. Никако не смете јести испружени на кревету — у загробном животу бићете у облику змије. Дечаци и девојчице који не поједу пиринач до последњег зрна (он се једе уместо хлеба) добиће супруга или супругу са лицем изровашеним од великих богиња.

Није добро поклонити неком марамицу, јер ће ускоро имати разлога да са њом утире сузе. Не поклањајте пријатељу нож, јер ћете се посвађати.

Све су то, на први поглед, бесмислице, али многе од тих празноверица садрже неку поруку.

И најмања деца у Тајланду знају да полако и прекораче праг што им, наравно, доноси срећу у виду сачуваног носа и чела.

Опрезно са авионом

А када једу, покупе и последње зрно пиринча. Хране нема за бацање и треба појести сваки стечени залогај.

ТАЈЛАНЂАНСКЕ ПРАЗНОВЕРИЦЕ

НЕ ПОКЛАЊАЈ МАРАМИЦУ

О ОНИМА КОЈИ ВАМ ЧИНЕ ДОБРО НИКАДА НЕ ГОВОРИТЕ ЛОШЕ ЈЕР ЋЕТЕ »У ДРУГОМ« ЖИВОТУ ИМАТИ УСТА ПОПУТ ИГЛЕНИХ УШИЈУ!

Јужњаци су, кажу посебно празноверни, у стању, на пример, да се данима возе чамцем по каналу или реци пуној крокодила, а да нико и не спомене ту опасну животињу. Ако то неко ипак учини, сматра се крајње непристојан. Исто тако, данима ће се пробијати кроз џунгле стрепећи од сваког шушња, а нико неће да спомене тигра кога се, у ствари, и плаше. Спомињање опасности значи њихово изазивање. Ићи кроз пределе у којима на сваком кораку прети опасност од змија или звери довољно је непријатно.

У присуству болесника нико не сме да говори о смрти, него о брзом оздрављењу. Са болесним човеком треба причати весело, о лепим пријатним стварима. И у обичним разговорима непријатно не треба помињати. Сваки разговор треба да буде ведар.

Ако млада девојка нешто ситни у авану који је ставила на претрпани сто уместо на под, осушиће јој се груди, причају на југу Тајланда. Иза ове празноверице такође стоји поука — зна се шта би се догодило са посудом на столу који се тресе од удараца. Девојци која лешкари потрбушке и савије једну ногу нагоре умреће један родитељ, а ако савије обе остаће без оба родитеља. И ово је једна од лекција о лепом понашању која, као и готово све остале, треба да заплаши и тако поучи. Понекад је то бржи и лакши пут од других објашњавања о лепом, ружном, корисном, нарочито када су у питању деца.

Д. Ђ.

МИНИ-КВИЗ

1. Чија је задужбина манастир Милешево?
2. Шта је геотропизам?
3. Крпље су ...
4. Чија је притока Власина?
5. Блефиритис је невешто блефирање.

ОДГОВОРИ

1. Манастир Милешево коју Прибислава, на реци Милешевки, подигао је 1234-35 краљ Владислав, другти син Стефана Првовенчаног, и у њега 1237. из Трнова пренео мошти свога стрица Светог Саве, 2. Геотропизам је утицај земљине теже на правац раста органа биљке. 3. Крпље су дводневни облун за кретање по дубоком снегу, и обично су направљене од овалних испрепле-таних кожних каишевима. 4. Власина, река у источној Србији, лева је притока Јужне Мораве. 5. Не, блефиритис је запаљење очних капака.

DIK BROWNE

ХОГАР СТРАШНИ

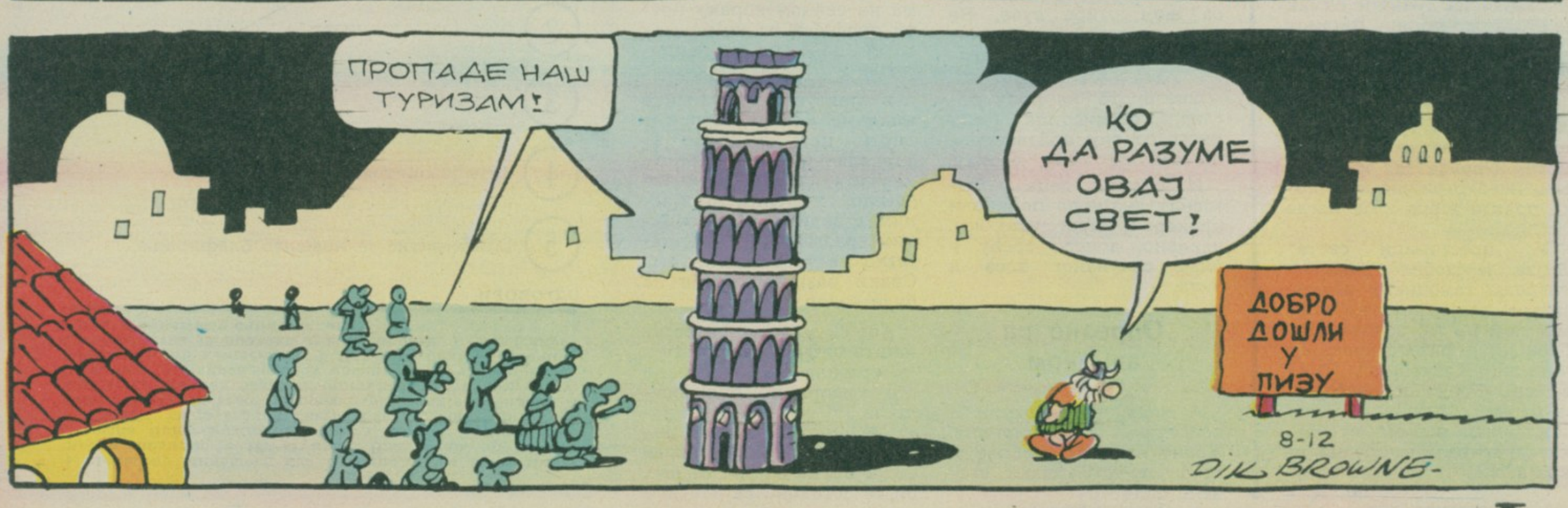

ПОХОД СМРТИ

У ПЉАЧКАШКОМ ПОХОДУ ОСМАНЛИЈЕ СУ СЕ НАШЛЕ ПРЕД »ТАМНИМ ВИЛАЈЕТОМ« ОПАСНЕ КЛИСУРЕ. И ЊИХОВ ПРЕТХОДНИК ЈЕ ОДЛУЧИО — НАПАШЋЕ СВОМ СИЛИНОМ.

Топла мајска ноћ полако се ближила крају. На планини Јелици, недалеко од Чачка, све је било мирно. Неочекивано, као да је из земље изникла, на пропланак изби група Турака, за њом друга, па трећа, више од хиљаду људи. Наоружани војници кретали су се нечујно. Предводник, људина од најмање два метра, даде знак да колона застане и предахне. Откако су око поноћи кренули из Драгачева, само су се двапут одмарали.

Пошто је сјахао с коња, предводник седе на стари пањ и одложи турбан. Обријана глава засја на месечини. Истог часа до њега на земљу седе Петар Илић.

— И велиш да ударимо прво на Дучаловиће, а?! — отеже Турчин.

— А што да не кад нам је на путу за Овчар! — хитро узврати Петар. **— Народ у** с јесени 1814. Турски покор био је такав и толики да по селима нико није био сигуран да ће осванути жив. По неколико села дизало се у збег терајући испред себе стоку и носећи најнужније.

Сељаци са Овчара и Каблара склањали су се у Овчарску клисуру. Знајући да Турци не воле да залазе у кланце, веровали су да су на сигурном. Како су се горко преварили! Заборавили су да невоља одагна и клисуру и предложио предводнику Османлија да крене тамо.

Турчин се замислио. Није му се ишло у тај „тамни вилајет", али на крају крајева шта ко може његовим војницима наоружаним до зуба. Научиће „ћауре" да више не беже у збег!

Сунце је већ било одскочило кад су Турци банули у Дучаловиће. Међутим, тамо нису затекли ни живе душе. Изненада, однекуд ис-

Овчару ионако нема куд!

Предводник се загледа у ноћ. Није волео Овчарску клисуру. И не само њу. Уопште, Турци су зазирали од кланаца и гудура, али сад, шта је ту је, оваква прилика се не испушта.

БУЉУБАШИНА ИЗДАЈА

Било је то средином маја 1815, у време које је за Србију већ измучену борбама у првом устанку било тешко. У пролеће те године подигнут је нови устанак на челу са Милошем Обреновићем. Турци су узвраћали одмаздама, пљачкама и убијањем. У околини Чачка становништво је страдало и због Хаџи-Проданове буне, највећи страх. А Турке из тог краја спопала је, почетком маја 1815. и те како велика невоља: глад! Оставши без хране, њих око хиљаду кренуло је да пљачка Драгачево. Узели су све што су могли, али је и то било мало.

— Знам где се може наћи још хране! — прискочио је у помоћ негдашњи буљубаша Петар Илић који је после Хаџи-Проданове буне, да би спасао сопствену кожу, пристао да служи Турцима.

У ствари, Петар је постао издајник најгоре врсте, јер им је служио и кад није морао, а обавештавао их је о кретању народа и кад га нису питали. Некако је сазнао да се неколико села склонило у збег у Овчарску крсну неки сељак. Престравио се и дао у бекство. За њим је запраштало преко стотину пушака. Није могао да умакне. Пуцњи су се чули у клисури и опоменули народ да је непријатељ у близини.

НЕ У ВОДУ

Османлије су се бесно сјуриле у кланац. Иза једне стене дочекала их је пушка игумана Филимона. Ненавикнут на пуцање, али храбра срца, поп им је пошао у сусрет. Имао је среће: од прве је смакао предводника!

Турци су за тренутак застали, а онда се брзо поделили у два дела. Игуман је узмакао. За то време народ је почео да се групише. Нико није хтео да се преда. Збег око манастира Сретење повлачио се према неприступачнијем Никољу. Видећи да ће их крвници стићи, а знајући да ће завршити као робиње, жене и девојке скакале су у набујалу Западну Мораву и нестајале у мутним брзацима и вировима.

— Не у воду! — викао је из свег гласа игуман манастира Никоље. **— Бежите уз Мораву, под стење!**

Послушали су га и окренули назад. Плач и лелек проламали су се клисуром. Велики метеж допуњавали су пуцњи и рика говеда која су уплашена трчала тамо-амо.

— Ону у врбаку! — довикивао је један Турчин другом показујући прстом на девојку поред реке.

УГУШЕНИ ДО ПОСЛЕДЊЕГ

Дивљачки урлајући, већа група Турака навалила је према речним стенама, али се испречио плотун из манастира Никоље. Искористивши њихову збуњеност и повлачење, народ који се склонио иза стена пожурио је чамцима преко реке и спасао се.

Већина збега, онај део који се крио око бањичког потока, прошао је лошије. И ту су жене и девојке, сматрајући да је часније умрети него допасти Турцима, скакале у надошлу Мораву. Једна мајка бацила је у воду прво колевку са бебом, па је затим скочила и она. Удавила се, колевка са дететом је испливала и отпловила!

Неколико стотина сељака мислило је да ће у пећини изнад реке остати неоткривени. И њих су Турци пронашли. Бесни што нико неће да им се преда и покори, Османлије су решиле да тврдоглаве Србе уморе тако да се о томе дуго прича. Двадесетак њих отишло је до оближње ливаде и довукло стог сламе.

— Сад ћемо да видимо какви сте јунаци! — церили су се док су навалживали стог на улаз огромне пећине.

Затим су запалили стог. Ватра је букнула, а дим се раширио по пећини. Појединци су покушали да се пробију, али их је ватра сустигла и они су се стропоштали у бездан. Остали су се полако пушили и умирали.

Око подне је све било готово.

Кости тих несрећника касније су прикупљене и стављене у два саркофага. Они се и данас налазе у пећини где се одиграла драма. Пећина је добила име Каћеница.

М. Тодоровић

НЕ УЗНЕМИРАВАЈ!

Гласови да се у стенама недалеко од Сочија (летовалиште у СССР-у, на Црном мору) налази много меда дивљих пчела нису давали мира спелеолозима месног клуба.

Први се на истраживање одважио студент Генадиј Зотов. С ведром у једној, а лопатом у другој руци, конопцем се спустио до отвора у

шиљатим, стрмим стенама. Учесници експедиције су мислили на све, али су заборавили на једну „ситницу" — нарав дивљих пчела...

Храбри спелеолог Зотов морао је неколико дана да проведе код куће, јер је био избоден по читавом телу. Међутим, спелеолози и даље маштају да се осладе пећинским медом. Можда би за ту прилику могли да позајме одело астронаута.

БИМ И БУМ

BABALU

стрип

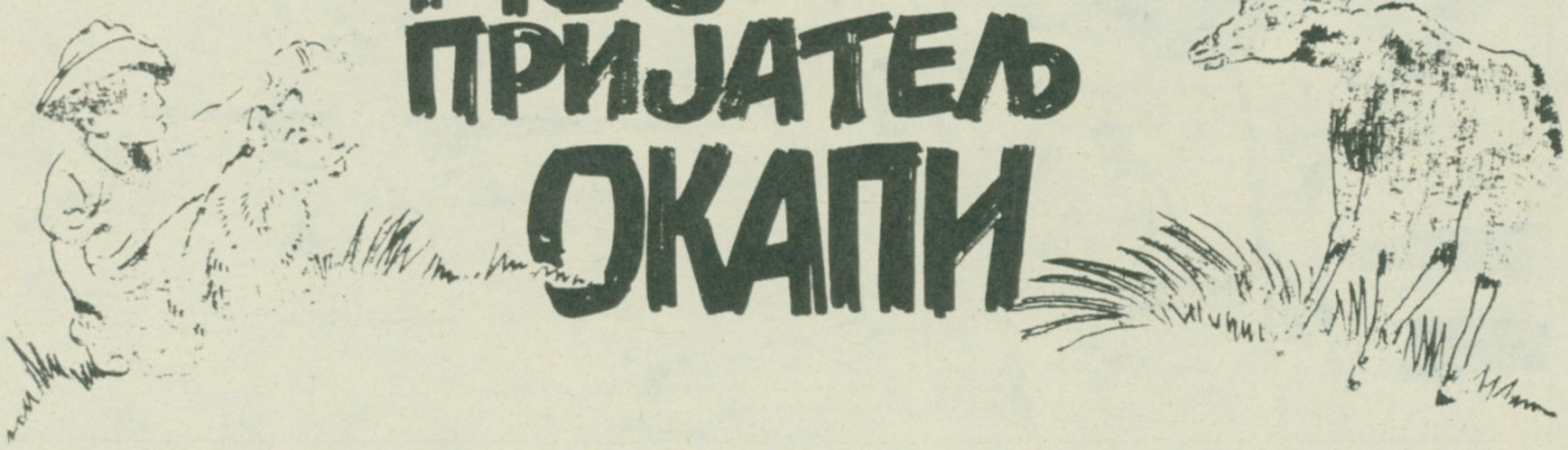

МОЈ ПРИЈАТЕЉ ОКАПИ

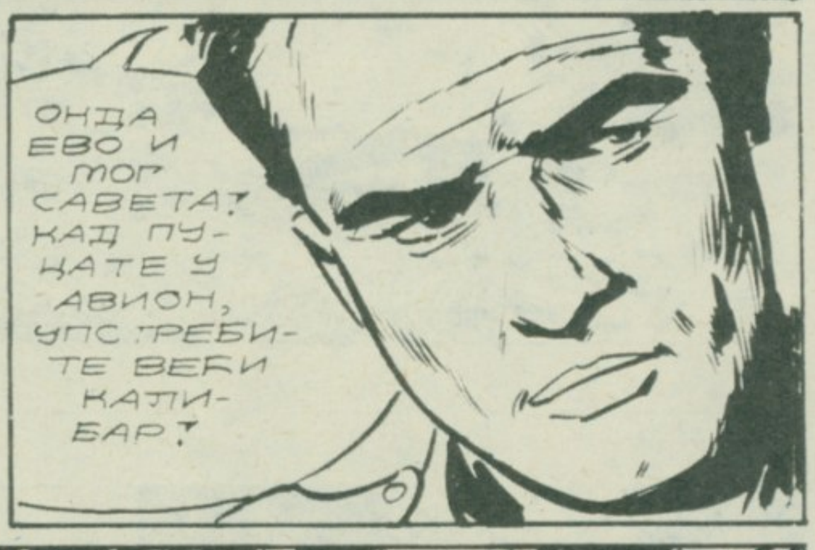

МАЛО КАСНИЈЕ ...

СВИ СУ ОТИШЛИ ДА ГЛЕДАЈУ ОКАПИЈЕ... А ЈА САМ ХТЕО ДА ТЕ САЧЕКАМ!

БРАВО!

Доцније ...

КУДА ИДЕМО, РЕЈ?

ИДЕМО ДА ПОСЕТИМО АЈУКИЈЕ...

ДА ТРАЖИМО ОПЕТ ЗЛАТНЕ ЦИГАРЕТЕ?

ТАКО ЈЕ, МАЈКО!

У СЕЛУ АЈУКИЈА...

Код поглавице Сангхе...

ЗДРАВО!

ЗДРАВО, ПРИЈАТЕЉИ!

НЕШТО СИ ХТЕО?

ДА ЛИ СИ ВЕЋ ВИДЕО ОВАКВЕ ЦИГАРЕТЕ, САНГХА?

НИСАМ? НЕ ДОПАЗЕ ОВАМО БЕЛЦИ?

ЈЕ ЛИ?

А ДА ЛИ ТВОЈИ ЉУДИ РАДЕ У РУДНИКУ БАКРА?

НЕ, ЈЕР ЈЕ СУВИШЕ ДАЛЕКО ОД СЕЛА!

ЗА ТО ВРЕМЕ У ШУМИ...

ФАНТАСТИЧНО! ШТЕТА ШТО МАЛИША НИЈЕ ОВДЕ!

И ЖИВОТИЊЕ СУ СЕ ВЕЋ НАВИКЛЕ НА НАС...

АПАРАТЕ ЗА ЗВУК МОЖЕМО ДА ПОСТАВИМО КАД ХОЋЕТЕ...

ПОШТО СУ ОКАПИ НЕТИ, КАО И ЊИХОВИ РОЂАЦИ ЖИРАФЕ, ТРЕБАЛО ЈЕ СНИМИТИ РАЗНЕ ЗВУКОВЕ ИЗ ЏУНГЛЕ...

ЕВО ИХ!

ГДЕ ЛИ СУ ТО РЕЈ И МАЈКЛ ИШЛИ...

МОЖЕШ СВАКИ ДАН ДА ДАЈЕШ ШЕКЕР ОКАПИМА ДОК ИХ СНИМАМ...

СВАКИ ДАН?

ДА, АЛИ БЕЗ ПИНКИЈА? ФЕТА БИ СЕ ПЛАШИТИ ?

ДИВНО?

После неколико дана дечак и окапи постали су велики пријатељи...

Чак су и домороци почели да причају о свом великом пријатељству...

Уз звуке там-тама препричавала се легенда о дечаку и окапију...

Чак је и сам поглавица сатнха присуствовао необичној сцени...

Неколико дана касније поклонио је малом мајклу свој поклон...

ШТА ЈЕ ОВО, ДЕДА?

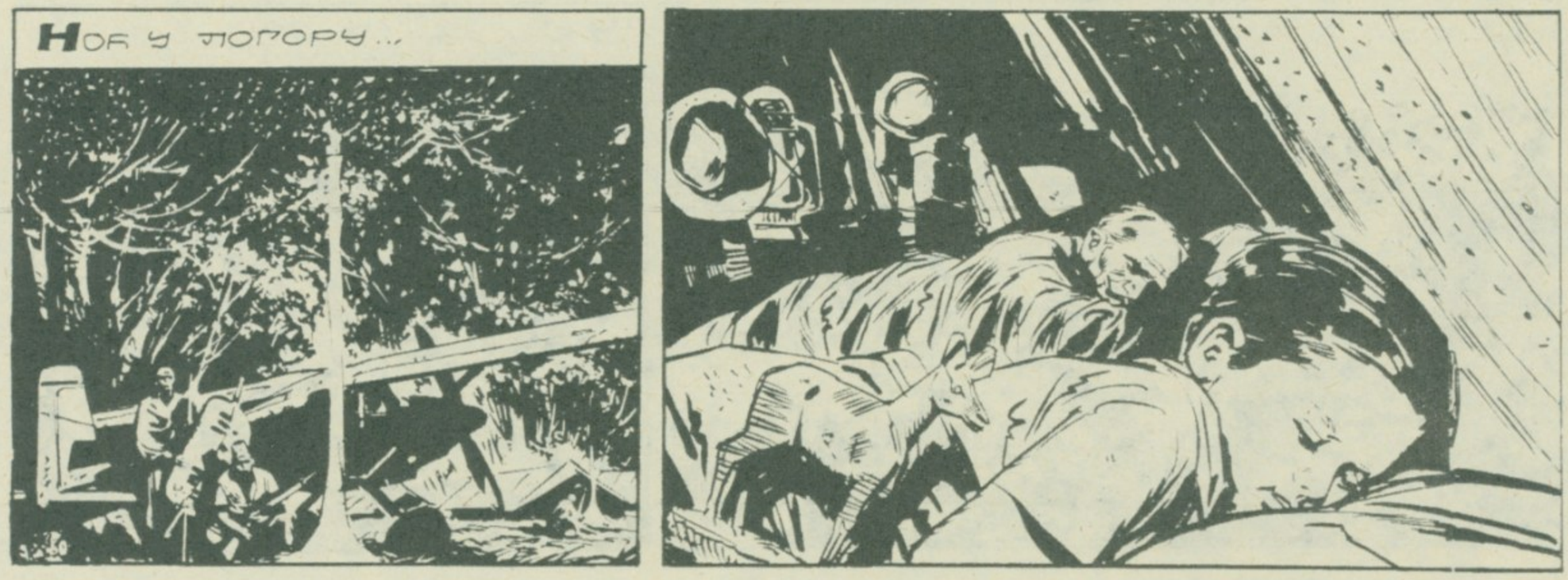
ОКАПИ ОД ДРВЕТА? ПОГЛАВИЦА ЈЕ ДАО ДА СЕ ЗА ТЕБЕ ИЗРАДИ!

За то време у руднику...

МИСЛИШ ДА ИМА ИСТИНЕ У ОНИМ ПРИЧАМА О ДЕЧАКУ И ОКАПИМА?

У СВАКОМ СЛУЧАЈУ ЈЕДАН ОКАПИ ВРЕДИ БОГАТСТВО, ПА САМ НЕШТО СМИСЛИО!

АКО МАЛИ ЗАИСТА ПРИВЛАЧИ ОКАПИЈЕ, МОГАО БИ ДА ПОСЛУЖИ КАО МАМАЦ!
САМО ТРЕБА ВОДИТИ РАЧУНА О ОНОМ ЛУДОМ ПИЛОТУ!
ИЗИШАО САМ ЈА НА КРАЈ И СА ТВРЂИМА ОД РЕЈА!

НОЋ У ЛОГОРУ...

СКОРО ЈЕ ПОНОЋ...
ММММ! ШТА СЕ ТО НАПОЉУ ДЕШАВА?!

Н'ДОК? ТАБИ?
КАНГА МОНОКО?
ШТА ЈЕ БИЛО?

145915

САНГІХА, ПОПЛАВИНА АЗУКА, ТЕШКО ЈЕ РАЊЕН!

КАКО СЕ ТО ДОГОДИЛО?

ИЗГЛЕДА ЛЕОПАРД...

БРЗО ДА ПРОБУДИМО ДОКТОРА ЛИКУБУ!

ЧИП СА ЛЕКАРОМ УБРЗО СЕ УПУТИО У ЦУНГЛУ...

У СЕЛУ СУ ИХ ДОЧЕКАЛИ ЗВУЦИ ТАМ-ТАМА...

РАНЕ СУ ДУБОКЕ! ТРЕБА ТИ КЉУЧАЛА ВОДА И СВЕТЛО...

У ЛОГОРУ НИКО ВИШЕ НИЈЕ СПАВАО...

НАДАЈМО СЕ ДА ЋЕ ГА ДОКТОР ИЗВУЋИ...

ХАЈДЕ, СПАВАЈ! ДЕЦА У ОВО ДОБА ТРЕБА ДА СУ У КРЕВЕТУ!

РЕЦИ МИ, ДЕДА, ШТА ПИШЕ НА ОКАПИЈУ КОЈИ ТИ ЈЕ ПОГЛАВИЦА ПОКЛОНИО...

ММ... ТАЈ ОКАПИ ОД ДРВЕТА ИМА СРЦЕ КОЈЕ ЈЕ ПУНО ПРИЈАТЕЉСТВА МОГА НАРОДА...

Звуци там-тама лагано су затирали јер је поглавица сагха био ван опасности...

Честитам, докторе! Да није било вас, сангха би већ био са својим прецима!

Мислим да је то с леопардом организовано?

Знате на шта ме је подсетило ово рано јутро? На студентске дане у Паризу...

... кад сам учио до зоре, а онда јурио у бистро на кафу и кифле!

Ех, да ми је сад то, а не чај и бисквити!

Није ни то лоше!

Џип је кренуо кроз равницу ...

Шта се дешава?

Поглавичин нападач нашао је себи доручак!

МАЈМУН ЈЕ ОЧАЈНИЧКИ ПОСКОЧИО ИСКЕЗИВШИ СЕ НА ЗВЕР...

ТОГ ЧАСА РЕЈ ЈЕ ОПАЛИО У ВАЗДУХ И ЖИВОТИЊЕ СУ ОДЈУРИЛЕ СВАКА НА СВОЈУ СТРАНУ...

ДАНИ СУ ПРОЛАЗИЛИ А МАЈКЛ ЈЕ СВЕ ВИШЕ ВРЕМЕНА ПРОВОДИО С ОКАПИЈИМА ...

ХОДИ, ПИНКИ! И ТИ ТРЕБА ДА СЕ СПРИЈАТЕЉИШ... САМО БЕЗ РЕЖАЊА!
8

ЗА ТО ВРЕМЕ У СЕНЦИ...
ВРЕМЕ ЈЕ ДА НЕШТО УЧИНИМО!
СКУПО ЋЕ НАС ТО КОШТАТИ, БАТ!

КАД СУ СЕ ДЕЧАК И ЊЕГОВИ ПРИЈАТЕЉИ УДАЉИЛИ...

ИСКОПАЈТЕ ЈАМУ И ПОСТАВИТЕ У ЊУ ЗАМКУ!

У РЕДУ...

КАСНИЈЕ, У САВАНИ, ДОК ЈЕ СУНЦЕ ПРЖИЛО...

ГДЕ, ЗЕБРЕ И ЖИРАФЕ?

ШТЕТА ШТО НЕ МОГУ ДА ИХ СНИМИМ!

ОДЈЕДНОМ...

УПЛАШИЛИ СМО ИХ?

НИСМО ЛИ? НЕШТО ДРУГО ИХ ЈЕ УПЛАШИЛО?

ЈЕСТЕ ЛИ СНИМИЛИ ОВУ СЦЕНУ, ДЕГРИ?

МИСЛИМ ДА НИЈЕ УСПЕЛО!

ПОНАВЉАЊА НЕМА, ДЕГРИ!

Сутрадан у логору...

Шта се десило, Санго?

Нешто страшно! Окапи...

Кажи, Санго!

Неко је направио замку поред реке и један окапи је ухваћен!

Сад се окапи више неће вратити!

Наравно да неће!

Мислиш да су дотороци?

Не, дотороци не постављају гвоздене замке! То су белци!

Санго, морамо одмах да ослободимо мог пријатеља окапија!

Сигурно, Малиша, идемо одмах!

Сви су се упутили ка реци...

1459/10

БРЗО СУ СТИГЛИ ДО ЗАТКЕ, АЛИ ЈЕ БИЛО ПРЕКАСНО ...

САНГО ВИДИ МНОГЕ ТРАГОВЕ, БОСИХ НОГУ И У ЦИПЕЛАМА ...

ОКАПИ ЈЕ ПИРОГОМ ОДВЕЗЕН НИЗ РЕКУ И САД ЈЕ ДАЛЕКО!

ТАЈ КОЈИ ЈЕ ПОСТАВИО ЗАТКУ ЗНАО ЈЕ ДА МАЈКЛ НА ТОМ МЕСТУ ХРАНИ ОКАПИЈЕ ШЕЋЕРОМ!

СВАКАКО, ПА ЈЕ ИСКОРИСТИО ПРИПИКУ!

РЕЈ ЈЕ УСКОРО НАДЛЕТЕО РЕКУ И ШУМУ ОКО ЊЕ ...

НИШТА? БИЛИ СУ БРЖИ?

ДОК ЈЕ ЛЕТЕО ИЗНАД ВОДЕ ...

... ОГРОМНИ НИЛСКИ КОЊ ЗАУРЛАО ЈЕ У ЗНАК ПРОТЕСТА ...

СИГУРАН САМ ДА СУ ТО УРАДИЛИ ЉУДИ ИЗ РУДНИКА!

НЕ РАЗМИШЉАЈУЋИ КОЛИКОЈ СЕ ОПАСНОСТИ ИЗЛАЖЕ, РЕЈ СЕ УПУТИО КА РУДНИКУ...

АВИОН! МОРАМО ОБАВЕСТИТИ ГАЗДУ!

ГАЗДА, ОПЕТ ОНАЈ АВИОН!

ВИДИМ! ПАЗИТЕ ДА РАДНИЦИ НЕ РАЗГОВАРАЈУ СА ПИЛОТОМ!

РЕКАО САМ ТИ ДА НЕ НАМ ЗБОГ ТОГ ТИПА СВЕ ПРЕСЕСТИ!

НИШТА НЕ БРИНИ, НОПА-НЕ! СРЕДИЋУ СВЕ!

НЕКЕ МУ СЕ ЖУРИТИ КАД БУДЕ ОДПАЗИО ОДАВДЕ!

ПАЗИ, БАТ! НЕ ПАДАЈ У ВАТРУ!

ДОБАР ДАН! НЕШТО СТЕ УЧЕСТАЛИ С ПОСЕТАМА, РЕЈ!

ГДЕ ЈЕ ОКАПИ?!

КАКАВ ОКАПИ? ОВО ЈЕ РУДНИК БАКРА, А НЕ ЗООЛОШКИ ВРТ!

ШТА СТЕ ХТЕЛИ ДА КАЖЕТЕ, РЕЈ?

ДА, РУДНИК КОЈИ ГОДИШЊЕ НЕ ПРОИЗВЕДЕ БАКРА НИ ЗА ЈЕДНУ ПЕПЕЉАРУ, А ИЗА КОГА СЕ КРИЈЕ ТРГОВИНА СЛОНОВАЧОМ И КОЖОМ!

ДОСТА ГЛУПОСТИ! УПОЗОРАВАМ ВАС ДА ИМАМ ЦРНИ ПОЈАС У КАРАТЕУ!

И ЈА ИСТО!

ААААХ!

БРАНИ СЕ, БАТ!

ГДЕ ЈЕ РЕЈ? СИГУРНО ТРАЖИ ОКАПИЈА!

Онда је дечак изишао из авиона...

... и почео да истражује око себе...

ШТА ЈЕ МАШИНА! ТУ БИХ ВОЛЕО ДА ЖИВИМ!

Мајкл је задивљено посматрао огромне дизалице!

1459/13

ОХ! ЕВО ГА! МОЈ ОКАПИ! НАШАО САМ ГА, РЕЈ!

ИЗБАВИЋУ ЈА ТЕБЕ ОДАВДЕ, ПА КЕМО СЕ ОПЕТ ИГРАТИ!

ммм! ух! ШТО ЈЕ ЧВРСТО ВЕЗАНО!

Мајкл је узалуд покушавао да одреши чвор...

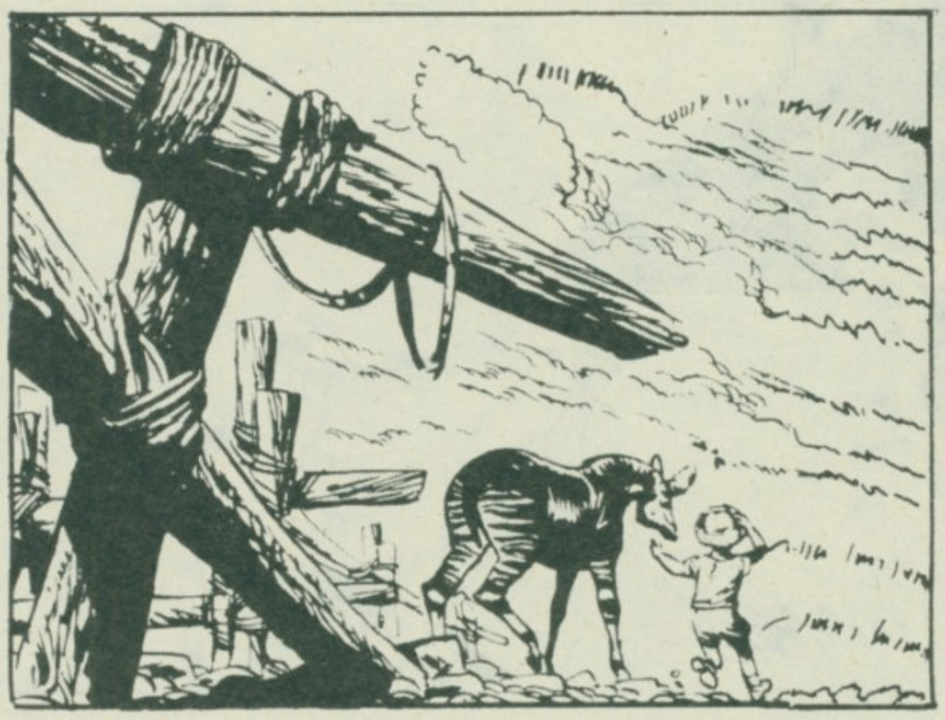

имам идеју!

Неопажено је узео нож и...

УХ! УСПЕО САМ!

ГОТОВО!

А САД ДА ПОТРАЖИМО РЕЈА ПА ЊЕГО У ЛОГОР!

АХА, ЧУЈЕМ ГА! У ОНОЈ ЈЕ БАРАЦИ!

РЕЈ! РЕЈ! ГЛЕДАЈ! НАШАО САМ СВОГ ОКАПИЈА!

ПЕ... ШТА ЈЕ ТО?!
ДЕЧАК И ОКАПИ! НИСТЕ; ВАЉДА, КРАТКОВИДИ, НОПАНЕ?!
У РЕДУ, РЕЈ! АЛИ НЕМАТЕ НИКАКВЕ ДОКАЗЕ ПРОТИВ НАС! ОКАПИ У РУДНИКУ НИШТА НЕ ДОКАЗУЈЕ!-
А НАКО БЕТЕ ДА ОБЈАСНИТЕ ВЛАСТИМА ДА ЕКСПЛОАТИШЕТЕ РУДНИК ОКАПИЈА?!
СЛУШАЈТЕ...
СВЕ ТО МОЖЕМО СРЕДИТИ КАО ПАМЕТНИ ЉУДИ!
НЕ ПАЛИ ТО КОД МЕНЕ!
ДОСТА! ГУБИТЕ СЕ СМЕСТА С ДЕЧАКОМ И ЖИВОТИЊОМ! СУВИШЕ СМО ВРЕМЕНА ИЗГУБИЛИ!
КАД БИСТЕ НЕКОМ ОВО СВЕ ИСПРИЧАЛИ, МИСЛИО БИ ДА СТЕ ЛУДИ!
А НЕМАТЕ СВЕДОКЕ ЈЕР СЕ НИКО НЕКЕ УСУДИТИ ДА СВЕДОЧИ!
ВИ СТЕ ОВДЕ САМО ТУРИСТА ПА СЕ ТАКО И ПОНАШАЈТЕ! ДИВИТЕ СЕ ПЕЈЗАЖУ, СНИМАЈТЕ...
ИЗ АВИОНА НИШТА ЈАСНО НЕ МОЖЕ ДА СЕ ВИДИ!
ИДИТЕ И ИЗИГРАВАЈТЕ ХЕРОЈА ОД ГУМЕ! ПРЕДСТАВА ЈЕ ЗАВРШЕНА!

ГАЗДА! ОПКОЉИЛИ СУ НАС РАТНИЦИ АЈУКИЈА!

МОЈ ПРИЈАТЕЉ, ПОГЛАВИЦА САНГХА, ЈЕ СТИГАО?

ШТА ТО ЗНАЧИ, РЕЈ?

АКО СТЕ ПОДИГЛИ ТО ПЛЕМЕ, ОДГОВАРАЋЕТЕ ПРЕД ВЛАСТИМА!

ОДЈЕДНОМ СЕ ПОЈАВИО ЈЕДАН КАМИОН...

СТИГЛИ СТЕ КАД ТРЕБА, ЏОНАТАНЕ!

ОСТАЛИ АЈУКИ ДОЛАЗЕ РЕКОМ!

ПА ТО ЈЕ СВЕ СМЕШНО! КО СТЕ ВИ И ШТА ОВДЕ ТРАЖИТЕ?!

ПОЗОВИТЕ ПОЛИЦИЈУ РАДИЈОМ?

НЕМА ПОТРЕБЕ? ВЕБ ЈЕ НА ПУТУ!

?

ХОЋЕТЕ ЛИ ДА ЧУЈЕТЕ СЕБЕ, ГОСПОДО ЛОВОКРАДИЦЕ?!

САМО МАЛО ТИШИНЕ, МОЛИМ ВАС!

...БРЗО... ИСКОПАЈТЕ ЈАМУ И ПОСТАВИТЕ У ЊУ ЗАТКУ... У РЕДУ... СКУПО ЋЕ НАС ТО КОШТАТИ, БАТ... ИЗИШАО САМ ЈА И СА ТВРБИМА ОД РЕЈА НА КРАЈ...

ХОЋЕТЕ ЛИ И ДАЉЕ ДА СЛУШАТЕ? МИСЛИМ ДА НЕМА ПОТРЕБЕ?

ИДЕЈА ВАМ ЈЕ БИЛА СЈАЈНА! ВАШ СКРИВЕНИ МАГНЕТОФОН УСПЕО ЈЕ ДА СНИМИ И НАЈТИШЕ ЗВУКЕ У ШУМИ...

КАКВИ СУ ОНО КРИЦИ КОЈИ СЕ ПОВРЕМЕНО ЧУЈУ?

А, ТО ЈЕ ШИМПАНЗО! МНОГО ЈЕ ЗАНИМЉИВИЈИ ОД МРТЉАЊА ПОВОКРАДИЦА!

ДАНИ СУ ПРОЛАЗИЛИ. БАТ И НОЛАН СУ ОДАВНО ОДВЕДЕНИ У ПОЛИЦИЈУ. СНИМАЊЕ ЈЕ ЗАВРШЕНО И ВРШЕ СЕ ПРИПРЕМЕ ЗА ОДЛАЗАК...

ЗАХВАЉУЈУЋИ МАЈКЛУ, МОЈА ФИЛМСКА РЕПОРТАЖА БИЋЕ КО ГРОМ!

У ПРАВУ СИ, ДЕПРИ!

ОДЈЕДНОМ СЕ У МОГОРУ ПОЈАВИО ЈЕДАН АЈУКИ...

ШТА ЈЕ ТО, САНГО?

ПОГЛАВИЦА САНГХА ПОЗИВА МАЈКЛА НА ОПРОШТАЈНО СЛАВЉЕ!

НЕКЕ НОВОСТИ?

ПОГЛАВИЦА САНГХА ПРИРЕБУЈЕ СЛАВЉЕ У МАЈКЛОВУ ЧАСТ!

ДОЋИ ЋЕМО! ПРЕНЕСИ ПОГЛАВИЦИ САНГХИ НАШЕ ПОЗДРАВЕ!

РЕКЛИ СУ ДА ЋЕ ДОЋИ!

ДОБРО!

КАСНИЈЕ, КОД АЈУКИЈА, ЗАИСТА ЈЕ БИЛО ПРАВО СЛАВЉЕ...

ММММХ!

ХЕЈ, МАЛИ! ОВО ТИ ЈЕ ПЕТИ УШТИПАК! ДОСТА ЈЕ!

ТО УПОЗОРЕЊЕ ВАЖИ И ЗА ВАС, ДЕГРИ?
ЗАВРШИО САМ ПОСАО, ПА МОГУ И ДА СЕ ПРЕЈЕДЕМ!

ЗВУЦИ ТАМ-ТАМА ПРЕДВЕЧЕ СУ ЛАГАНО ЈЕЊАВАЛИ...

СЛЕДЕЋЕГ ЈУТРА КАМИОНИ СА ЕКИПОМ И ОПРЕМОМ БИЛИ СУ СПРЕМНИ ЗА ПОЛАЗАК...

РЕЈ ЈЕ ПОВЕО МАЈКУ ДА СВОЈИМ ПРИЈАТЕЉИМА ОКАПИЈИМА ДА ПОСЛЕДЊИ ПУТ ШЕЋЕР...

ИЗГЛЕДА ДА НЕКЕМО ПОВЕСТИ НИЈЕДНОГ ОКАПИЈА? АЛИ, ЈА ИМАМ СВОГ ОКАПИЈА ОД ДРВЕТА!

И ЗАПАМТИ ПОСВЕТУ!" ТАЈ ОКАПИ, ИАКО ЈЕ ОД ДРВЕТА, ИМА СРЦЕ" СРЦЕ ОВЕ ДИВНЕ И ВЕЛИКЕ ЗЕМЉЕ!

СУНЦЕ ЈЕ ВЕЋ УВЕЛИКО ПРЖИЛО, А АВИОН ЈЕ ЛЕТЕО ПРЕМА ЈУГУ...
KPAJ

ГОПАЈ

By Bud Sagendorf

ЈАО! ЧУЈЕМ ПРОВАЛНИКА!

ПОПАЈЕ! ДОЛЕ ЈЕ ПРОВАЛНИК!

ХА!

МОРА ДА СИ САЊАО!

БОЈИМ СЕ!

ВИДИШ! НЕМА НИКОГА!

ЈА СЕ ЈОШ БОЈИМ!

НЕ ТРЕБА ДА СЕ БОЈИШ КАД СИ СА МНОМ... СЕЋАШ СЕ ШТА САМ УРАДИО ОНОМ РАЗБЕСНЕЛОМ СЛОНУ, ПА ОНОМ ГОРИЛИ, ПА...

ДА! ТО ЈЕ БИЛО СТРАШНО!

ДА! А ЈЕДНОМ САМ НОКАУТИР'О ШЕСТ СТОТИНА РАЗБОЈНИКА... ПОКУШАЛИ ДА МИ УКРАДУ СПАНАЋ!

ЕХ!

АЛ' ЈЕ ТО БИЛА УЖИВАНЦИЈА!

©1979 King Features Syndicate, Inc. World rights reserved.

А ОНДА...

?

?

?

?

?

!

И ОВО ЈЕ ДОВОЉНО!

ПРЕДАЈЕМ СЕ!

МОЛИМ ВАС, ЗОВИТЕ ПОЛИЦИЈУ!

10-21

BUD SAGENDORF

ПРИЧА ИЗ ЖИВОТА

ЗА СТОЛОМ УСРЕД МОРА

ИЗ ОБЛАСНЕ КОНТРОЛЕ ПОСАДИ ЈЕ ЈАВЉЕНО ДА СЕ КРЕЋУ ПРАВО ПРЕМА ЦЕНТРУ НЕПОГОДЕ. ЗАТИМ ЈЕ РАДИО УЋУТАО, А ТАЛАСИ СУ ПОСТАЈАЛИ СВЕ ВЕЋИ

Те кобне ноћи 27. октобра 1978. године теретни брод „Нико Примо“ нашао се у олуји која је беснела Егејским морем. Одједном, огроман талас прекрио је палубу брода на којој се девет чланова посаде очајнички борило за голи живот.

— Издржите још мало, момци! — довикну тридесет двогодишњи капетан и власник брода Франческо Адрања својим морнарима покушавајући да их охрабри. — Само да угледамо обалу и спасени смо.

Његов глас изгубио се у грмљавини таласа који су претили да сваког тренутка потопе брод.

СМРТ ЋЕ БИТИ ОЛАКШАЊЕ

Од силне воде која је све више надирала на палубу, Адрања више није успевао да разазна ни контуре својих морнара. Већ у следећем тренутку брод се високо пропео, искренуо на бок и заједно са посадом нестао у дубини.

Адрања је изронио после неколико бескрајно дугих секунди. Дуго се осврtао надајући се да ће у таласима угледати некога од својих морнара. Два-три минута касније приметио је бродског машиниста Ливија Маринелија.

— Изгледа да смо се само нас двојица спасли — довикнуо је Ливио капетану.

Капетан Адрања, стари морски вук, добро је знао да у овако леденој води неће моћи дуго да издрже. „Смрт ће бити олакшање“, размишљао је мирећи се са судбином. А онда им се, први пут у овој олујној ноћи, осмехнула срећа. Сто из капетанове кабине указао се на површини и два човека снажно су запливала према њему.

Грчевито се држећи за сто, дочекали су зору. Бура је и даље беснела бацајући их као играчке с таласа на талас.

Иако крајње исцрпљен, Адрања се чврсто држао за дрвену ногу стола.

ОТИЋИ ЋУ ДАЛЕКО

„Нико Примо“ напустио је грчку луку Халкис 27. октобра са циљем да товар испоручи у Триполију. Био је то пут који је последњих годину дана прешао неколико пута. Мирно море и сунчан дан обећавали су посади безбрижно путовање.

Нешто после поноћи злослутни облаци замрачили су звездано небо, а онда се на брод сручила страховита провала облака праћена јаким ветром. Из обласне контроле јављено им је да се крећу право према центру непогоде, али и радио је убрзо ућутао. Таласи су постајали све већи. Када су се нашли недалеко до рта Тенарона, један је ударио у бок брода и превртнуо га за тили час.

Од девет чланова посаде спасли су се само капетан и машиниста.

„Ако се икада извучем одавде“, размишљао је Ливио држећи се за сто, „напустићу пловидбу за дуже време. Отићи ћу са женом далеко, негде одакле море не може ни да се види“.

Прошао је још један дан. Двојица морепловаца све више су губила снагу. Изнемогли Адрања знао је да ће, ако само за часак задрема, његов стисак попустити, а то је значило сигурну смрт. Чим би приметио да је Маринели склопио очи, Адрања га је будио.

— Мораш издржати, Ливио. Можда ће наићи неки брод, а и копно мора да је већ у близини.

ОДМОРИ СЕ МАЛО

Тек у недељу ујутру изнемогли људи угледали су обалу.

— Један од нас двојице мора да се докопа копна — узвикнуо је Ливио. **— Ја идем први.**

И пре него што је Адрања могао да га заустави, запливао је према обали.

Капетан је беспомоћно гледао како се његов морнар бори са побеснелим морем. Кад се упорни Ливио приближио обали на свега тридесетак метара, снажни таласи одбацили су га натраг, чак до места одакле је кренуо. Ливио се поново ухватио за сто и очајнички уздахнуо:

— Ово је безнадежно.

Међутим, Ливијев неуспех није обесхрабрио Адрању. Одлучио је да и сам покуша оно што је изгледало немогуће.

— Одмори се мало, Ливио — обратио му се. **— Можда ћу ја имати више среће.**

Када је запливао, Адрањи се учинило да су му руке од олова. Па ипак, иако му је обала изгледала бескрајно далеко, није се предавао. Када га је умор готово савладао, море му је први пут помогло. Огроман талас подигао га је и бацио према обали.

Осетио је тле под ногама, некако дотетурао до обале и, потпуно малаксао, бацио се на песак. Очи су му се склапале од умора, али није смео да заспи. Ливио је још био у опасности. Морао је да му помогне.

Сакупио је последње атоме снаге и запутио се према другу дуж обале. Само што је коракнуо на друм, затетурао се и срушио.

Пробудила га је шкрипа аутомобилских гума — један аутобус зауставио се недалеко од њега. Радознали путници зачас су се окупили око њега.

— Ливио... Ливио је још тамо — говорио је упирући прстом према пучини.

Спасиоци су кренули у потрагу за Ливијом и пронашли су сто који је плутао по мирном мору. Само сто.

М. Ш.

БАШ ЈЕ БУКВАР КЊИГА ФИНА, ОД ДАВНИНА, ОД ДАВНИНА

НАЈНОВИЈА КЊИГА НАМЕЊЕНА ДЕЦИ ОД 4 ДО 8 ГОДИНА

НАЈЛЕПШИ ПОКЛОН ЗА НОВУ ГОДИНУ

Децо! Родитељи! Васпитачи!

Погледајте! Прочитајте!
Има у „Буквару“ прича шаљивих, „стварних“, „нестварних“...
Има поезије о мамама, татама, секама, батама, војницима, домовини...
Има песмица за допуњавање, разбрајалица, прича у сликама и азбука је ту, и химна буквару.
И још нешто врло важно!
Књига је награђена годишњом наградом Удружења издавача и књижара Југославије у групи уџбеничке литературе.
Овај буквар замислио је и написао Божидар Тимотијевић, у најлепше слике претворио га је Никола Масниковић (за илустрацију и опрему добио је награду), а књигу је издао „Вук Караџић“, Београд.

Књигу можете подићи
сваког радног дана до 15 часова
у ИРО „ВУК КАРАЏИЋ“, Краљевића Марка 9,
тел. 620-371, а можете је купити и у нашим
представништвима у **Новом Саду** — Лазе Костића 22,
тел. 20-339; **Сарајеву** — Симе Милутиновића 10,
тел. 22-773; **Светозареву** — Славке Ђурђевић б.б. згр.
Б-3, тел. 23-313; **Загребу** — Николе Тесле 14/III,
тел. 410-525.

П.З. 14. 12. 1979.

Издавачка радна организација
„ВУК КАРАЏИЋ“
Београд, Краљевића Марка бр. 9

НАРУЏБЕНИЦА

Неопозиво купујем књигу БАШ ЈЕ БУКВАР КЊИГА ФИНА, ОД ДАВНИНА, ОД ДАВНИНА по цени од 220 динара
ЗА ГОТОВО — са попустом од 20%, плаћање поштару приликом пријема књиге (поводом новогодишњих празника)
НА ОТПЛАТУ — у 2 редовне месечне рате. Рате ћу отплаћивати сваког месеца, најкасније до 10. у месецу, по пријему књиге, рачуна и одговарајућег броја уплатница „Вук Караџић“.

(Непотребно прецртати)

У случају спора признајем надлежност општинског суда у Београду.

Презиме, очево име и име .....

Место и година рођења .....

Занимање .....

Поштански број и место становања .....

Улица и број ..... Телефон .....

Назив радне организације .....

Место седишта ..... Улица и број .....

Овера о запослењу ..... Телефон .....

..... Потпис купца

Бр. личне карте ..... издате од СУП-а .....
Пензионери прилажу претпоследњи чек од пензије.

500 ДОЛАРА ЗА ТВОЈ С

— Ако мој бели брат није говорио двоструким језиком звечарке, ако бледолики буду поштовали света ловишта Апача, ратни томахавк нико неће ископати — свечано је рекао поглавица Хуан Хосе и понудио дон Мануелу лулу мира.

Најхрабрији, најборбенији синови прерије Апачи одувек су мрзели Мексиканце и од њиховог доласка у данашњи Нови Мексико често су ископавали ратну секиру бранећи ловишта предака. То су углавном били окршаји мањих племенских група. Али, почетком 1837. читавом мексичком државом Чихуахуом одјекивали су индијански ратни бубњеви, пламтеле су фарме и рударска насеља, свежи скалпови сушили су се пред апачким тепеима.

Те исте године у Чихуахуи је изгласан чудовишан закон који не само да је дозвољавао убијање Индијанаца, већ је убицама припадала и награда у новцу. Држава је за сваки скалп индијанског ратника плаћала 100, за скалп индијанске скво 50, а за скалп индијанског детета 25 долара.

МАНГАС КОЛОРАДО ЖЕЛИ РАТ

У поплави пожара, свирепости, мржње и смрти, у срцу апачке територије, као неким чудом, спокојно и у миру проводило је дане рударско насеље од 300 становника Санта Рита на Бакру.

Још 1822. богати Шпанац из Чихуахуе дон Франсиско Мануел Елгеа, који је откупио налазишта бакра и на њима подигао насеље, склопио је пријатељство и споразум са угледним поглавицом једног племена Мимбрењо Апача Хуаном Хосеом. Шпанац је поклонио поглавици коње, бале тканина живих боја, пушке, ножеве и бачве шпанског вина. Хуан Хосе је заузврат дозволио да рудари копају бакар под условом да се не удаљавају од рудника и Санта Рите и да, кад путују на југ, иду само одређеним стазама до Чихуахуе или Сонере.

— Ако мој бели брат није говорио двоструким језиком звечарке, ако бледолики буду поштовали света ловишта Апача, ратни томахавк нико неће ископати! — свечано је рекао Хуан Хосе и понудио Елгеи лулу мира.

Пуних петнаест година и рудари и црвени ратници поштовали су споразум. Хуан Хосе је био чест гост у кући Мануела Елгеа, а два америчка копача злата Џемс Џонсон и Стив Глизон били су му одлични пријатељи.

Пријатељство Хуана Хосеа с омрзнутим бледоликима није се нимало допадало млађем поглавици Мангас Колораду — названом Црвени Рукави по црвеној кошуљи коју је, заједном са скалпом, узео једном Мексиканцу и није је више свлачио. Мангас Колорадо захтевао је неколико пута од Хуан Хосеа да ископа ратну секиру против становника Санта Рите, али се стари поглавица чврсто држао задате речи.

ОВАЈ ЧОВЕК ЛАЖЕ!

Месец дана пошто је Чихуахуа расписала награде за индијанске скалпове, Мангас Колорадо је пред шатор Хуана Хосеа дотерао младог Мексиканца ногу везаних испод трбуха коња и сапетих руку.

— Велики поглавицо — рекао је Мангас Колорадо и грубо гурнуо заробљеника с коња — саслушај овог мексиканског којота!

— Ја сам само бедни слуга — зацвилео је Мексиканац увијајући се на земљи — власник Санта Рите дао ми је 30 пезоса да однесем једно писмо сењор Џемсу Џонсону. Уз пут сам прочитао писмо. Дон Елгеа јавља сењор Џонсону да ће му држава платити доста пара за сваки индијански скалп, а за твој, велики поглавицо, 500 долара!

— Овај човек лаже — мирно је рекао Хуан Хосе. — Дон Мануел је мој пријатељ. Џонсон је мој пријатељ. Досад је међу нама владао мир и ратна секира међу нама остаће закопана! Пустите тог лажљивог пса!

Мангас Колорадо стеже зубе у немоћном бесу.

— Велики поглавицо! — процедио је мукло. — Поштујем реч коју си дао дволичним Бледим Лицима! Нека живи Санта Рита док ти будеш жив! Само, упозоравам те, нећеш живети дуго! Тада ће се Мангас Колорадо вратити с ископаном ратном секиром!

Мангас Колорадо ободе шареног понија и у бесном галопу одјури из логора Хуана Хосеа. С младим поглавицама Делгадитом, Црним Ножем и Викторијом, који су се касније прославили у многим бојевима, одјахао је четрдесетак километара на југ и код Топлих Извора забо у земљу копље окићено с три црвене траке, знак битке до истребљења.

БРАТСКИ ПОКОЉ

Почетком априла, као и сваке године, дон Мануел Елгеа позвао је Хуана Хосеа и његово племе на уобичајену свечаност на ливаду уз поток, пушкомет ван зидина Санта Рите.

Елгеа је са Џемсом Џонсоном, Стивом Глизоном и стотинак рудара и њихових жена свечано дочекао индијанског пријатеља који је на прославу дошао с читавим племеном. Ратници су белим пријатељима донели на поклон коже јелена, бизона и друге дивљачи, а њихове скво шарене торбе и ћебад. Бледолики су примили дарове, захвалили црвеној браћи, а онда је Елгеа својим људима дао знак да с једне велике хумке подигну шаторска крила.

Ту су биле наслагане бале тканина, гомила ножева,

КАЛП

пушке и неколико бачви алкохола за ратнике и два сандука разних ћинћува за њихове жене.

— Нека моја црвена браћа приме поклоне своје беле браће с којом ће и даље као у протеклих петнаест пролећа и јесени, живети у миру и пријатељству!

Индијанци и њихове жене радосно су потрчали према гомили дарова. Елгеа и рудари остали су крај ватре поред потока а Џонсон и Глизон су се неприметно изгубили.

Кад су се Индијанци окупили око дарова весело жагорећи, из шумарка на ивици потока одјекнула су два пуцња. Глизон и Џонсон су из два топа раније закамуфлирана, на своје црвене пријатеље испалили смртоносни картеч. Неколико десетина ратника, жена и деце срушило се у крви. И Хуан Хосе је пао погођен у груди.

Из шумарака су на челу чете од двадесетак људи искочиле издајице Џонсон и Глизон и брзом пушчаном ватром почели да косе преживеле. Џонсон је притрчао смртно рањеном поглавици, докрајчио га ножем и скинуо му скалп.

Покољ је трајао неколико минута. Сви Индијанци, њихове жене и деца лежали су у крви —без скалпова.

НАПАД КОД БЕЛОГ АНЂЕЛА

Читаве те ноћи на Врућим Изворима мукло су одзвањали бубњеви. У зору је Мангас Колорадо везао преко чела црвену ратну траку и извукао из земље ратно копље.

— Хуан Хосе је мртав! — грмнуо је. — Сад је време да побијемо беле издајничке којоте у Санта Рити!

Мангас Колорадо је био неустрашив, али такође мудар и опрезан ратник. Није с ратницима јуришао на рударско насеље које је бранио зид од балвана и набијене земље. Живот сваког ратника био му је драгоцен.

Поглавица Мимбрењо Апача је са Делгадитом, Црним Ножем и Викторијом затворио све путеве према рударском насељу које је храну и остале потребе једном недељно добијало колима из Чихуахуе или Соноре. Скренуо је и поток који је Санта Риту снабдевао водом.

— Глад и жеђ натераће бледолике да изиђу из Санта Рите и крену на југ — мирно је образложио на састанку своју стратегију. — Тада ћемо их дочекати у кланцима.

Седам дана су становници рударског насеља узалуд очекивали кола с намирницама, ослушкујући индијанске бубњеве и са страхом зурећи у стубове дима који су се дизали свуд унаоколо. Џонсон и Глизон нису били међу њима, одмах су одјахали после покоља.

Осмог дана су три детета и једна жена пали у несвест од жеђи. У насељу више није било хране ни за људе, ни за животиње. Деветог дана је дон Мануел Елгеа издао наређење за евакуацију. Колона од три стотине рудара, жена, деце и неколико слабо наоружаних војника напустила је заштитне зидове и кренула према југу.

Четири дана бегунци су маршовали на југ не сревши ни једног јединог Индијанца и већ се понадали да ће срећно извући главе.

Петога дана колона је зашла у планински просек који су Мексиканци, по белом камену на једној истуреној литици који је подсећао на човека с крилима, назвали Кланац Белог Анђела. На уморне бегунце изненада се сручила лавина камења, облаци стрела и киша куршума.

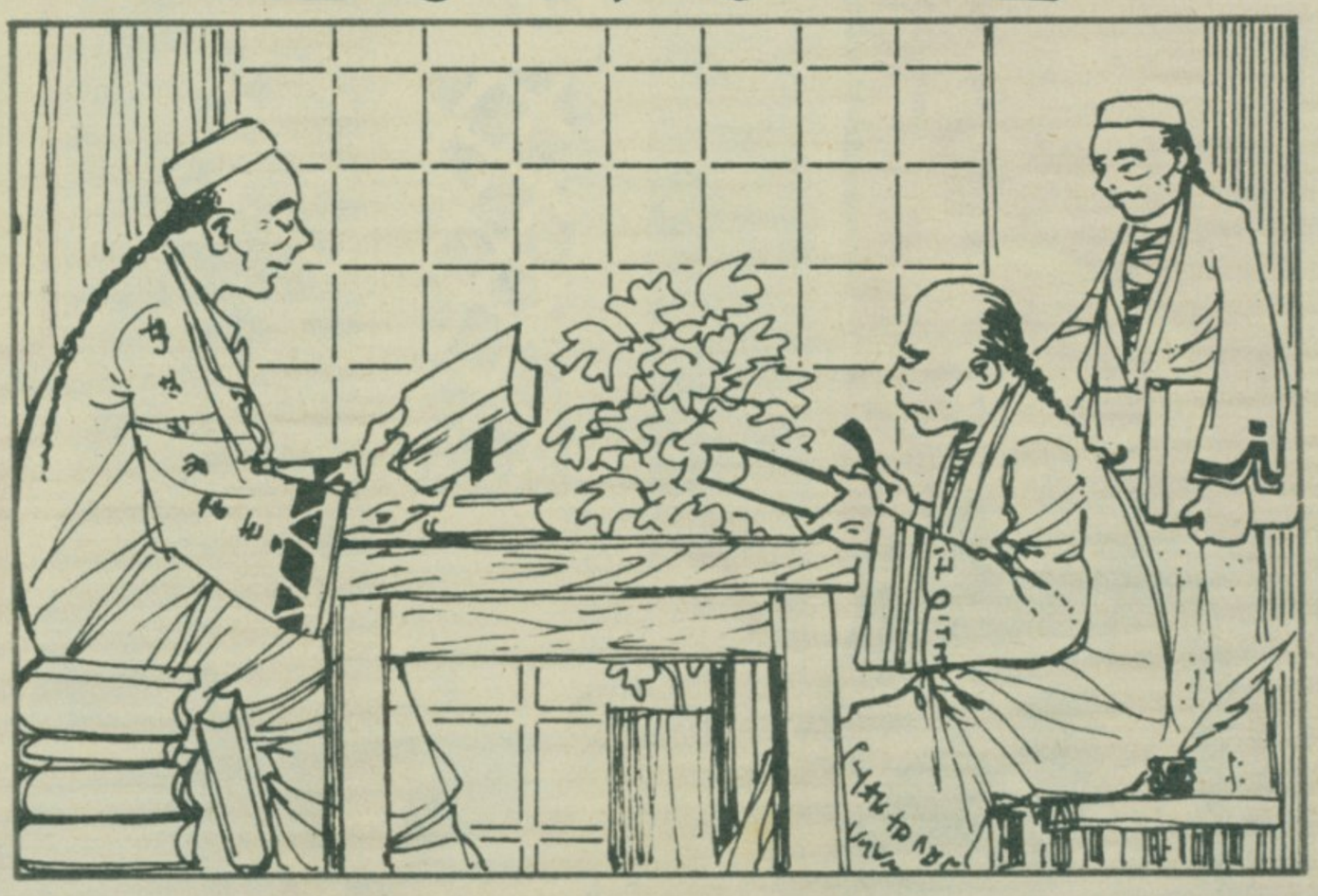
Од три стотине становника Санта Рите на Бакру само су се четворица довукла до наноса најближег насеља на југу.

Поглавица Хуан Хосе који је веровао двоструком језику бледоликих био је осведочен. Не потпуно — два главна кривца за покољ Мимбрења Апача. Американци Џемс Џонсон и Стив Глизон примили су од гувернера Чихуахуе доларе за скалп црвеног пријатеља и изгубили се незнано куд.

А. Р.

ТАЈНА СТАРИХ КИНЕЗА

СРЕБРНА РИБИЦА ЈЕДЕ КЊИГЕ

Познато је да прашина, влага, разне гљивице или инсекти могу да упропасте сваку књигу, без обзира да ли је штампана на обичном или најфинијем папиру. Међутим, стари Кинези знали су одличан начин како да листове књига сачувају од пропадања.

Једна врста инсекта, звана сребрна рибица, која се брзо размножава на влажним и тамним местима, представља праву напаст у великим библиотекама. А омиљена су јој храна листови књига направљени од бамбусовог папира, управо они на којима су стари Кинези штампали своје књиге. Ипак, сва та дела, стара по неколико стотина година, потпуно су очувана. Како — запитала се група научника из Музеја кинеске историје.

Ускоро су открили да у свакој књизи, коју инсекти нису напали, постоји, између корица, заденут комадић црвеног папира. И некоме је пало на памет да изврши хемијску анализу: испоставило се да је и тај папир направљен од бамбусових влакана, али да је умочен у оловни оксид.

Затим су анализиране и неке савршено очуване књиге штампане још у доба династије Минг, у 14, 15 и 16. веку, као и оне стотинак година касније. Опет се испоставило да се у свакој налазио црвени лист прекривен оловним оксидом. Каснији експерименти показали су да ово хемијско једињење тамани инсекте, а његов мирис спречава их да прилазе књигама. Б. Ј.

МОЗАИК ЕНИГМАТСКИХ ПРИЛОГА И МНОГО ЗАНИМЉИВОСТИ У НОВОМ БРОЈУ ЕНИГМАТСКОГ ЛИСТА

ПОЛИТИКА Мозаик

Седамнаести век био је сушта супротност сјају и луксузу шеснаестог. Снага Италије, опада, шпански утицај не европску моду полако слаби, а са њим и крута, корсетована фигура па и фабрике украса.

Превласт удобнијег одела од 1620. до 1645. године дошла је као реакција на строги шпански стил. Слободна од шпанске контроле, Холандија цвета ширећи своје трговачке везе по свету.

Карактеристике холандске моде прихватају становници северне Немачке, Енглеске, Скандинавије, али тај стил није био довољно елегантан за остале. У ери барока у јужној Немачкој и Швајцарској, на пример, носе се костими веома слободних линија. Само Иберско полуострво и мање позната Италија настављају са шпанском традицијом. Свуда се носи практичнија одећа са мање украса а то важи како за мушку тако и за женску одећу.

У раздобљу од 1620 — 35. холандски костими били су најомиљенији у Европи. Људи су наставили да носе „дублет", али је овај постао високо струкиран, закопчавао се спреда са великим изрезом на грудима. Широки пешеви којима се завршавао чинили су неку врсту сукње. Одело је било расечено у торзу и изнад рукава до рамена.

Veselinović. B. 79

ПЕРИОД 1621—27.

Урађене у шпанском стилу, панталоне су нестале па људи носе „бричес" панталоне богато украшене, дугачке до колена где су се завршавале тракама или машнама. Носиле су се чарапе и ципеле са високом потпетицом. Широке крагне нису ношене после 1620. — замениле су их такозване падајуће које нису биле уштиркане и круте већ су слободно падале преко рамена. Прављене су на различите начине, а било је и таквих са којих су висиле чипке.

Коса је, углавном, била скраћена, бркови уврнути, а брада alla Ван Дајк.

Женска одећа имала је све детаље преузете из модних стилова других земаља. Само у Холандији била је омиљена широка бела крагна која је покривала рамена. Холанђанке су носиле капе разних облика — са мого украса или без њих — али намера је била да се што више открије глава како би коса дошла до изражаја.

Класично одело холандске жене био је жакет уз тело спреда отворен да покаже стомак, са раменима попут крила, рукавима који су се завршавали манжетнама сивиченим чипкама. Сам жакет завршавао се под прсима овално, украшен тракама или машнама.

Од средине века у Холандији је доминирао француски стил одевања.

НАРОДИ И НОШЊЕ

ХОЛАНДИЈА У XVII ВЕКУ

ПЕРИОД 1625—40.

ХИТ-СТРАНА

песма недеље

ДОРУЧАК У АМЕРИЦИ

(BREAKFAST IN AMERICA)

Изводи: СУПЕРТРЕМП

Take a look at my girlfriend
She's the only one I got
Not much of a girlfriend
Never seem to get a lot

Take a jumbo cross the water
Like to see America
See the girls in California
I'm hoping it's going
to come true
But there's not a lot I can do

Could we have kippers
for breakfast
Mummy dear, Mummy dear
They got to have 'em in Texas
Cos everyone's a millionaire

I'm winner, I'm sinner
Do you want my autograph
I'm loser, what a joker
I'm playing my jokes upon you
While there's nothing
better to do

Don't look at my girlfriend
She's the only one I got
Not much of a girlfriend
Never seem to get a lot

СУПЕРТРЕМП • SUPERTRAMP

За једну од најуспешнијих група ове године свакако ће бити проглашени СУПЕРТРЕМП. — Са својим последњим албумом „Доручак у Америци“ (»Breakfast in America«) састав је постигао огроман комерцијални успех, како у Европи тако и у Америци. У овом броју објављујемо кратак интервју са члановима састава.

● Да ли је истина да је ваша композиција „Доручак у Америци“, по којој је плоча и добила име, написана пре шест година?

Роџер Хоџсон: *Да, ту песму сам компоновао на самом почетку наше каријере. Тада смо живели у Лондону и сањали да постанемо познати у Америци. У међувремену, та жеља нам се испунила и сада живимо у Лос Анђелесу.*

● Како то да сте своју каријеру започели у Минхену?

Рик Дејвис: *Када је састав основан нисмо имали довољно пара да изнајмимо просторије за вежбање. Власник клуба PN из Минхена понудио нам је да свирамо код њега и ми смо то оберучке прихватили. У Минхену смо спремили и материјал за прву плочу.*

● Како је група добила име СУПЕРТРЕМП (Велика скитница)?

Џон Хеливел: *Енглески писац Виљем Хенри Дејвис написао је 1910. године књигу „Аутобиографија велике скитнице“. Када смо размишљали о имену групе, неко је предложио да узмемо тај назив. Мислим да нам одлично пристаје.*

● Колики разглас је потребан да састав на сцени звучи као на плочи?

Даги Томсон: *Наша опрема је тешка преко 30 тона. Носимо 66 појачала укупне снаге преко 34000 вати. На сцени имамо 43 микрофона, што наше техничаре за микспултом доводи до очајања. За опрему се на турнеји брине екипа од 38 техничара.*

● Ви сте једна од ретких група која на турнеје води своје породице.

Џон Хеливел: *Да. Ми смо непрекидно на турнејама. Када не бисмо водили своје породице, готово их не бисмо ни виђали. Многи бракови музичара управо су због тога и пропадали, а ми не желимо да до тога дође.*

БЕРЗА ПЛОЧА

Продајем очуване ЛП плоче: »Gimmie Shelter« (ROLLING STONES), »Parrallel Lines« (BLONDIE), »Photo Finish« (Rory Gallagher), »The Album« (ABBA), »Jazz«, »News of the World« (QUEEN), »The Man Machine« (KRAFTWERK), »Black and White« (STRANGLERS), „Инфаркт“ (АТОМСКО СКЛОНИШТЕ) и сингл-плоче MOTORSA, PLEASERSA, СРЕБРНИХ КРИЛА, Дада Топића, Boba Dylana, ВАТРЕНОГ ПОЉУПЦА... У озбир долази и замена плоча.

Томи Вукадиновић,
Домагојева 16,
41000 Загреб
(тел. 041/440-533)

* * *

Желео бих да ми се јаве они који би продали или мењали сингл-плоче групе SMOKIE.

Ђура Анђелковић,
Љ. Баја 41,
22224 Кукујевци

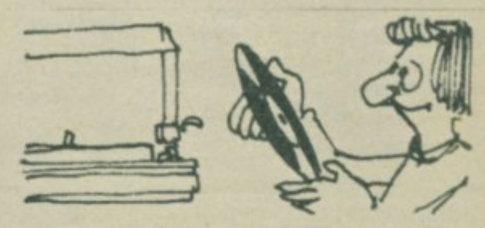
* * *

Продајем одлично очуване плоче: „Сплит 78“, „Ох, што те волим“, јој“ (ВАТРЕНИ ПОЉУБАЦ), „Точак“ (Р. М. Точак), „Смак“ (СМАК), „Други начин“ (ДРУГИ НАЧИН).

Зоран Башић,
М. Пијаде 18,
56230 Вуковар

Продајем следеће ЛП плоче: »Arrival«, »Greatest Hits«, »The Album« (ABBA), »Saturday Night Fever«, »The Muppet Show I«, „Ти и ја“, „Ако прођеш ближе“ (Здравко Чолић)

и „Загреб 77“. Продајем и следеће синглове: »Fernando«, »SOS« (ABBA), »Belfast« (BONEY M), »I'll Meet You At Midnight«, »Oh Carol« (SMOKIE), »How Deep Is Your Love« (BEE GEES), »It's a Heartache« (Ponnie Tyler), „Љубио сам снашу на салашу“ (Ђорђе Балашевић), „Распукни се срце моје“ (Мишел Бришки), „Запалио сам пламен“ (Фадил Хоскић) и др. Све плоче су добро очуване.

Бранко Чабрајац,
Иловичка 15,
41040 Загреб

ЧИТАОЦИ ЈАВЉАЈУ...

ВЕСТИ ИЗ НИША

После ГАЛИЈЕ и МАМЕ РОК у Нишу је оформљена још једна група која негује тешки рок. Састав ПРИСТУП ЗАБРАЊЕН постоји годину дана и већ је добио више признања на неколико гитаријада. На скопском „Бум фесту 79“ била је најзапаженија група. Учествовали су и на Рок-концерту на Тјентишту са нашим најпознатијим групама. Снимке њихових композиција слушали смо на програмима многих југословенских радио-станица („Путоказ“, „Туп-туп“, „Вече уз радио“, „Поп-паралеле“ и на програму Радио-Ниша).

После неколико персоналних промена, ПРИСТУП ЗАБРАЊЕН чине: МИЛАН СТОЈАНОВИЋ (гитара и вокал), МИОМИР МИТИЋ (гитара), БОРКО СТАМЕНКОВИЋ (бас) и БРАТИСЛАВ МАРКОВИЋ (бубњеви). **Славољуб Ивановић,**
Књажевачка 169/18,
18000 Ниш
(хонорар 100 дин)

музички речник

У

УДАРАЉКЕ — Удараљке су општи назив за оркестарске инструменте код којих се звук производи ударањем дрвеном маљицом или челичним штапићем. Вероватно су најстарији музички инструмент. Налазе се од прадавних времена до данас у бројним облицима и врстама у народној и уметничкој музици свих народа. Деле се на инструменте на којима се производе тонови одређене висине (тимпани, ксилофон, челеста, звона, звончићи, вибрафон итд.) и на ритмичке инструменте (бубањ, добош, тријангл, тамбурин, чинели, там-там, кастањете). У фолклору разних народа и у џез-музици постоји још низ других удараљки које се употребљавају и као солистички инструменти.

УВЕРТИРА — Увертира је уводни инструментални став који претходи музичко-сценским делима (опера, балет, оперета, сценска музика) и већим вокално-инструменталним композицијама (ораториј, кантата). Увертира може да буде и самостално музично дело истог карактера.

УКУЛЕЛЕ — Укулеле је врста мале гитаре познате под именом **хавајска гитара.** Има дугачак врат и 4 челичне жице које се ударају челичним трзалицама причвршћеним на прстима десне руке. Жице се скраћују металном плочицом која клизи по њима. Звук је карактеристичан и меланхоличан и подсећа на гитару и цитру.

УНИСОНО — Унисоно је певање или свирање у један глас.

ОРКИДС (THE ORCHIDS)

Пет лепих девојака тренутно су главна атракција рок-клубова у Лос Анђелесу. ОРКИДС (у преводу: орхидеје) имају све услове да заузму упражњено место својих претходница у саставу РАЊЕВЕЈЗ, које су се почетком августа дефинитивно разишле.

Вокална солисткиња Сенди Мери Колинс (Sandy Marie Collins) почела је са певањем у најранијем детињству. Као већина певачица и она је своја прва певачка искуства стицала у школском хору. Бас-гитару у саставу свира Лори МекАлистер (Laurie McAllister), која признаје да се на бас-гитари не сналази баш најбоље, али техничке недостатке надокнађује темпераментним сценским наступом. У групи се налазе и две гитаристкиње Санби Шин (Sunbie Sinn) и Че Зуро (Che Zuro). Њих две и дају звук саставу. Једина чланица групе која се професионално бавила музиком је Лори Бел (Laurie Bel). Она је у саставу задужена за удараљке. Раније је често гостовала на снимањима ЏЕФЕРСОН СТАРШИПА, али као пратећи вокал.

Пред саставом ОРКИДС налази се биставе будућност. Група је потписала свој први уговор са диско-кућом и управо снима материјал за своју дебиплочу. Када се она појави у продаји, знаћемо да ли је ОРКИДС и музички толико атрактиван као што су то његове чланице.

ГАЛИЈА

Ненад Милосављевић је вођа и певач нишке ГАЛИЈЕ, свира усну хармонику и гитару, самоук је. Његова музика је сликовита, искрена, вероватно зато што песму коју ствара прво замисли и то у бојама, како каже, и са пуно атмосфере.

ГАЛИЈА се појавила изненада 1977. године и брзо избила у први план у Нишу. На фестивалу „Омладина 78" у Суботици проглашена је за најјачу рок-групу. О њој сви почињу да говоре и група ускоро снима прву плочу, не сингл већ ЛП, јер Ненад не прави хитове, ствара оно што осећа. Назив тог албума је „Прва пловидба", „Друга пловидба" се управо снима. На првој плочи има више експериментисања. База је рок, али он се меша са класиком и акустиком (Ненад је, иначе, био акустичар пре оснивања ГАЛИЈЕ). Незадовољан ритмом, Ненад на другој плочи више истиче рок, песме су краће и једноставније, али се у основи задржао стари стил. Плоче се разликују и по тексту (Ненадов брат Предраг пише текстове). У „Другој пловидби" постоји једна нит која повезује све песме. Оне говоре о једном времену, једном тренутку. Најпопуларнија композиција са првог албума је „Авантуриста", критичари су се најповољније изразили о „Децимену", а Ненаду је најдража „Госпи". Други ЛП излази почетком следеће године, а издавач је ПГП РТБ. „На плочама се тачно види мој развојни пут. „Прва пловидба" представља моје почетке. „Друга..." је већ степеница више", рекао нам је вођ ГАЛИЈЕ.

Ненад Милосављевић је студент Факултета заштите на раду, музика му је хоби коме посвећује највише времена, али нађе који тренутак и за спорт. И док је ГАЛИЈА „Првом пловидбом" срећно упловила у рок-воде, Ненад се нада, и то с правом, да ће „Другом пловидбом" освојити све поклонике рока.

Адреса: Ненад Милосављевић, Учитељ Милина 31, 18000 Ниш

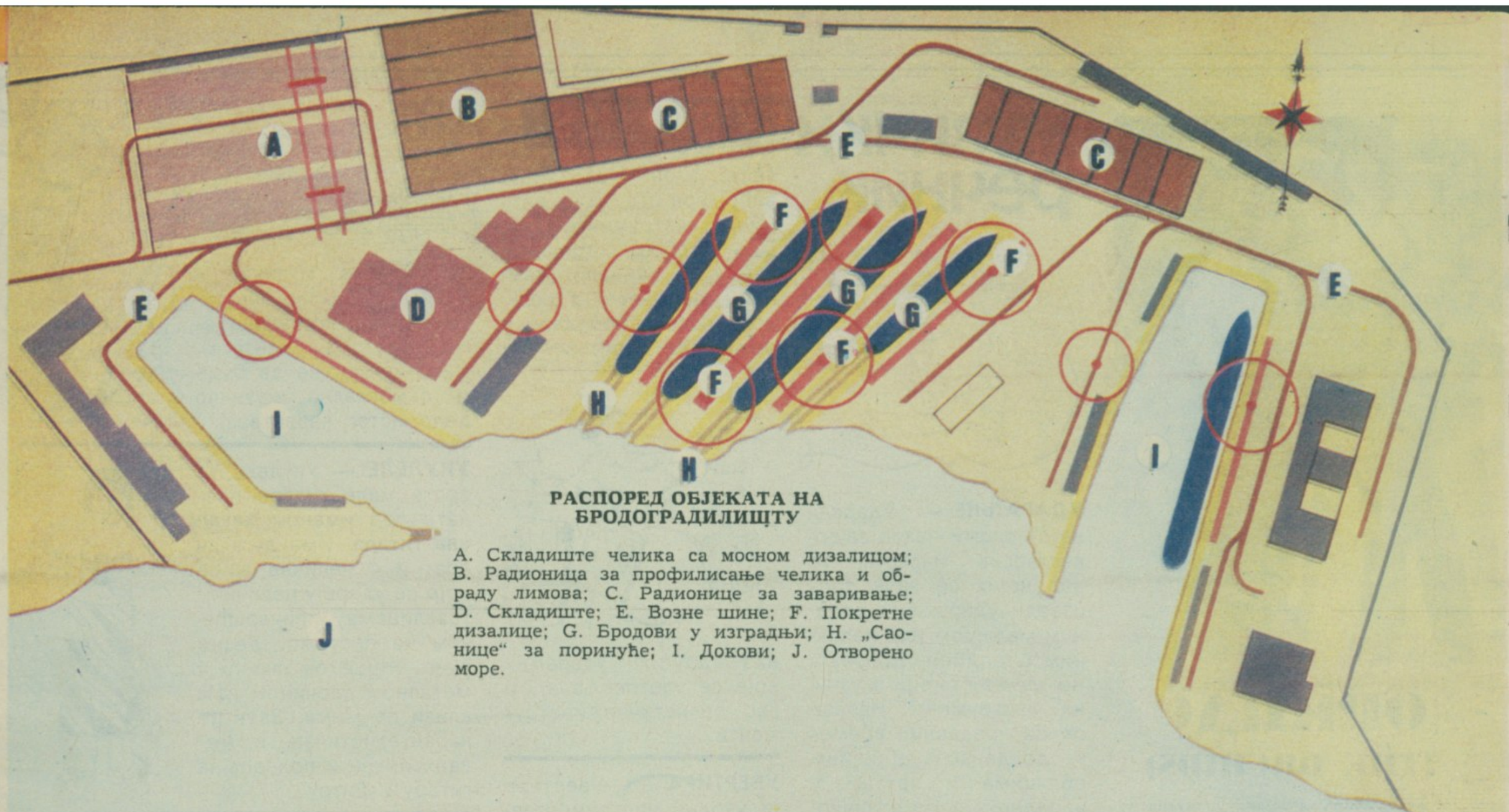
МОТЕЛС (THE MOTELS)

Група МОТЕЛС о којој се у последње време доста прича долази из Лос Анђелеса и припада америчком новом таласу. МОТЕЛСИ су досад снимили само један албум, али су већ успели да скрену пажњу на себе. Састав предводи једна девојка због чега га многи пореде са групом БЛОНДИ.

Данас је веома тешко свирати сасвим оригиналну музику, али МОТЕЛСИ су успели да својим композицијама дају карактеристичан звук. За сада наступају по мањим клубовима у Америци где их је публика одлично примила. Њихов сингл »Closets and Bullets«, који је скинут са албума, за сада није успео да се пробије на листе популарности. Међутим, од МОТЕЛСА се много очекује и неће бити велико изненађење ако ова група избије у први план.

Вокална солисткиња састава је Марта Дејвис (Martha Davis), соло гитару свира Џеф Журар (Jeff Jourard), који заједно са Мартом и компонује. Бас-гитару свира Мајкл Гудро (Michael Goodroe), а бубњар је Енглез Брајан Гласкок (Brian Glascock). Инструменте са клавијатурама и саксофон свира Џефов брат Мартин.

РАСПОРЕД ОБЈЕКАТА НА БРОДОГРАДИЛИШТУ

A. Складиште челика са мосном дизалицом; B. Радионица за профилисање челика и обраду лимова; C. Радионице за заваривање; D. Складиште; E. Возне шине; F. Покретне дизалице; G. Бродови у изградњи; H. „Саонице" за поринуће; I. Докови; J. Отворено море.

БРОД ЈЕ РОЂЕН!

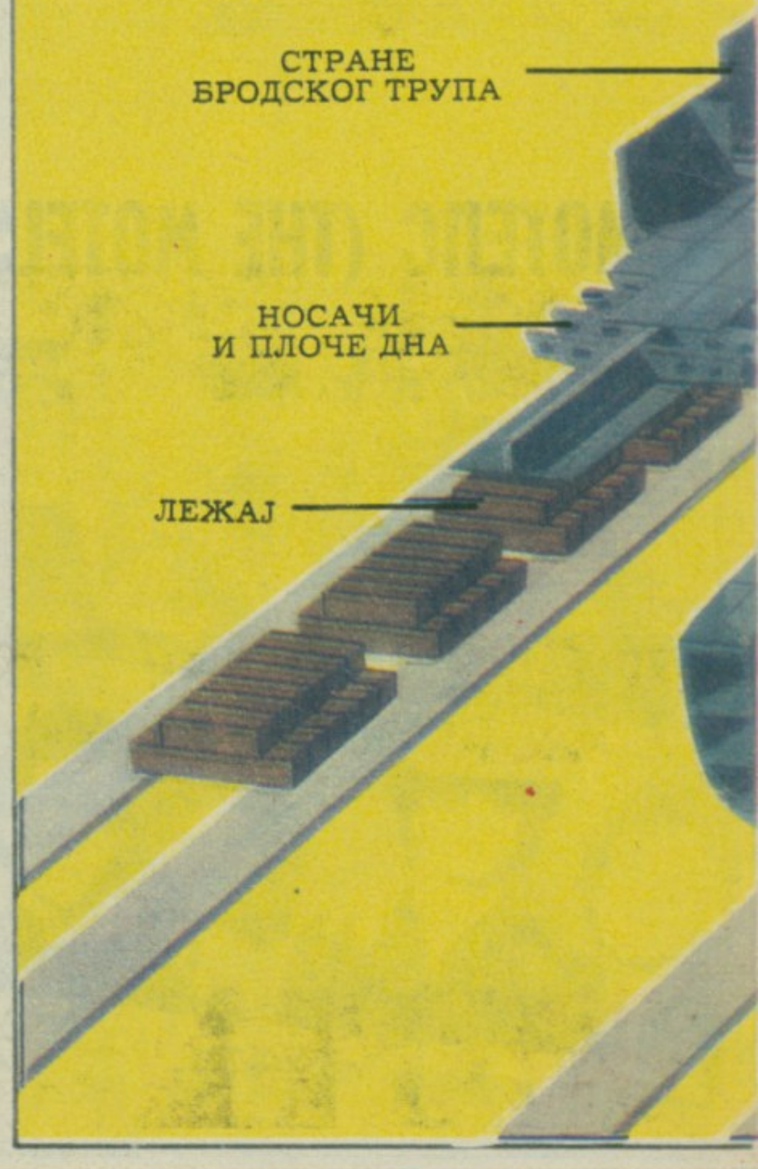

Хиљадама година људи граде бродове и за све то време једно је остало непромењено: место за бродоградилиште. Оно је, по правилу, смештено у неки заклоњени део морске обале — најбоље велики залив или угао који полуострво склапа с копном. Ово је важно јер је много лакше поринути брод у мирно него на отворено море — поготово кад се граде прекоокеански челични колоси. На западној италијанској обали која није разуђена бродоградилишта су смештена на отвореном мору, што изискује да се сваки брод потпуно опреми на лежишту и тек онда порине — а то, наравно, успорава и отежава рад.

Велика бродоградилишта обично се подижу у близини индустријских центара одакле се добављају челични материјали, машине и алатке. Бродоградилишта су се раније разликовала по томе да ли су израђивала закиване или заварене бродове, али данас је први начин готово ишчезао. Иначе, свако веће бродоградилиште састоји се од многих радионица, складишта, уређаја, затим опремне обале на којој се налазе лежишта и докови, транспортна средства као што су џиновске дизалице и кранови и, најзад, енергетски уређаји.

Изградња тако сложеног објекта као што је савремени брод изискује много рада и велика средства, као и огромно знање и искуство. Рађање једног челичног колоса почиње за столом инжењера. Сваки нови модел најпре се изради у величини која одговара обично једној педесетини будуће, али са свим и најситнијим детаљима! Такав модел испитује се у нарочитим базенима у којима се подешавају таласи, морске струје, ветрови у какве ће да упада будући брод на отвореном мору. Када модел положи испит отпорности и сигурности, почиње производња. Скројени челични делови склапају се на доку или лежају — што зависи од врсте и величине брода.

Најпре се на лежај пажљиво постављају дрвени носачи. Затим се међу њих учвршћује кобилица, а на њу ће бити постављени носачи и плоче бродског дна. Затим се граде стране трупа.

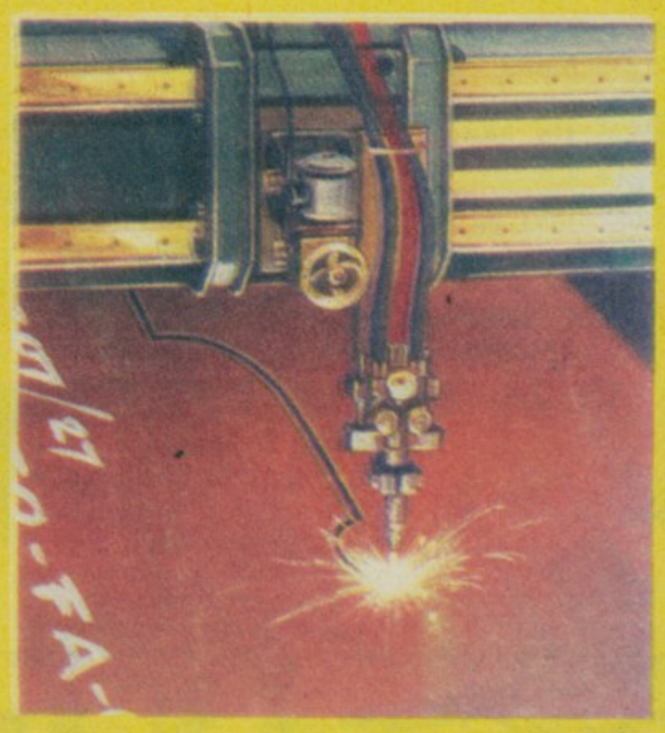

ОД КРОЈЕЊА . . .

Када се израде „кројеви" за све челичне делове бродског трупа, потребно је да се они пренесу на челик заједно са свим подацима, а затим материјал одлази на резање. Оно се данас врши аутоматским, аутогеним апаратима. У радионици за обраду челика, поред пећи за жарење профила, налазе се и све потребне бушилице за вертикално и хоризонтално бушење, затим платформе за кривљење профила, уређаји за кривљење на хладно, електро-заваривачи... У великим бродоградилиштима обради се до 10 тона челика годишње на 1 квадратном метру радионице!

ЦРТАЊЕ СВЕТЛОМ

Огромна хала, чији је најважнији део под, зове се — цртачница. У њој се на дрвеном „крову" цртају линије брода у природној величини које ће се касније преносити на челик од којег се гради брод. У најновије време примењује се поступак лумопринт, („штампање светлом"): сви цртежи израђују се у размери 1:10, па се пројекционим апаратом преносе на челик у природној величини!

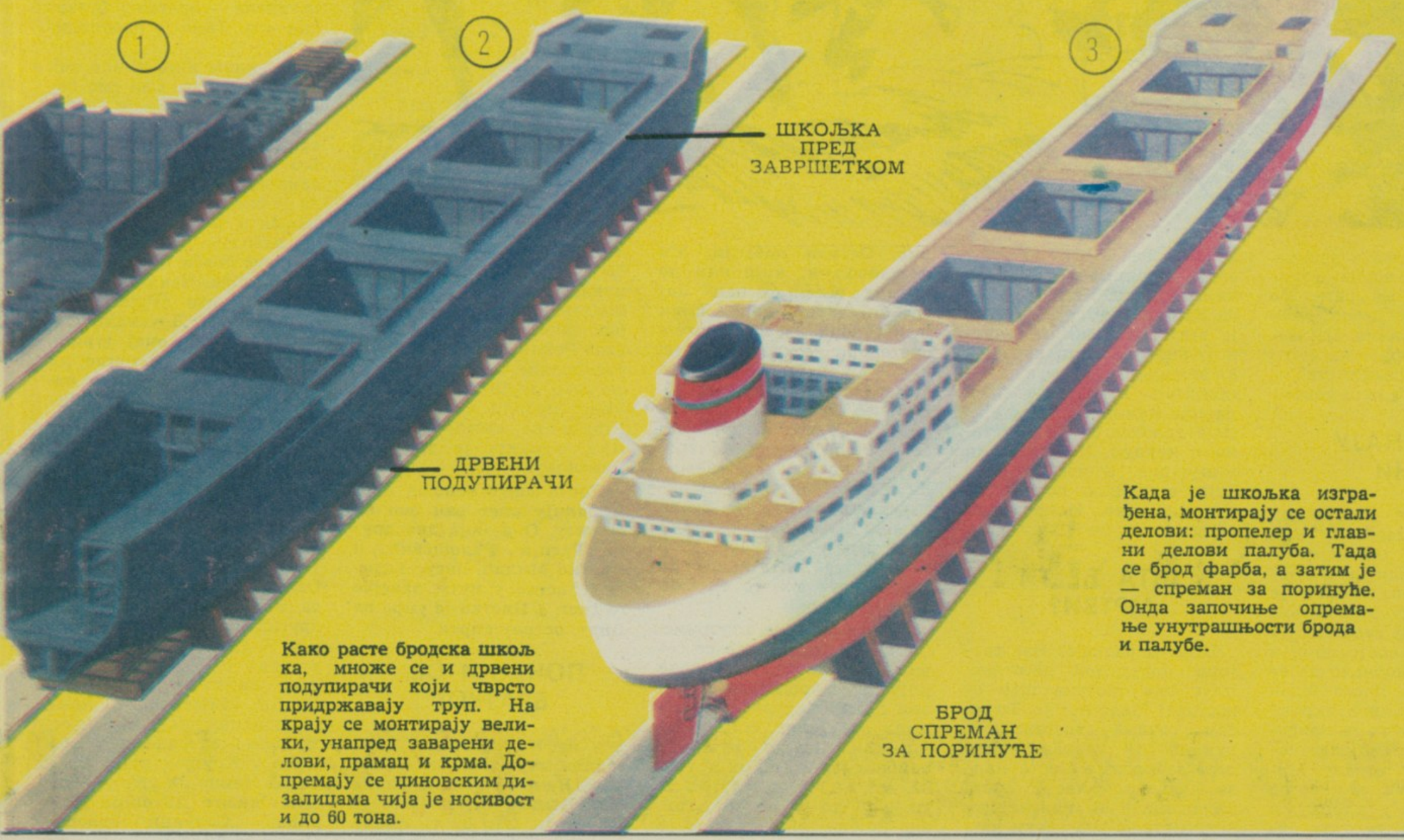

. . . ДО МОНТАЖЕ

На овој слици се види резање извијеног челичног дела. Када се читав бродски труп „искроји", материјал се сортира, а затим се спајају мањи саставни делови, као што су оквирна ребра, ребренице или мање преграде.
Тек тада број, још у деловима, излази из радионице и допрема се пред лежај — место где ће бити монтиран. Сада се варе читаве секције брода, а када се и то обави дизалицама се све преноси на лежај. Лежајеви су обично постављени косо на морску обалу, како би готов брод, низ „санке", лакше клизнуо у воду. Лежајеви за веће бродове обично имају закривљену површину која олакшава поринуће.

изградња брода на лежају

Како расте бродска школька, множе се и дрвени подупирачи који чврсто придржавају труп. На крају се монтирају велики, унапред заварени делови, прамац и крма. Допремају се џиновским дизалицама чија је носивост и до 60 тона.

Када је школька изграђена, монтирају се остали делови: пропелер и главни делови палуба. Тада се брод фарба, а затим је — спреман за поринуће. Онда започиње опремање унутрашњости брода и палубе.

ХВАТАЊЕ ЖИВИХ ЈЕЗИКА

СОЛУНЦИ ГОВОРЕ

ДОК САМ СЕ ТИХО ПРИВЛАЧИО ПЛАСТОВИМА СЕНА КОД ЗАВЛАКЕ, РАЗМИШЉАО САМ САМО О ТОМЕ — ДА ЛИ ЋУ ИМАТИ СРЕЋЕ ДА ИЗНЕНАДА ЗГРАБИМ АУСТРИЈСКОГ ВОЈНИКА И ОДВЕДЕМ ГА У ЧЕТУ.

Прикрадам се нечујно не би ли у ноћи, користећи се мраком и неопрезношћу Шваба, испунио задатак. Прихватио сам га добровољно, без размишљања, без страха, спокојан.

А и зашто бих се бојао? Ко боље од мене, Драгића Митровића, сељака из Кржаве, познаје ове крајеве?! Колико сам пута, док сам момковао, прошао овим пашњацима и долинама! Колико сам се пута испео на врхове Цера, Повлена, Маљена! Одозго, с брда, ми момци позивали смо девојке на комишања и весеља.

Знам, није време комишања и весеља, ратно је време, Шваба је по овим брдима и долинама, али њему је већи страх: на туђој је земљи, иза сваког стабла, мисли, вреба га наш човек...

НЕ ЗНАЈУ ОНИ

На стотинак метара од мене, лево и десно, су моји другови, моја два војника. Не чујем их, али знам да су ту, близу. Њихов циљ је исти. И они су добровољно пошли на овај задатак. На једној косини сретосмо се и шапатом договорисмо да се не удаљујемо много један од другог. Јер, ноћ скрива видике и морамо да пријемо близу да бисмо разазнали сено, кућу, ограду. Може, не дај боже, да неко од наших падне у клопку, а друга двојица да буду далеко.

Таман ми тако шапућемо, кад, на петнаестак метара од нас, једном узаном стазом иду три швапска војника. Судим да су веома млади, неискусни, чим тако неопрезно иду. Не знају каква је ово земља, какав је ово народ, не знају да их иза сваког грма вреба наш човек. А иза нас је искуство: две године ратовања, најпре с Турцима, па после са Бугарима. Огуглали смо на недаће, на љуте бојеве и крв, мучи нас увек само једна мисао: хоће ли бити довољно муниције?

Ћутимо и слушамо њихове гласове. Мора да нису сами, размишљам, биће да их има доста. Мени, сељаку из Кржаве који не зна шта је тактика, мени је то непојмљиво — идеш кроз туђу земљу, дошао си као непријатељ, крећеш се ноћу, па још причаш... Нас тројица држимо бомбе у рукама и чекамо. Не прође ни минут-два, а иза патроле која је прошла поред нас, иде десетина. Напред иде официр.

ШТА ЋЕ ТИ МРТВИ?

Шта да радимо? Нас тројица, поред нас десетина, плус она тројица што су прошла! Мало нас је. То ми само очима разговарамо, рукама се споразумевамо шта да радимо. Јесте мало за борбу, али нас је доста за препад! А изненадити непријатеља зна сваки наш војник, то може да значи и уништити знатно јачег од себе! Ево, још само десетак метара.

Бацисмо, истовремено, три бомбе. Леле, мајко моја, те кукњаве, тих крикова... Не дамо им да се освесте, него распалимо плотуном. Онај официр паде, строшта се. Види се све на благој месечини која се изненада надви над Завлаком. Петорица мртвих. И официр. Остали побегли. Ми незадовољни: није нам до мртвих, живи су нам потребни, наши хоће живи језик, хоће да непријатељ проговори — колико их је, како су наоружани, шта намеравају. То нам треба.

Почео сам себе да прекоревам. Ти си, шапућем у себи, ти си, Драгићу Митровићу, један брзоплет човек. Да се ти којим случајем нисси уплашио? Шта ти би да кажеш да бомбама разбијете ту десетину Шваба? Шта ће ти мртви, шта ћеш рећи командиру? Ух, то ти баш није требало.

Гласно још не говоримо. Само шапатом. Онда се сетих оне швапске патроле коју смо пропустили. Па, они су ту! Сигурно су премрли од страха. Ништа им није било јасно, чули су бомбе и јауке својих другова, али — откуд сад то?! Е, то је то, то је сад онај грм, оно шибље, онај пањ, то је сад оно око српског војника, његово срце, љубав његова према својој земљи, то се све сада претворило у бомбу, у мржњу према непријатељу.

Повучемо се поново уз онај пласт сена и ћутимо. И види ти судбине: она тројица право на нас! Нису ни писнули, дигли су руке, побацали пушке... Премрли од страха. Још пре сванућа били смо у чети. Командир чете срећан, љуби нас. Швабе одатле одведоше у штаб пука, а нама после неколико дана стигоше одликовања: свима Карађорђева звезда! Рекли су нам да је то био подвиг. Ја баш и нисам сигуран да је то нешто велико: побили и ухватили Швабе на својој земљи! Али, команда је друкчије мислила.

После оних невоља кроз Албанију опет сам био на фронту. Она моја два друга, Тадија Радошевић и Цветко Милић, нису: Тадија је остао у путу, завејао га снег, а Цветко је умро на Виду, острву смрти.

ПОКАЖИ СЕ, БРАЈКО!

А на Кајмакчалану 1916. године мало-мало па — покољ. Нема га у коме нисам био! И како би то смело да се догоди. Зар би то имало смисла? Добио Карађорђеву звезду па мисли да је готово — нема више рата за њега. Не, то ни за живу главу не бих могао да поднесем. А лично ми је на том одликовању честитао командант дивизије Крста Смиљанић. Па, да видиш, и војници некако навикли да прво виде оне са највишим одликовањем. Као да хоће да кажу: „Хајде, брајко, кад ти звезда сија на грудима — покажи се."

И те ноћи испод Кајмакчалана сећам се као да се збило јуче. Позваше ме да са неколико војника и наредником Стојаном Митровићем кренем, кажу, на специјалан задатак: да бацимо по коју бомбу у бугарске ровове. То му дође као нешто необично, изузетно, важно! А ја — огуглао на рат, давно прежалио главу, презрео смрт, ишао сам на овакве задатке као да идем на комишање, на весеље.

Дођемо до бодљикаве жице. Један од наших узе да сече и ми се провукосмо Бугарски ровови су испред нас, надохват бомбе. Преостаје нам, пошто смо се неопажено привукли, да бацимо бомбе и повучемо се. Али, нећеш, брајко, није ни Бугарин тако наиван. Приметише нас и осуше ватру из пушака. Ми се притајисмо, ћутимо, не одговарамо, док се ватра не утиша. Схватише и они у чему је ствар, па нас гађају бомбама. Једна паде поред моје главе. Зграбих је и истог тренутка — вратих у бугарски ров. Тамо је експлодирала.

Сад више није имало смисла да чекамо. Сви смо бацили бомбе. То је било страшно слушати: јауци, само јауци. Ми смо прошли без губитака. Ранише нам само другу Животу, мислим да је био родом из Љубовије. Па и њега, у раме, тек да одболује месец дана.

Време борби је тек требало да дође. Чекали смо га сви као што гладан чека парче хлеба. Дочекали смо да кренемо у онај јуриш. Више нико није могао да нас заустави, да сломи наше надирање према отаџбини. Кући сам се вратио жив и здрав. Моја војна трајала је шест година.

* * *

Драгић Митровић има 93 године. Живи у својој кући у Кржави код Крупња. Осим Карађорђеве звезде са мачевима носилац је и других високих одликовања. У другом светском рату, кад је непријатељ поново напао нашу земљу, Драгић Митровић је, иако у поодмаклим годинама, зграбио митраљез и са Дома у Крупњу дуго спречавао Немце да уђу у град.

(Из књиге Антонија Ђурића: „Солунци говоре: Овако је било")

Ирина Кулиак

ИГРЕ У КУЋИ

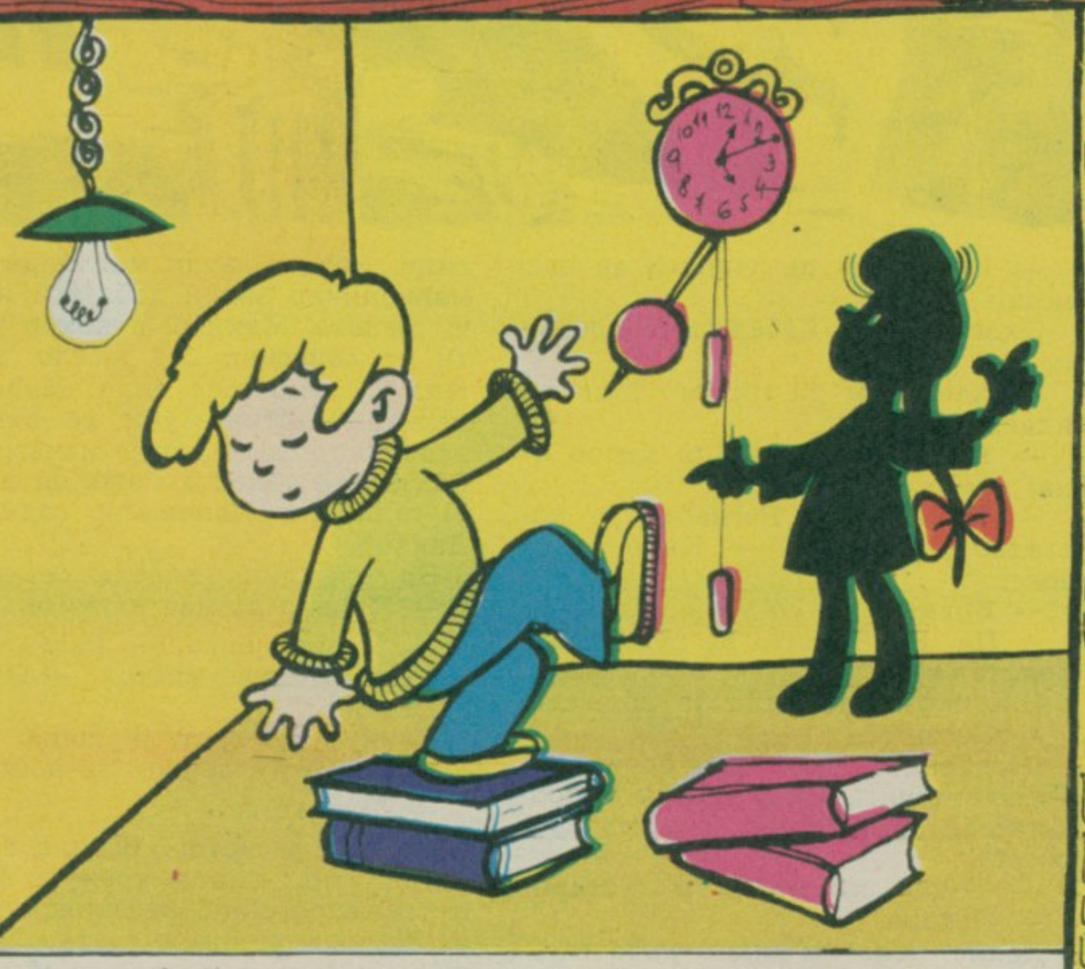
1 ТРКА СА МАРАМИЦАМА — Играчи треба да се поделе у најмање две екипе и свака мора да има по један пакет папирних марамица и једну варјачу. Марамица се стави на варјачу, сваки играч мора да је пренесе из једног угла собе у други и стави је у за то предвиђен тањир. Победник је екипа која прва обави задатак.

2 ЗРНО ГРАШКА — Сваки члан екипе треба да има две шоље, једну пуну грашка и једну празну. Узмите узану цевчицу или сламку али пазите да отвор цевчице буде мањи од грашка. Цевчицу прислоните на зрно грашка, усисајте устима ваздух тако да грашак не може да испадне и пренесите га у празну шољу. Побеђује екипа која је за два минута у празну шољу ставила више зрна грашка.

3 НОСАТА ШИБИЦА — Свака екипа треба да узме по један горњи део кутије од шибица. Први играч је шатакне на нос и предаје је следећем играчу тако што му је стави на нос, а овај је затим предаје следећем и тако редом. Побеђује екипа која прва пренесе кутију шибица до последњег такмичара.

4 ПРЕЛАЗ ПРЕКО ПОТОКА — Свакој екипи потребне су по две цигле или дебље књиге. Члан екипе мора да пређе до једног угла собе до другог ходајући само по циглама или књигама. Ако падне или додирне ногом под, мора да се врати у угао собе из кога је кренуо. Сва времена се сабирају и победник је она екипа која има укупно најкраће време.

5 НЕМИРНЕ ЗЕМИЧКЕ — Разапните конопац и на њега привежите краће канапе за које ћете окачити земичке. Земички треба да буде онолико колико има играча. Истовремено сви треба да их једу без помоћи руку. Победник је екипа која прва поједе све земичке.

МАЂИОНИЧАР

РОБЕРТ СИЛМАН

ФАНТАСТИЧНА ПРИЧА

ВИДРА ЈЕ ИМАО СПРЕТНЕ РУКЕ И БИСТАР УМ — МОЖДА ИСУВИШЕ БИСТАР ЗА ЧАРОБЊАКОВОГ УЧЕНИКА.

Рагнарок је улетео је у варош у облаку прашине — жуте прашине коју је подизао млаз ваздуха испод његовог ховеркрафта.

Била је то варошица на рубу пустиње са кућама и продавницама начичканим око једног јединог трга. Рагнарок је ушао право на трг, зауставио возило у празном коралу, искључио мотор и отворио покретан кров. Беспослени мештани гледали су како излази из возила, висок, сивобрад и умотан у плашт посут астролошким знацима. Наместио је шиљати шешир и почео да размиче ограду корала, правећи себи простор.

Један грмаљ с врчем пива у руци сумњичаво га је посматрао.

— Шта то смераш?

Рагнарок је скинуо капу и дубоко се поклонио:

— Све ћу вратити на место. Дајем само једну вечерњу представу.

Вешто је разапео транспарент преко трга, од крова до крова. На њему је украсним словима писало: „МАЂИОНИЧАРСКА ПРЕДСТАВА ВЕЛИКОГ РАГНАРОКА“

Добровољац

Када је црвено сунце зашло за пустињски хоризонт и кроз прозоре крчми се пролила топла светлост, на тргу се окупила маса људи, махом омладине. Рагнарок је прешао погледом по присутнима да види хоће ли бити невоље. Дабоме — далеко позади, у сенци, стајала је група злогласних цато младића који су терорисали становништво широм земље. Названи тако по цатоима — млазним једноседима којима су крстарили небом — замишљали су да су војска и носили црне униформе.

Рагнарок је гурнуо руку у ховеркрафт и пустио траку. Почела је тиха музика. Подигао је обе руке у ваздух и међу шакама севнуле су му зелене, црвене и љубичасте муње. Проговорио је:

— Велики Рагнарок захваљује вам на пажњи. Немате чега да се плашите. Циљ моје мађије је пука разонода.

Извадио је испод плашта неколико бојених лоптица и најпре вешто њима жонглирао а затим склонио руке. Лоптице су наставиле да круже по ваздуху саме од себе. Потом су, заједно са темпом музике, успориле кретање и он их је ухватио једну по једну.

— Изгледа просто, зар не? — нашалио се. — Сада ми је потребан добровољац.

Пажљивије је осмотрио гледаоце и приметио да се цато младићи пробијају напред. Ускоро ће бити гужве.

Маса је изгурала девојку која се нећкала и кикотала. Изгледало је да је цела варош познаје. Утолико боље, помислио је Рагнарок. Нико је неће оптужити да је с њим у дослуху.

Рагнарок се поклонио.

— Хвала — рекао јој је. — Покушајте да се опустите.

Почео је да прави покрете рукама, једнолично запевајући:

— Опустите се... Останите опуштени...

Мало-помало, девојчина стопала одлепила су се од тла. Дизала се све више. Публика је почела да прилази, погледа прикованих за њу. Свирала је тиха музика.

— Толико — рекао је Рагнарок и пљеснуо рукама. Девојка се полако спустила на земљу.

Талас топлоте

Цато младићи пробили су се напред. Деловали су претеће у својим црним оделима.

— Терали сте шегу са овом девојком — рекао је један од њих вадећи нож из корица које су му висиле о појасу. — Да видим шта стварно вреди ваша мађија, може ли да вас спасе од резбарења.

Публика се измакла и Рагнарок је остао сам. Зачуо се његов мирни глас.

— Пријатељи, немојте напуштати представу. Одмах ћемо решити ову ствар.

Упиљио се у цато младића и наглим покретом упро у њега кажипрст.

Младић је најједном почео да поцупкује, поцрвенео је и раскопчао оковратник. Испустио је нож као да је усијан. Одећа је почела да му се пуши и, када ју је панично стргао са себе, запалила се. Отрчао је наг, праћен смехом гомиле.

Остали из банде стајали су и неодлучно гледали у Рагнарока. Онда, осетивши и сами талас неподношљиве топлоте, такође су се дали у бег.

— Ствар је проста кад знате како — рекао је Рагнарок и намигнуо. — А ја знам. Гледајте сада!

Очараној публици изгледало је да је нестао.

— Овде сам!

Све главе се окренуше. Рагнарок је лебдео над њима а онда поново нестао. Појавио се над својим ховеркрафтом, а потом на једном од кровова, где је седео смешкајући се.

Најзад, вратио се на земљу и поклонио.

— Хвала, то је све. Надам се да сте се лепо забавили.

Новчићи су само звецкали док је пролазио са испруженом капом међу публиком која се разилазила. „Више него обично“, помислио је. „Вероватно зато што сам натрљао нос цатс младићима“.

Пресуо је новац у кесу, скинуо транспарент и без журбе почео да враћа ограду на место.

Примате ли ученике?

Крај његовог возила чекала су два дечака, отприлике четрнаестогодишњаци, посматрајући га и одмеравајући се међусобно. Један је био танак као прут и оштрих црта, други пуначак и приглупог лица. Судећи по одећи потицали су из сиромашнијег дела заједнице.

— Шта могу да учиним за вас, момци?

Оклевали су. Дебељко је промуцао:

— Хтео сам да питам... да ли икада примате...

— Ученике — довршио хитро онај други.

— Понекад — Рагнарок је погледао у дебељка. — Како се ти зовеш?

— Бруно.

— Па, Бруно, шта ће рећи твоји родитељи?

Широко лице било је збуњено.

— Не знам.

Рагнорак је погладио браду размишљајући: „Спор мозак. Вероватно је исти случај и са родитељима“.

— Имаш ли браће и сестара?

— Петоро.

Дакле, неће им много недостајати — једна уста мање.

— А твоје име?

— Зову ме Видра. — Глас му је био оштар и самоуверен. — Отишао сам од куће и живим сам. Моји и не желе да се вратим.

— Аха — рекао је Рагнарок: Већ је видео у њему будућег забављача, од оних који трпају руке у џепове гледалаца.

— Да вам најпре нешто објасним. Већина људи мисли да бити мађионичар значи добијати нешто ни за шта. Махнеш руком и жеља ти се обистини без имало труда. Кад би само тако било! Мађионичарска вештина учи се тешким радом који дуго остаје ненагрђен. Развијање талента може да потраје годинама. Понављам, годинама. Дакле?

На оба лица видела се жеља.

— Хоћемо да нас научите.

— У реду онда. — Рагнарок је најједном постао кратак. — Пођите са мном.

Скинуо је капу и попео се у ховеркрафт, а дечаци за њим.

— Држите се!

Упалио је мотор. Возило се подигло изнад тла и кренуло преко пустиње обасјане месечином. Бруно је као опчињен гледао лепезе песка које су се дизале са обе стране возила. Видра је очигледно већ раније путовао на ваздушном јастуку.

Рагнарок је стао у једној гудури међу високим, окомитим стенама.

— Вечерас ћете спавати у возилу. На полицама има хране и млека. Ништа друго не дирајте.

Изашао је и нестао.

Мађионичар се завалио у удобну фотељу у Светилишту и задовољно одахнуо. Сркао је бело вино чекајући да му аутокувар испече бифтек са печуркама. Овде, ван сваке опасности, могао је сасвим да се опусти, да заборави на опрез. И поред својих проверених моћи понекад се осећао несигуран. Знак старења? Можда. У сваком случају усмаљен живот само је допринео томе.

Полако је вечерао, завршио је вино и потом прелиставао неку књигу док није пао у сан.

Под командом компјутера, Светилиште је наставило бешумно да кружи орбитом.

Прекидач у глави

Рагнарок је закуцао на врата ховеркрафта.

— Изиђите! Већ се разданило. Имамо посла.

Бруно је изашао први, трљајући очи, за њим Видра, опрезно погледајући мађионичара. Превртуо је сваку ствар, помислио је Рагнорак. Шта ли овога пута недостаје?

Дечаци су се умили и доручковали.

— Најпре духовне вежбе. Запамтите да је мађија у вама. Да бисте били у стању да радите што и ја, морам да пробудим успавани део ваших мозгова. Потом преостају још само године и године праксе. Ево неких вежби које треба да пробуде у вама дар.

— Покушајте да не мислите ни на шта. Ако вам је лакше, мислите на ноћно небо, небо без месеца и звезда, на таму без трачка светлости, меку као сомот...

Два млада лица изобличила су се од напора.

— Не тако! Опустите се. Поново.

Рагнарок је радио пажљиво и упорно. Ко зна колико ће времена бити потребно. Неки су напредовали брзо, неки су били безнадежни случајеви. Видра је имао спретне руке и бистар ум — можда исувише бистар за чаробњаковог ученика. Бруно, изгледало је, никада неће одмаћи далеко. Али, таленат се често крије тамо где му се човек најмање нада...

— Морате стално покушавати — рекао им је после подневног предаха. — Једног дана догодиће се. Потребна је само истрајност. Сада ћемо пробати нешто друго. Хоћу да замислите обичан прекидач. Прекидач је у вашој глави и искључен је. Када га укључите, у стању сте да правите чуда. Замислите прекидач... Укључите га...

Бруно, сав знојав под пустињским сунцем, искривио је лице у очајничком напору. Ако ништа друго, био је упоран.

Видра се намрштио. Изгубивши стрпљење показао је палцем на Бруна.

— Зашто се с њим натежете? Тако је глуп.. Зар не постоји бржи начин? Морамо ли да седимо у овој пустињи?

— Нема преког пута — благо је одговорио Рагнарок. — Треба сам да начиниш први корак. Настави с покушајима.

Изнова су пролазили кроз вежбе опуштања али је после два дана само Бруно улагао сбиљан напор. Видра је дигао руке, разочаран.

— Ово да радим годинама? — узвикнуо је с гађењем. — Шта се догодило са другим вашим ученицима?

— Они који су кренули даље од почетка отишли су у школу за обуку. Ваља истрајати.

Трећег дана обука је неочекивано поремећена. Видра, чији је дух лутао, први је приметио да се догађа нешто необично.

— Имамо друштво! — узвикнуо је.

Имамо друштво!

Рагнарок се окренуо и угледао црне тачке на небу. Била је то банда младића на џатоима.

— Без панике! — рекао је дечацима. — Употребите свој дар. Овако...

Нестао је и појавио се на врху стене изнад гудуре.

— Лако је њему — промрсио је Видра док је брујање џатоа постајало све јаче. Већ су се виделе прилике у сјајним црним униформама.

Презнојен од страха, Бруно је своју вољу усредсредио на лебдење.

Машине су слетеле и млазни мотори се угасили. Летачи наоружани ножевима скочили су са својих седала и, гегајући се, кренули ка двојици дечака.

— Кога то овде видимо? — рекао је њихов вођ. — Ово је наша територија. Клинци, јесте ли спремни да признате ко је газда?

Високо изнад њих Рагнарок је забринуто гладио браду посматрајући и оцењујући опасност. Понекад је управо опасност била потребна да пробуди таленат.

Али, када су џато младићи почели да прилазе, Видра није прибегао мађији. Залетео се у кордон ударајући и ногама и рукама. Пробио се и потрчао ка машинама, скочио на један џато и узлетео у облаку песка.

Испратиле су га увреде.

— Нека иде — рекао је вођ. — Имамо другога.

Бруно је нестао под брдом униформисаних тела.

Рагнарок је склевао. Колико још да чека сада кад су већ шчепали дечака?

Рецепт звани опасност

Изненада, доле у гудури стање се изменило и Рагнорак се осмехнуо. Бруно је лебдео у ваздуху дижући се све више, ван домашаја нападача. Рецепт звани опасност уродио је плодом.

Псујући џато младићи вратили су се на своје летелице. Колона је узлетела и нестала у небу.

Рагнарок је полако спустио Бруна на земљу.

— Добро је, Бруно, добро је. Још ћемо од тебе направити мађионичара. Кренуо си с почетка, сад натави да вежбаш. Не треба да дигнеш руке просто зато што је прошла опасност. Провешћеш многе године у школи за обуку али на крају ћеш успети, у то више не сумњам.

— Лебдео сам, зар не? — рекао је Бруно, још не верујући. — А шта је са Видром?

— Он се неће вратити. Тај дечак ће дотерати далеко али ћеш га ти на крају престићи. За десет година бићеш један од нас.

Бруново лице се кривило док је тражио праве речи.

— Видра је тако... паметан. — Зашто њему није успело?

Рагнорак је замишљено погладио браду.

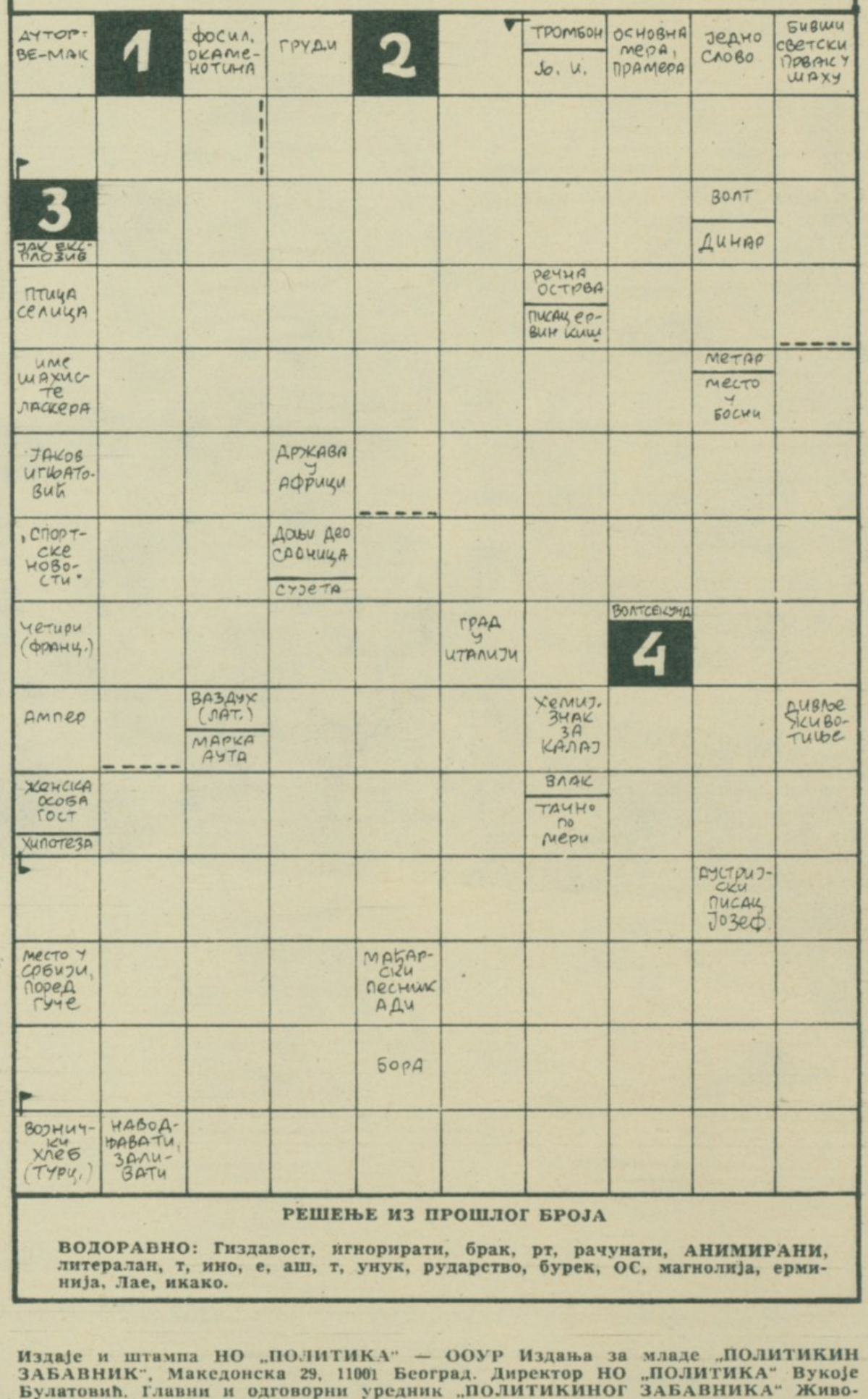
— Хм... рецимо да њему мађија није ни потребна.

укрштене речи

МИХАИЛО ЛАЛИЋ

Један од наших најбољих савремених прозних писаца, Михаило Лалић приказао је у својим делима тријумф витешке етике над мраком издаје, трагично време окупације, мучеништво у интернацији, широку фреску рата на суровом терену, трагику усамљености и борбе у дивљини природе... Поред романа **„Раскид“**, **„Хајка“**, **„Прамен таме“** и **„Заточници“**, написао је још четири — у укрштеници под бројевима 1, 2, 3 и 4.

РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА

ВОДОРАВНО: Гиздавост, игнорирати, брак, рт, рачунати, **АНИМИРАНИ**, литералан, т, ино, е, аш, т, унук, рударство, бурек, ОС, магнолија, ерминија, Лае, икако.

Издаје и штампа НО „ПОЛИТИКА“ — ООУР Издања за младе „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК“, Македонска 29, 11001 Београд. Директор НО „ПОЛИТИКА“ Вукоје Булатовић. Главни и одговорни уредник „ПОЛИТИКИНОГ ЗАБАВНИКА“ Живорад Стојановић. Помоћник главног и одговорног уредника Александар Б. Костић. Уредник: Бојана Дожић, телефон 324-483. Ликовно-графички уредници Владимир Горбунов и Соња Јашовић, телефон 326-620. Поштански фах 124. Телефони: 324-471, централа 324-191 и 325-761. Рукописи, фотографије и цртежи се не враћају. Огласна агенција: Македонска 35/I, тел. 322-711. На основу мишљења Републичког секретаријата за културу СР Србије број 413-2973-02 од 22. I 1973. године не плаћа се порез на промет.

Цена једног примерка 8 динара

ПРЕТПЛАТА ЗА НАШУ ЗЕМЉУ

3 месеца	88,00 динара
6 месеци	176,00 динара
1 година	352,00 динара

ПРЕТПЛАТА ЗА ИНОСТРАНСТВО

3 месеца	176,00 динара
6 месеци	352,00 динара
1 година	704,00 динара

Претплата се врши на жиро-рачун број 60801-603-16915 НО „ПОЛИТИКА“ — са обавезном назнаком претплата на лист „Политикин забавник“.

ПРЕТПЛАТА У СТРАНОЈ ВАЛУТИ

САД	$	38.—
СР НЕМАЧКА	DM	76.—
ШВЕДСКА	Skr	167.—
ФРАНЦУСКА	Ffr	164.—
ШВАЈЦАРСКА	Sfr	64.—

Уплате из иностранства слати на девизни рачун НО „ПОЛИТИКА“ код ИНВЕСТ БАНКЕ БЕОГРАД број 60811-620-63-822700-999-00054, са обавезном назнаком претплата на „Политикин забавник“.

EUROCREM®

ЗА ГЕНЕРАЦИЈУ КОЈА РАСТЕ

Мама зна да је EUROCREM са хлебом ***већ много јодина*** *здрава, укусна, свакодневна храна за њену децу.*

EUROCREM ***одувек*** *чине само природни састојци: млеко, лешник, какао...*
EUROCREM се ***одувек*** *прави брижљиво и пажљиво.*
EUROCREM са хлебом ***одувек*** *даје више: са њим се штеди.*
А највећа гаранција за маму је дугогодишње искуство са EUROCREMOM у исхрани њене деце.
Онда се не треба чудити што мама зна да је баш EUROCREM оно што треба њеној деци.

takovo

Због тога вам кажемо:
НИЈЕ ДОВОЉНО ДА ЛИЧИ НА EUROCREM ДА БИ БИО EUROKREM!

НОВО!

sprint
жвакаћа гума са декстрозом

Серија самолепивих сличица у боји о развоју саобраћајних средстава на копну, на мору и у ваздуху — од прве бицикле и легендарних Дедалових крила до првог корака астронаута на Месец.

У сваком омоту налази се по једна сличица.
За десет омота вам БЕСПЛАТНО достављамо албум.
Број албума је ограничен, зато што пре доставите 10 омота на адресу: „Јосип Краш", 41000 Загреб (за наградно извлачење).

СПРИНТ вас такође награђује!
Шта сте добили, можете сазнати на полеђини сличице, а награде су следеће:

- фото-апарат
- књиге „Велики светски проналасци"
- књиге „Илустрована дечја енциклопедија"
- мајице „СПРИНТ"
- значке „СПРИНТ"

НОВО!

KRAS

Играјте се PEZ PEZ *фигурама*
сладите се бомбонама

Фигурице Снешка и Деда Мраза – потражите код свог трговца

Kolinska

ИЗ СТАРИХ ЗАБАВНИКА

(Политикин забавник , 24. октобар 1939)

Неколико необичних занимања

У Лондону се ових дана повукао у пензију неки мистер Гратсби човек који је стекао приличан иметак од неколико милиона динара — својим смехом. Од године 1921. седео је у једном великом лондонском варијетеу а задатак му је био само да се смеје. Кад би нека комична сцена била од слабог ефекта на публику овај човек имао је дужност да прсне у смех. У томе је имао успеха јер је знао тако срдачно да се смеје да је собом повукао и публику. Управа варијетеа имала је рачуна да овог човека добро плати пошто је предузећу доносио велике користи.

Исто тако чудновато али вероватно не тако уносно занимање имају намештеници једне агенције у Лондону. Њихова је дужност да из малих пампурача избацују пасуљ у прозоре оних људи који су код агенције претплаћени да их намештеници у тачан сат ујутру пробуде. То су већином морнари или радници у пристаништима. Важно је да они на време стигну у пристаниште пошто међу њима постоји јака конкуренција.

У Њујорку једно штампарско предузеће има у служби известан број људи које плаћа само зато да читају новине. Ови људи морају сваки дан да прочитају од почетка до краја поједине листове које издаје ово предузеће и да после тога дирекцијама листова без икаквог устезања саопштавају своје мишљење, какав је био данашњи број. Предузећу је важно да зна шта људи мисле о листу, шта је у њему било добро а шта није ваљало.

Неки Џон Хамсер из Милвокија у Америци има такође необично занимање. Он, на језику треба да проба квалитет сапуна. Он је тако тренирао свој језик да по укусу одмах познаје да ли је нека врста сапуна добро справљена. Кад га је недавно један новинар приликом педесетог рођендана упитао како је дошао до тог знања, Хамсер је одговорио да он већ тридесет година проба сапуне језиком и да је предузеће утврдило да он најтачније може да просуди да ли је фабрикација сапуна успела. У почетку каже да му је све имало укус сапуна. Али криза је прошла и после извесног времена он није ни осећао да свакодневно једе сапун.

АНТОЛОГИЈА ИСТИНИТИХ ЧУДА

и других занимљивости

од Роберта Риплија

(Политикин забавник 19. новембар 1940)

ЗАЛУТАЛИ МЕТАК РАНИО ЧОВЕКА ПОСЛЕ 150 ГОДИНА

Месеца септембра 1905. године мистер Х. В. Лајн, сада становник Вашингтона, тестерисао је дрва у свом дворишту у Флетбушу, на Лонг Ајленду. Он није овај посао радио обичном тестером, него помоћу електричне машине за тестерисање.

Кад се најмање томе надао, излетео је из цепанице један метак и ранио Х. В. Лајна у груди начинивши му при томе рану чији ожиљак и данас може да се види. Кад је после операције извађен пројектил из Лајнових груди, утврђено је да је то куршум за пушке каквим су се служили војници револуционарне армије у борби за ослобођење Американаца од Енглеске. Ове борбе вођене су у XVIII веку. Још тада морао је бити испаљен овај метак који се зарио у дрво. Кад је после скоро једног и по столећа мистер Лајн узео да претестерише ово дрво, зупчасти точак на тестери је дохватио куршум који је излетео и ранио Лајна.

Опис овог необичног случаја послао ми је сам Лајн, кад сам пре две године приредио за публику конкурс за најбоље „Веровали или не". Залутали метак донео је мистер Лајну прву награду: путовање и петнаестодневни боравак у Холивуду о мом трошку.

ОБАВЕШТЕЊЕ ЧИТАОЦИМА

Почетком ове године, приликом јубиларне годишњице листа „Политикин Забавник", споменули смо могућност поновног објављивања „Политикиног Забавника" који је излазио пре рата. Лист би излазио једанпут недељно и био би верна копија предратног „Политикиног Забавника". У наредних неколико бројева објављиваћемо написе из предратних бројева уз купон на коме треба да се изјасните да ли бисте предратни „Политикин Забавник" куповали или не.

Пошто ће купон излазити у неколико наредних бројева, молимо вас да нам своје мишљење пошаљете само једанпут и то на тај начин што ћете на АНКЕТНОМ ЛИСТИЋУ заокружити жељени одговор, залепити га на дописницу и послати на адресу: „Политикин Забавник", Македонска 29, поштански фах 124, 11000 Београд.

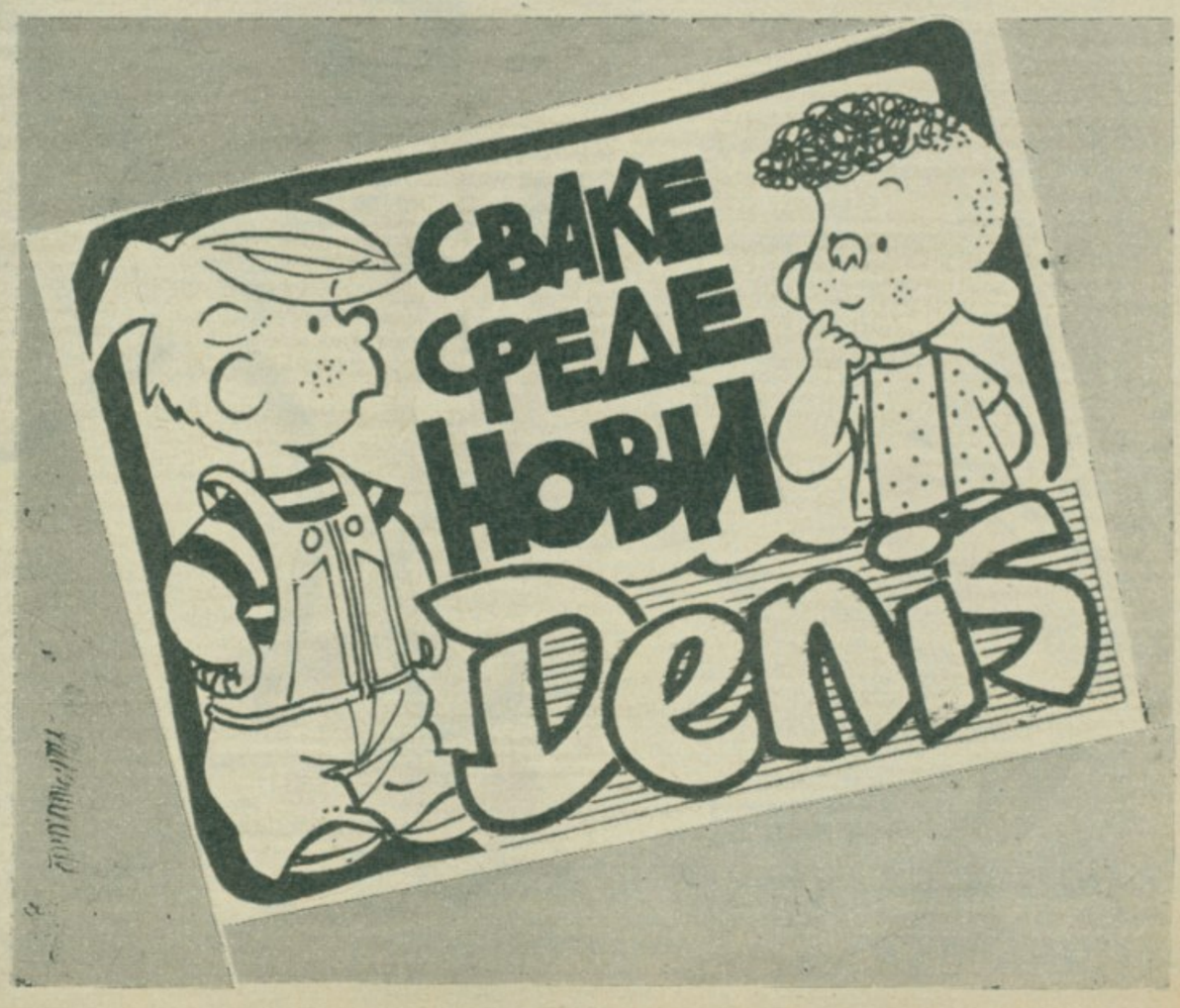
АНКЕТНИ ЛИСТИЋ

Да ли бисте куповали предратни „Политикин Забавник"?

ДА _____ НЕ _____ ПОВРЕМЕНО _____

_____ _____ _____

(Име, презиме, година рођења и адреса читаоца).

Мала пошта

11001 БЕОГРАД
МАКЕДОНСКА 29, П. ФАХ 124

Драги Забавниче,

ЖИВАХАН И СА ОКЛОПОМ!

У броју 1445 у једној од рубрика наишла сам на име животиње армадило и желела бих да знам нешто више о њој?

С. Ђорђевић,
Топличин Венац 4
Београд

Армадило живи у сливу Амазона (Јужна Америка). Спада у ред оклопника што значи да му је тело заштићено појасевима од коштаних плоча. Предњи и задњи део штита меки су и савитљиви тако да може да се склупча док се одмара. Упркос штиту који га обухвата, армадило је врло живахна животиња која не само што је у стању да хода на задњим ногама, већ може и да се потпуно усправи. Највећи део времена проводи одржавајући равнотежу на задњим ногама док предње држи непосредно изнад земље или њима копа. Забележено је да је пар армадила у току ноћи ископао рупу у бетону која је у пречнику имала неколико метара. „Посао" су почели тако што су кренули од пукотина а завршили одвајањем комада бетона дебелих по тридесетак а дугачких по сто сантиметара. Циновски оклопници још су по нечему необични: имају око сто зуба, два пута више него остали сисари.

СВЕ ЗАВИСИ ОД — КЊИГЕ!

Интересује ме шта треба учинити да би неки рукопис (књига) био објављен, који је најмањи број страница који треба да има и колики су трошкови штампања? Желио бих да знам и колику корист од тога има сам аутор?

Расим Чехајић,
с. Хрвати 55
Бановићи

Пошто се рукопис заврши шаље се издавачу који одлучује да ли ће бити објављен или не. Не постоји правило које би одређивало колико једна књига треба да има страница. Трошкови штампања зависе од више елемената. Споменућемо само неке од њих: врста папира, да ли има или не илустрације и какве (цртеже или фотографије, колор или црно-беле), од чега су направљене корице итд. На цену, затим, значајно утичу тираж књиге, транспорт и рабат књижарама или другим продавцима. Има књижица на које се утроши 20-30 хиљада динара, а има их и у које се улаже више милиона динара. Каква је корист самог аутора унапред се не може рећи. Висину хонорара и темпо његове исплате регулишу прописи, договори и уговори. Зависно од врсте дела, његовог обима и квалитета, од штампаног и продатог тиража, хонорар може да буде од неколико хиљада до више десетина хиљада динара

МЕСТО ПОД СУНЦЕМ

Желели бисмо да знамо да ли и данас има племена Индијанаца која се помињу у причама са Дивљег запада?

Вида и Тања Јурић,
Крандељева 15
Загреб

Многа индијанска племена више не постоје. Нека су истребљена а нека — изумрла. До данас се одржало само осамдесетак. Међу њима су и Навахоси, Апачи, Чејени, Сијукси и Пуебли. Од око 800 хиљада Индијанаца највише је оних који припадају Навахосима. Ово племе данас живи на територији Аризоне и Новог Мексика и, поред осталог, има и локалне радио-станице са програмом на свом језику. Храна коју набављају у супермаркетима снабдевана је налепницама преведеним са енглеског на навахо-језик. Што се тиче стандарда, сматра се да је ово племе, међу иначе веома сиромашним Индијанцима, једно од најбогатијих. То своје „богатство" Навахоси углавном дугују предузећима за експлоатацију уранијума, угља и нафте који се вади на „њиховој" територији.

Највећи број Индијанаца, пола милиона, живи у 263 резервата. Остали су своје „место под сунцем" потражили у великим градовима као што су Лос Анђелес, Сан Франциско, Чикаго, Феникс, Минеаполис и другим.

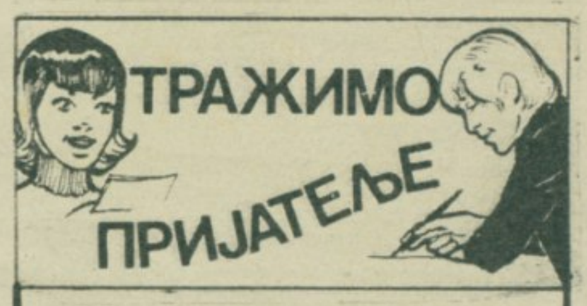
СРАВЊЕН СА ЗЕМЉОМ

Прочитала сам у једном часопису да је неки град био ковентриран па ме интересује шта то значи.

Лидија Миловић,
Никшић,
Страшевина 184

Ковентрирати заправо значи бомбардовањем топовима или из ваздуха један град или насеље претворити у гомилу рушевина. Израз је настао новембра 1940. када су немачке летелице испустиле најмање 1000 килограма бомби на енглески индустријски град Ковентри и готово га сравниле са земљом. Нацистичка пропаганда вешто је измислила израз — ковентрирати. Међутим, Енглези су им се реванширали жестоко бомбардујући Хамбург, па је настао и глагол хамбургирати.

Снежана Ђукановић, 11000 Београд, Војводе Добрњца 26 а — 15 година, воли све што воле млади

Долгополов Григориј, Ул. Уборевича 12 — 100, 310144 Харков, СССР — скупља постере, музичке часописе, ЛП плоче

Весна Скрбин, 41414 Покупско, Хотња бб — 14 година

Тања и Сњежана Воженилек, 41020 Нови Загреб, Сигет 18 б Супер Андрија — хоби им је скупљање плоча, постера...

Биљана Трифуновић, 21480 Србобран, Соње Маринковић 22 — 14 година, сакупља сингл плоче и цинс налепнице

Мирјана Коцијан, 54000 Осијек, Вј. Аделе Павошевић 4 — 14 година, воли музику и спорт

Светлана Станимиров, 21000 Нови Сад, Раде Смиљанов 5 — 13 година, воли Ђорђа Балашевића и Рода Стјуарта

Слађана Стојановић, 71340 Олово, Двадесет деветог новембра бб — 11 година, сакупља значке и салвете, навијач „Звезде"

Наталија и Елизабета Менцл, 44000 Осијек, Сплитска 7 — воле све што воле млади

Рајка Видић, 78433 Шибовска, с. Горњи Полочковци — 15 година, скупља разгледнице и постере певача

WALT DISNEY

МИКИ

ДА ЛИ ТИ СЕ СПАВА, МИЋО?

ЈОШ НЕ!

ПРИЧЕ ЗА УСПАВЉИВАЊЕ

ПРОЧИТАЈ МИ ЈОШ ЈЕДНУ СТРАНУ!

... И ТАКО ЈЕ ВИТЕЗ ЈАХАО ПРЕКО БРДА И ДОЛИНА...

ТАДА СЕ ИЗ ДАЉИНЕ ЗАЧУО СТРАШАН УРЛИК...

...ТО ЈЕ БИЛА АЖДАЈА!

ВИТЕЗ ЈЕ НАТЕРАО СВОГ БОЈНОГ ХАТА У ГАЛОП...

3333...

ПЛАМЕН ЈЕ ИЗБИЈАО ИЗ...АЖДАЈИНИХ... НОЗДРВА И...

333...

Copyright © 1979
Walt Disney Productions
World Rights Reserved

9-23